

Fiskální výhled České republiky

listopad 2012

Fiskální výhled České republiky

listopad 2012

Ministerstvo financí ČR
Letenská 15, 118 10 Praha 1

Tel.: 257 041 111

E-mail: Fiscal.Outlook@mfcz.cz

ISSN 1804-7998

Vychází 2× ročně, zdarma

Elektronický archiv:
<http://www.mfcz.cz/FiskalniVyhled>

Fiskální výhled

České republiky

listopad 2012

Obsah

Úvod	1
1 Hospodářský vývoj a fiskální politika	2
1.1 Makroekonomický vývoj.....	2
1.2 Záměry fiskální politiky	3
2 Krátkodobý vývoj veřejných financí	5
2.1 Veřejné rozpočty – peněžní toky (GFS 2001).....	5
2.2 Sektor vládních institucí – národní účty (ESA 95)	6
2.3 Mezinárodní srovnání.....	12
3 Střednědobý fiskální výhled.....	16
3.1 Střednědobý výhled a výdajový rámec.....	16
3.2 Střednědobý výhled sektoru vládních institucí.....	17
3.3 Analýza citlivosti	23
3.4 Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí.....	24
4 Zavedení dobrovolného fondového penzijního pilíře a jeho dopady na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí	27
4.1 Základní rysy reformy	27
4.2 Motivace	27
4.3 Modelové řešení a předpoklady	28
4.4 Citlivostní scénáře.....	28
5 Zdroje	30
A Tabulková příloha – metodika GFS 2001	32
B Tabulková příloha – metodika ESA 95	37
C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR.....	48

Fiskální výhled ČR je zpracováván v odboru Finanční politika MF ČR s pololetní periodicitou (publikován zpravidla koncem května a listopadu). Zahrnuje predikci na běžný a následující rok (tj. do roku 2013), u některých ukazatelů pak i výhled na další 2 roky (tj. do roku 2015). Publikace je dostupná na internetových stránkách MF ČR na adrese:

<http://www.mfcr.cz/FiskalniVyhled>

Nedílnou součástí Fiskálního výhledu ČR je i metodická příručka, která definuje, upřesňuje a vysvětluje řadu pojmů, metod a použitých statistik. Příručku si lze stáhnout na adrese:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodicka_priloha.pdf

Rádi přivítáme relevantní připomínky nebo náměty, které poslouží ke zkvalitnění publikace a přiblíží ji potřebám uživatelů. Případné připomínky prosím zasílejte na adresu:

Fiscal.Outlook@mfcr.cz

Seznam tabulek

Tabulka 1.1: Hlavní makroekonomické indikátory (2011–2015)	2
Tabulka 1.2: Nastavení fiskální politiky (2009–2015)	3
Tabulka 1.3: Struktura diskrečních opatření (2013–2015)	4
Tabulka 2.1: Příjmy sektoru vládních institucí (2006–2012)	11
Tabulka 2.2: Výdaje sektoru vládních institucí (2006–2012)	11
Tabulka 2.3: Saldo sektoru vládních institucí a jeho subsektorů (2006–2012)	11
Tabulka 2.4: Dluh sektoru vládních institucí a jeho subsektorů (2006–2012)	11
Tabulka 2.5: Přejchod od deficitu ke změně dluhu (2006–2012)	12
Tabulka 3.1: Odvození částek výdajového rámce od fiskálních cílů	16
Tabulka 3.2: Vyhodnocení dodržování výdajového rámce	17
Tabulka 3.3: Hospodaření sektoru vládních institucí (ESA 95)	17
Tabulka 3.4: Meziroční dopady opatření plánovaného konsolidačního balíčku na saldo sektoru vládních institucí	18
Tabulka 3.5: Příjmy sektoru vládních institucí (ESA 95)	19
Tabulka 3.6: Výdaje sektoru vládních institucí (ESA 95)	21
Tabulka 3.7: Hrubý konsolidovaný vládní dluh (ESA 95)	22
Tabulka 3.8: Strukturální saldo vládního sektoru (ESA 95)	23
Tabulka 3.9: Modelové scénáře makroekonomických simulací	24
Tabulka 3.10: Základní makroekonomické a demografické předpoklady projekcí	25
Tabulka 3.11: Redukční hranice a výše vyměřovacího základu	25
Tabulka 3.12: Projekce penzijních výdajů 2010–2060	26
Tabulka 3.13: Ostatní dlouhodobé výdaje 2010–2060	26
Tabulka A.1: Konsolidované veřejné rozpočty – příjmy	32
Tabulka A.2: Konsolidované veřejné rozpočty – příjmy	33
Tabulka A.3: Konsolidované veřejné rozpočty – výdaje	34
Tabulka A.4: Konsolidované veřejné rozpočty – výdaje	34
Tabulka A.5: Konsolidované veřejné rozpočty – saldo	35
Tabulka A.6: Struktura salda veřejných rozpočtů	35
Tabulka A.7: Struktura salda pro fiskální cílení	35
Tabulka A.8: Konsolidované veřejné rozpočty – zdroje a užití	36
Tabulka A.9: Konsolidované veřejné rozpočty – vládní dluh	36
Tabulka B.1: Příjmy sektoru vládních institucí	37
Tabulka B.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí	38
Tabulka B.3: Daňové příjmy sektoru vládních institucí	39
Tabulka B.4: Příjmy subsektoru ústředních vládních institucí	39
Tabulka B.5: Příjmy subsektoru místních vládních institucí	40
Tabulka B.6: Příjmy subsektoru fondů sociálního zabezpečení	40
Tabulka B.7: Výdaje sektoru vládních institucí	41
Tabulka B.8: Výdaje sektoru vládních institucí	42
Tabulka B.9: Výdaje subsektoru ústředních vládních institucí	42
Tabulka B.10: Výdaje subsektoru místních vládních institucí	43
Tabulka B.11: Výdaje subsektoru fondů sociálního zabezpečení	43
Tabulka B.12: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů	44
Tabulka B.13: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů	44
Tabulka B.14: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů	45
Tabulka B.15: Saldo a dluh vládního sektoru zemí EU (2008–2012)	46
Tabulka B.16: Transakce vládního sektoru zemí EU (2011)	47

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Salda veřejných rozpočtů (2006–2013)	5
Obrázek 2.2: Saldo vládního sektoru ve vybraných zemích EU (2009–2012)	13
Obrázek 2.3: Dluh vládního sektoru ve vybraných zemích EU (2009–2012)	13
Obrázek 2.4: Daňové zatížení v zemích EU (2010)	14
Obrázek 2.5: Struktura zdanění v zemích EU (2010)	14
Obrázek 2.6: Spready vůči německým dluhopisům ve vybraných zemích EU (leden 2008 až září 2012)	15
Obrázek 4.1: „No-policy-change“ scénář	28
Obrázek 4.2: Scénář „100% opt-out“	28
Obrázek 4.3: Scénář „průměrná mzda“	29
Obrázek 4.4: Scénář „nejbohatší“	29
Obrázek 4.5: Pravděpodobnost rozhodování	29
Obrázek 4.6: Saldo systému při jednotlivých variantách	29

Seznam použitých zkratk

b.c.	běžné ceny
CZK	kódové označení české koruny
ČNB	Česká národní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
EDP	postup při nadměrném schodku (Excessive Deficit Procedure)
EDP B.9	čisté půjčky/výpůjčky vládního sektoru v metodice aplikované pro EDP
ESA 95	Evropský systém účtů (1995)
EU, EU27	Evropská unie (svým pokrytím zahrnuje všech 27 zemí)
EUR	kódové označení eura
GFS 2001	Government Finance Statistics 2001
HDP	hrubý domácí produkt
KP	Konvergenční program ČR
MF ČR	Ministerstvo financí ČR
MTO	střednědobý rozpočtový cíl (Medium-term Objective)
p.a.	per annum (za rok)
p.b.	procentní bod
OP	operační program
s.c.	stálé ceny
USD	kódové označení amerického dolaru

Značky použité v tabulkách

Pomlčka (–) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval nebo zápis není z logických důvodů možný.

Uzávěrka datových zdrojů

Makroekonomické datové zdroje v této publikaci jsou vztaženy k 8. listopadu, fiskální data k 16. listopadu 2012, údaje pro mezinárodní srovnání k 22. říjnu 2012.

Poznámka

Součtové údaje publikované v tabulkách mohou být v některých případech zatíženy nepřesností na posledním desetinném místě vzhledem k zaokrouhlování.

Úvod

V minulém čísle Fiskálního výhledu ČR jsme na tomto místě v úvodu psali, že tempo snižování deficitů veřejných financí „...by se mělo odvíjet nejenom od velikosti nerovnováhy ..., ale i od aktuálního a očekávaného výkonu ekonomiky vztaheného k jejímu potenciálu, stejně jako od stavu dalších ekonomických nerovnováh“. Tento již dnes obecně přijímaný fakt byl v červenci zohledněn Vládou ČR při formulaci fiskální strategie. Nejedná se o strategii novou, nýbrž aktualizovanou, jelikož celá řada reformních opatření a záměrů zůstává stejná, obdobně jako záměr vlády i nadále konsolidovat veřejné finance. Na druhou stranu je nyní zdůrazněn také prvek krátkodobého a střednědobého vývoje ekonomiky.

Tento Fiskální výhled ČR obsahuje velké množství unikátních informací. Kromě aktualizovaného odhadu výsledku hospodaření vládního sektoru za rok 2012, detailně rozebírá změny na příjmové a výdajové straně veřejných rozpočtů. Specifické místo zde zaujímá problematika pozastavených a nerefundovaných evropských prostředků, kde ukazujeme dopady na hotovostní a aktuální saldo vládního sektoru v krátkém i střednědobém horizontu.

Nová predikce salda sektoru vládních institucí (metodika ESA95) pro rok 2012 tak hovoří o deficitu ve výši 5,0 % HDP. Oproti říjnovým notifikacím vládního deficitu a dluhu, kdy jsme odhadovali deficit 3,2 % HDP, je schodek vyšší zaprvé o 11,2 mld. Kč (0,3 % HDP) z důvodu neuznané způsobilosti části výdajů ve vybraných operačních programech; zadruhé o 59,0 mld. Kč (1,5 % HDP) v důsledku započtení celé částky finanční kompenzace církvím a náboženským společnostem (jedná se o metodickou úpravu aktuálního systému účetnictví, nikoliv o skutečnou hotovostní platbu).

Fiskální výhled byl datově sestaven na aktualizované říjnové makroekonomické predikci Ministerstva financí a na novém návrhu státního rozpočtu pro rok 2013 a novém střednědobém výhledu pro léta 2014 a 2015. Reflektuje tedy nejnovější hospodářsko-politické skutečnosti, které promítá do agregátů vývoje hospodaření veřejného sektoru.

Z fiskálních záměrů vlády bychom rádi zdůraznili cíl dosažení takového salda v roce 2013, které jednoznačně ukončí postup při nadměrném schodku vedený s ČR od roku 2009, tedy dosažení a udržení deficitu vládního sektoru pod třemi procenty HDP.

Aktualizovaný Konvergenční program ČR na léta 2012–2015, schválený v dubnu vládou, prezentoval realizované a plánované ozdravné kroky v oblasti veřejných financí a dopady strukturálních reforem. Z konsolidačního mixu bylo zřejmé, že jsou zapojeny obě strany rozpočtu. Fiskální výhled v tomto duchu pokračuje a prezentuje spektrum konsolidačních a jiných diskrečních opatření, která kumulovaně za roky výhledu dosahují téměř 2 % HDP.

Implikace mírně rozvolněné konsolidační strategie jsou nejvíce patrné na konci horizontu predikce. Ve srovnání s dubnovým Konvergenčním programem ČR se odlišuje rovněž makroekonomická rovina fiskálního výhledu. Očekávané deficity vládního sektoru by tak

měly být v letech 2014 a 2015 průměrně o více než jeden procentní bod vyšší.

V mezinárodním srovnání, kterému jsme tentokrát věnovali více prostoru, se Česká republika v oblasti deficitu a dluhu řadí k zodpovědnější polovině zemí Evropské unie. Nově je komparace rozšířena o vývoj výnosů státních dluhopisů a výši a strukturu zdanění.

Své specifické místo ve Fiskálním výhledu mají rovněž dlouhodobé projekce, na kterých Ministerstvo financí spolupracuje s Evropskou komisí. Projekce obsahují, pro průběžný důchodový systém stěžejně, úpravy parametrického systému z minulého roku. Výsledky např. indikují, že výdaje na starobní důchody z veřejných zdrojů za daných předpokladů vzrostou ze 7,2 % HDP roku 2010 na 9,5 % HDP v roce 2060.

Závěrečná kapitola je jako obvykle v podzimních vydáních věnována speciálnímu tématu blízkému pro české veřejné finance. Tentokrát jsme se zaměřili na propočty různých scénářů dopadů zavedení dobrovolného fondového spořicího pilíře (opt-out) na dlouhodobou udržitelnost důchodového systému, potažmo veřejných financí. Jedná se o simulace více či méně pravděpodobných variant. Výsledky naznačují, že díky dobrovolnosti a parametrům systému je sice počáteční dopad záporný, avšak nikoliv tak značný. Navíc v delším horizontu, spolu s odchodem generací účastníků se opt-outu do důchodu, se postupně dostaví úspora na výdajích a rozdíly oproti scénáři bez vyvážání se smazávají.

Součástí Fiskálního výhledu je již tradičně rozsáhlá tabulková příloha, kterou je možné rovněž v plných časových řadách získat ve formátu MS Excel na stránkách Ministerstva financí ČR (www.mfcr.cz/fiskalniwyhled).

1 Hospodářský vývoj a fiskální politika

1.1 Makroekonomický vývoj

Makroekonomický vývoj popsáný v této části Fiskálního výhledu vychází z Makroekonomické predikce MF ČR z října 2012, přičemž oproti ní zde došlo k drobné korekci odhadu struktury výdajových složek HDP v letech 2014 a 2015, a to u spotřeby vládních institucí a u změny zásob.

Česká ekonomika prochází od 2. poloviny roku 2011 mělkou recesí, v níž pravděpodobně po zbytek letošního roku zůstane. V průběhu roku 2013 by však mělo docházet k postupnému ožívání ekonomické aktivity, které by mělo pokračovat i v letech 2014 a 2015.

Pro letošní rok počítáme s poklesem HDP o 1,0 %, v roce 2013 by se ekonomický výkon mohl zvýšit o 0,7 %. V dalších letech výhledu by mělo docházet k akceleraci růstu až na 2,6 % v roce 2015. V tomto a v příštím roce by ekonomika ČR měla být tažena výraznými přebytky zahraničního obchodu, naopak v letech 2014 a 2015 by dominantním růstovým faktorem měly být hrubé domácí výdaje.

Pro rok 2012 počítáme s růstem spotřebitelských cen okolo 3,3 %, v roce 2013 by měla průměrná míra inflace dosáhnout 2,1 %. Poblíž inflačního cíle ČNB by se měla míra inflace pohybovat i v ostatních letech výhledu.

Trh práce by měl být se zpožděním negativně ovlivněn současnou nepříznivou ekonomickou situací. Zaměstnanost, která by v letošním roce měla stagnovat, by v roce 2013 mohla poklesnout o 0,2 %. Pro roky 2014 a 2015 se pak počítá s mírným růstem zaměstnanosti o 0,2 %, resp. o 0,3 %.

Míra nezaměstnanosti by letos měla dosáhnout 6,9 %, v roce 2013 pak 7,3 %. V letech 2014 a 2015 by mělo docházet jen k velmi pozvolnému snižování míry nezaměstnanosti.

Růst objemu mezd a platů by se v tomto a příštím roce mohl pohybovat okolo 2 %. V dalších letech by mělo dojít k akceleraci růstové dynamiky ke 4 %.

Poměr deficitu běžného účtu platební bilance k HDP by měl v celém horizontu výhledu mírně přesahovat hranici 1 %, což by oproti předchozím letům představovalo výrazné zlepšení.

Rizika predikce zůstávají vychýlena směrem dolů. Hlavní riziko i nadále představuje další vývoj dluhové krize v eurozóně, jejíž vyostření nelze do budoucna zcela vyloučit, a tím pádem ani možnost šíření nákazy do ostatních zemí eurozóny či EU, ČR nevyjímaje.

Tabulka 1.1: Hlavní makroekonomické indikátory (2011–2015)

		2011	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
		Skutečnost	Současná predikce a výhled				Fiskální výhled květen 2012			
Hrubý domácí produkt	mld. Kč, b.c.	3808	3820	3882	4015	4179	3891	3996	4143	4325
	růst v %, s.c.	1,7	-1,0	0,7	1,9	2,6	0,2	1,3	2,2	2,8
Spotřeba domácností	růst v %, s.c.	-0,6	-3,0	-0,5	1,2	2,3	-0,4	0,2	2,0	2,8
Spotřeba vlády	růst v %, s.c.	-1,7	-1,1	-1,3	-1,2	0,1	-3,7	-0,5	-1,8	-0,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	růst v %, s.c.	-0,9	-0,6	0,3	1,8	2,8	-0,5	2,1	2,8	3,2
Příspěvek zahr. obchodu k růstu HDP	p.b., s.c.	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6
Deflátor HDP	růst v %	-0,8	1,3	0,9	1,5	1,4	2,0	1,4	1,4	1,5
Průměrná míra inflace	%	1,9	3,3	2,1	2,3	2,0	3,3	2,3	1,8	2,0
Zaměstnanost	růst v %	-0,3	0,0	-0,2	0,2	0,3	-0,4	0,0	0,2	0,4
Míra nezaměstnanosti	průměr v %	6,7	6,9	7,3	7,2	7,0	7,0	7,2	7,1	6,9
Objem mezd a platů dom. koncept	růst v %, b.c.	2,3	2,0	2,1	4,3	3,9	1,5	2,6	4,7	4,4
Podíl běžného účtu na HDP	%	-2,9	-1,3	-1,2	-1,0	-1,3	-2,4	-2,3	-2,2	-2,5
Předpoklady:										
Směnný kurz CZK/EUR		24,6	25,1	24,9	24,7	24,5	25,0	24,9	24,7	24,6
Dlouhodobé úrokové sazby 10 let	% p.a.	3,7	2,9	2,7	3,0	3,3	3,4	3,5	3,8	4,0
Ropa Brent	USD/barel	111,0	112,9	115,3	118,3	120,0	115,4	113,0	115,0	115,3
HDP eurozóny EA12	růst v %, s.c.	1,4	-0,5	0,3	1,1	1,8	-0,3	0,7	1,4	1,8

Pozn.: Údaje za zaměstnanost a za míru nezaměstnanosti jsou dle metodiky Výběrového šetření pracovních sil.
Zdroj: MF ČR (2012b), MF ČR (2012d).

1.2 Záměry fiskální politiky

Zatímco v letech 2010 a 2011 byla hlavní prioritou fiskální politiky vlády konsolidace financí sektoru vládních institucí a zlepšení jeho strukturálních parametrů, v letech následujících je akcentován i vývoj ekonomiky.

V červenci roku 2012 přijala Vláda ČR usnesení ohledně upravené strategie fiskální politiky (MF ČR, 2012f). Aktualizovaná strategie opouští striktní dodržování cílů deficitů vládního sektoru po roce předpokládaného ukončení postupu při nadměrném schodku a při zachování obdobného konsolidačního úsilí ponechává prostor pro působení automatických stabilizátorů. Cíle deficitů vládního sektoru v roce 2014 a 2015 známé z dubnového usnesení Vlády a z Konvergenčního programu ČR (MF ČR, 2012a) tak zřejmě nebudou naplněny, jelikož očekávaná horší makroekonomická situace by znamenala prohlubování fiskálního úsilí a zintenzivnění procyklických efektů konsolidačních opatření. Tento krok spojený s drobným rozvázáním konsolidační strategie umožňuje alespoň částečně v rámci možností podpořit českou ekonomiku v době předpokládaného oživování. Naznačený přístup využívající „fiskální prostor“ byl České republice doporučen i mezinárodními institucemi, jako jsou MMF (2012) a OECD (2012). Ten je zejména u konsolidačních strategií s důrazným nástupem na počátku konsolidačního období (tzv. „front-loaded consolidation“), domníváme se, zcela legitimní.

Po razantním snížení strukturálního schodku v roce 2011 o 1,4 p.b. na 3,0 % HDP očekáváme, že za celý rok 2012 dojde k fiskálnímu úsilí ve výši 0,9 % HDP a deficit sektoru vládních institucí dosáhne 5,0 % HDP z důvodu vysokých jednorázových výdajových položek (viz subkapitola 2.2.2). Při sestavování státního rozpočtu a rozpočtu státních fondů vycházela vláda z doporučení Rady EU (2009, 2011, 2012), aby důvěryhodným a udržitelným způsobem snížila ČR do roku 2013 deficit vládního sektoru pod 3 % HDP. Aktuální predikce implikuje, že při dodržení plánovaného průběhu konsolidace by měl být postup při nadměrném schodku ve stanoveném termínu ukončen, deficit

vládního sektoru v roce 2013 by měl dosáhnout 2,9 % HDP. Vývoj v následujících letech je pak doprovázen pozvolně se zlepšujícím hospodařením vlády.

Z hlediska vývoje změny strukturálního salda je fiskální politika v letech výhledu víceméně neutrální, respektive s velmi mírnými procyklickými prvky (viz Tabulka 1.2, blíže subkapitola 3.2.4).

Kromě konsolidačních opatření byla uzákoněna spousta strukturálně-reformních opatření s různými dopady na bilanci vládního sektoru. Mezi nejvýznamnější z nich patří parametrická úprava stávajícího průběžného systému financování dávek důchodového pojištění, diverzifikace zabezpečení ve stáří zavedením spořicího fondového pilíře a reforma financování a pojetí či přístupu ke zdravotní péči. Rovněž oblast trhu práce byla zreformována ve smyslu vyšší flexibility a motivace pracovat. Příští dlouhodobě plánovaná reformní opatření se v letech výhledu dotknou financování terciárního vzdělávání, vědy, výzkumu a inovací. Dojde také k dalšímu zjednodušení, zefektivnění a zprůhlednění systému veřejné správy. V souvislosti s vytvořením jednoho inkasního místa pak rok 2014 přinese zásadní změny v oblasti přímých daní a odvodů.

Celková výše diskrečních opatření v letech výhledu by měla postupně klesnout z 0,9 % HDP v roce 2013 až na 0,4 % HDP v roce 2015, v průměru necelých 0,6 % HDP ročně. Především od roku 2013 a 2014 tak vstoupí v platnost řada stabilizačních opatření, která se budou dotýkat jak příjmové, tak i výdajové strany veřejných rozpočtů, přičemž některá opatření budou přijata pouze jako dočasná s platností do roku 2015. V roce 2013 se jedná primárně o růst na příjmové straně bilance (Tabulka 1.3), v letech 2014 a 2015 má potom větší váhu výdajová strana. Bližší informace o konsolidačním balíčku pro roky 2013–2015 poskytuje subkapitola 3.2.

Tabulka 1.2: Nastavení fiskální politiky (2009–2015)

(v % HDP, změna strukturálního salda v p.b.)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo vládního sektoru	-5,8	-4,8	-3,3	-5,0	-2,9	-2,7	-2,4
Cyklická složka salda	-1,1	-0,5	-0,2	-0,9	-1,0	-0,8	-0,4
Jednorázové a ostatní přechodné operace	0,3	0,0	-0,1	-2,1	0,1	0,0	0,0
Strukturální saldo	-5,1	-4,3	-3,0	-2,1	-2,0	-1,9	-2,0
Změna strukturálního salda	-1,9	0,7	1,4	0,9	0,1	0,2	-0,2

Zdroj: ČSÚ (2012b). Predikce a výpočty MF ČR.

Tabulka 1.3: Struktura diskrečních opatření (2013–2015)*(v mld. Kč)*

	2013	2014	2015
Opatření na příjmové straně celkem	32,0	8,2	4,9
Přímé daně	3,6	2,9	-1,0
daň z příjmů fyzických osob	7,9	7,2	-3,1
daň z příjmů právnických osob	0,0	-1,8	-5,5
sociální a zdravotní pojištění	-4,3	-2,5	7,6
Nepřímé daně	20,6	18,5	0,9
daň z přidané hodnoty	18,5	6,9	0,9
spotřební daně	2,1	11,6	0,0
Ostatní příjmy	7,8	-13,2	5,0
Opatření na výdajové straně celkem	1,8	17,9	9,9
Sociální dávky	7,0	5,0	8,5
Náhrady zaměstnancům v sektoru vlády	-0,6	0,0	0,0
Opatření zvyšující efektivnost veřejného sektoru	5,1	11,5	-
Ostatní veřejné výdaje	-9,7	1,4	1,4
Celkový dopad na saldo	33,8	26,1	14,8
<i>% HDP</i>	0,9	0,6	0,4

Pozn.: Údaje v tabulce zobrazují meziroční diskreční změny v důsledku veškerých plánovaných opatření na příjmové a výdajové straně rozpočtu sektoru vládních institucí. Diskreční změny zde uvedené nezahrnují finanční kompenzaci církvím a náboženským společnostem a plošnou korekci nerefundovaných prostředků z EU. Podrobnější rozpis jednotlivých položek je možné nalézt v subkapitole 3.2.

Zdroj: MF ČR.

2 Krátkodobý vývoj veřejných financí

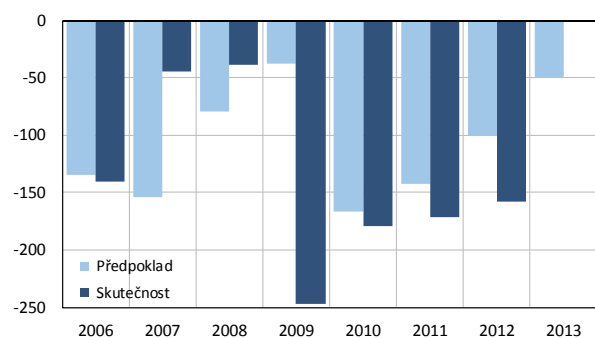
2.1 Veřejné rozpočty – peněžní toky (GFS 2001)

2.1.1 Veřejné rozpočty v roce 2012

Pokračující proces fiskální konsolidace se promítá do meziročního zlepšení výsledků veřejných rozpočtů, které však bude mírnější, než bylo původně očekáváno v rozpočtové dokumentaci pro rok 2012. Odklon od původních předpokladů nastane zejména díky nižšímu přílivu evropských prostředků a nižším daňovým příjmům v důsledku zhoršení očekávaného makroekonomického vývoje. Vázání výdajů a další úspory pravděpodobně nepokryjí snížení příjmové strany.

Následující graf ukazuje srovnání předpokládaných (rozpočtovaných) a skutečně dosažených výsledků hospodaření veřejných rozpočtů v letech 2006 až 2011 a předpokládaný a očekávaný deficit pro rok 2012 a 2013.

Obrázek 2.1: Salda veřejných rozpočtů (2006–2013)
(v mld. Kč)

Zdroj: MF ČR.

Při meziročním porovnání lze očekávat snížení hoto-
vostního **salda veřejných rozpočtů** o 13,2 mld. Kč na 158,2 mld. Kč, tj. 4,1 % HDP. I nadále se do vývoje deficitu i dluhu veřejných rozpočtů promítá skutečnost, že česká ekonomika se teprve pozvolna zotavuje z ekonomicky nepříznivého období. Očekávané meziroční zhoršení hospodaření většiny subjektů veřejných rozpočtů bude kompenzováno poklesem schodku státního rozpočtu, kde se konsolidační úsilí projevuje v největší míře. Aktualizovaný výhled jejich hospodaření již obsahuje vládou schválené vázání výdajů ve výši 23,6 mld. Kč.

Meziročně příjmy vzrostou patrně o 2,8 % (40,5 mld. Kč), výdaje pouze o 1,7 % (27,3 mld. Kč). Daňové příjmy by měly vzrůst o 2,9 %, tj. o 20,3 mld. Kč (včetně pojistného na sociální zabezpečení o 2,5 %, tj. o 30,8 mld. Kč), přičemž nejvýrazněji by vlivem zvýšení snížené sazby daně z přidané hodnoty o 4 p.b. mělo růst právě inkaso této daně. Růst inkasa daně z přidané hodnoty by měl dosáhnout 12,4 mld. Kč, tedy 4,6 %. Inkaso spotřebních daní se v zásadě mezi-

ročně patrně nezmění, celkově by se však nepřímé daně měly vyvíjet o něco lépe než daně přímé a jejich růst je očekáván ve výši 3,8 %. Výnos daně z příjmů fyzických osob by se měl zvýšit o 1,8 %, u daně z příjmů právnických osob o 2,4 %. Přímé daně celkem by meziročně měly vzrůst o 1,4 %.

Na výdajové straně se předpokládá meziročně nejvyšší relativní růst úroků z dluhu (o 15,1 %) a nákupu nevy-
ráběných aktiv (tj. pozemků).

Schodek státního rozpočtu by se měl v porovnání s rokem 2011 snížit o 33,4 mld. Kč na 111,2 mld. Kč. Předpokládá se meziroční růst příjmů (o 46,6 mld. Kč), a to zejména díky lepšímu inkasu daňových příjmů. Výdaje státního rozpočtu by měly vzrůst meziročně o 13,3 mld. Kč. V porovnání s rozpočtovou dokumentací by deficit státního rozpočtu měl být o 4,7 mld. Kč vyšší. Předpokládá se, že zdravotní pojišťovny sníží meziročně svůj deficit o 1,3 mld. Kč na 3,8 mld. Kč a deficit územně samosprávných celků se téměř nezmění a bude činit 1,5 mld. Kč. Naopak u státních fondů by mělo dojít ke značnému meziročnímu zhoršení výsledků hospodaření v celkovém rozsahu 7,4 mld. Kč na 15,6 mld. Kč.

Ve srovnání s původními předpoklady ve schválené dokumentaci k Návrhu státního rozpočtu na rok 2012 dochází ve veřejných rozpočtech k určitým odchylkám. Podstatně méně příznivě se vyvíjejí dotace od mezinárodních organizací ve formě běžných i kapitálových příjmů z evropských fondů (nižší o 53,4 mld. Kč) a daňové příjmy a příspěvky na sociální zabezpečení (celkem by jejich výběr měl být nižší o 37,2 mld. Kč). Vyšší očekávané inkaso zaznamená pouze daň z příjmu fyzických osob (o 0,4 mld. Kč). Naopak nižší se očekává inkaso daně z přidané hodnoty (o 21,9 mld. Kč), spotřebních daní (o 3,4 mld. Kč), pojistného na sociální zabezpečení (o 9,7 mld. Kč) a daně z příjmu právnických osob (o 2,8 mld. Kč).

Ve srovnání s původními předpoklady lze očekávat nižší výdaje o 25,8 mld. Kč. Pozitivní předpoklad je u položky úroků (o 20,6 mld. Kč), užití zboží a služeb (o 12,5 mld. Kč) a také u sociálních dávek (o 6,4 mld. Kč). Naopak k výraznému zvýšení by mělo dojít u kapitálových výdajů (17,1 mld. Kč).

Predikujeme meziroční zvýšení **úvěrů a vládních dluhopisů** o 160,2 mld. Kč na 1 725,4 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2011 by mělo dojít k růstu dluhu o 10,2 %, což je mírně vyšší růst než vloni. V podílovém vyjádření se ve srovnání s rokem 2011 dluh zvýší o 4,1 p.b. na 45,2 % HDP. Váha státního dluhu na celkovém veřej-

ném zadlužení se opět mírně zvýší a dosáhne 93,6 %. Jeho meziroční dynamika však ve srovnání s rokem 2011 zrychlí o 0,3 p.b. na 10,7 %.

Podíly jednotlivých segmentů veřejných rozpočtů na celkovém zadlužení zůstávají v zásadě stabilní. Z hlediska váhy se po státním dluhu na celkovém dluhu veřejných rozpočtů nejvíce podílejí územní samosprávné celky, jejichž zadlužení v roce 2012 ve srovnání s předchozím rokem vzroste pouze mírně (o 5,1 mld. Kč). Mírný pokles dluhu lze očekávat u mimorozpočtových fondů, a to v důsledku jeho snížení u dosud zadluženého Státního fondu životního prostředí a zejména pak Státního zemědělského intervenčního fondu.

2.1.2 Veřejné rozpočty v roce 2013

Hlavním determinujícím faktorem při tvorbě rozpočtu pro rok 2013 bylo pokračování procesu fiskální konsolidace tak, aby bylo dosaženo fiskálního cíle stanoveného v Konvergenčním programu z dubna 2012 (MF ČR, 2012a), tedy deficitu vládního sektoru ve výši 2,9 % HDP (v metodice ESA 95). S cílem posílit příjmovou stranu schválila Poslanecká sněmovna PČR řadu zákonů především pro oblast daní, sociálního pojištění a sociálních dávek. Konsolidační snahy budou pokračovat také na výdajové straně, kde by mělo dojít k redukci a racionalizaci státní správy a také k plošným škrtům.

Celkově lze ve výsledku hospodaření veřejných financí očekávat pozitivní trendy. Predikujeme, že **saldo veřejných rozpočtů** v meziročním porovnání poklesne na méně než třetinu a bude činit -49,8 mld. Kč (-1,3 % HDP). Zlepšení by se mělo projevit u všech subjektů sektoru. Výrazný pokles je však ovlivněn obzvláště výší příjmů Národního fondu z EU, určených na spolufinancování evropských projektů, proto nelze toto zlepšení přeceňovat. V meziročním srovnání by se jeho výsledek měl zlepšit téměř o 75 mld. Kč. **Schodek státního rozpočtu** dosáhne 100,6 mld. Kč, a meziročně tak zřejmě bude o 10,5 mld. Kč nižší. Hospodaření mimo-

rozpočtových fondů se zlepší o 13,8 mld. Kč, veřejných zdravotních pojišťoven o 4,2 mld. Kč a územně samosprávných celků o 0,6 mld. Kč.

Schválená opatření na posílení příjmové strany významně ovlivní meziroční růst příjmů, které patrně porostou o 5,6 p.b. rychleji než v roce 2012 a jejich růst by měl činit 8,4 %, zatímco růst výdajů pouze 1 %. Daňové příjmy (bez pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění) by měly vzrůst o 4,3 % (31,3 mld. Kč). Nově přijatá opatření v daňové oblasti byla navržena tak, aby vedla k růstu inkasa daní z příjmů o 6,1 %, z toho růst daně z příjmu právnických osob o 3,7 %. Na výdajové straně dochází k meziroční úspoře především u ostatních kapitálových výdajů (tj. investičních transferů a dotací, příspěvků státu na stavební spoření a penzijní připojištění a výdajů na realizaci státních záruk), nákupu fixních aktiv a také u běžných transferů soukromým společnostem.

V roce 2013 dynamika růstu dluhu veřejných rozpočtů pravděpodobně zpomalí na 5,5 % a očekávaný dluh se zvýší o 95,0 mld. Kč na 1 820,4 mld. Kč. V podílovém vyjádření k HDP by dluh vzrostl o 1,7 p.b. na 46,9 %. Opět by se tímto mírně zvýšila váha státního dluhu na 94,1 %. Jeho dynamika ve srovnání s rokem 2012 by tedy zpomalila o 4,6 p.b. na 6,0 %. Z hlediska váhy se po státním dluhu na celkovém dluhu veřejných rozpočtů nejvíce podílejí územní samosprávné celky, jejichž predikované zadlužení v roce 2013 ve srovnání s rokem 2012 mírně poklesne. Lze očekávat rostoucí výši dluhu mimorozpočtových fondů. Zadlužení je v roce 2012 anticipováno u Státního fondu životního prostředí a zejména Státního zemědělského intervenčního fondu. Zdravotní pojišťovny by již neměly vykazat žádný dluh.

Vývoj veřejných rozpočtů se dostává do příznivějších hodnot, nicméně je nezbytné i nadále pokračovat v jejich konsolidaci a provádět obezřetnou fiskální politiku.

2.2 Sektor vládních institucí – národní účty (ESA 95)

2.2.1 Sektor vládních institucí v roce 2011

V roce 2011 dosáhlo saldo sektoru vládních institucí hodnoty (akruální metodika ESA 95) -3,3 % HDP (ČSÚ, 2012b). Ve srovnání s rokem 2010 tak došlo k výraznému zlepšení o 1,6 p.b., po očištění o cyklus a jednorázové či přechodné operace dosáhlo fiskální úsilí hodnoty 1,4 p.b.

Oproti notifikaci vládního deficitu a dluhu z dubna letošního roku (ČSÚ, 2012a) došlo k revizi celkového salda sektoru vládních institucí o 0,2 p.b. HDP (původně -3,1 % HDP). Revize se týkala především úprav

u daňových příjmů a odhadu úroků v oblasti finančního leasingu.

Vývoj příjmové strany v roce 2011 odrážel stav hospodářství a příznivé dopady celé řady diskrečních opatření, přičemž oproti roku 2010 vzrostly celkové příjmy o 3,2 %. Celkové daňové příjmy včetně příspěvků na sociální zabezpečení, které představují více než 90 % celkových příjmů, vzrostly přibližně o 3,9 %.

Výnos daně z přidané hodnoty se zvýšil o 2,5 %. V roce 2011 nebyla schválena žádná zásadnější legislativní úprava, byly schváleny pouze drobné změny (tuzemský

reverse-charge¹ aj.) bez výraznějších fiskálních dopadů.

Příjmy ze spotřebních daní vzrostly o více než 8,2 % a jejich dynamika silně předstihla vývoj reálné spotřeby, která by měla být do značné míry se spotřební daní zkorelovaná. Důvody lze spatřovat ve zvýšení daně z tabákových výrobků v roce 2012, kdy v roce 2011 došlo k předzásobením, a ve zdanění provozovatelů fotovoltaických elektráren, které bylo prvně inkasováno právě v roce 2011.

Daň z příjmů fyzických osob prošla v roce 2011 celou řadou legislativních úprav a celkové inkaso proto vzrostlo o 8,4 %. Nejvýraznější dopad na inkaso mělo snížení slevy na poplatníka o 100 Kč měsíčně (tzv. „protipovodňová stokoruna“), ostatní opatření (zrušení osvobození výsluhových příspěvků příslušníků ozbrojených sil a bezpečnostních sborů, zrušení osvobození úroků z vkladů na stavebním spoření, zrušení osvobození náhrad výdajů představitelům státní moci a jiné) již měla rozpočtový dopad výrazně nižší.

Inkaso daně z příjmů právnických osob se oproti roku 2010 zvýšilo o 1,1 %. Tato daň neprošla v roce 2011, kromě osvobození licenčních poplatků se záporným dopadem 2,8 mld. Kč a zrušení 50% slevy na dani pro firmy zaměstnávající invalidy s pozitivním dopadem 0,2 mld. Kč, žádnou výraznou úpravou. Stále ještě příznivý vliv na inkaso mělo přechodné zavedení zrychleného odpisování z roku 2009. Předpokládá se, že posledním rokem, kdy bude mít doznívání tohoto opatření nějaký efekt, je rok 2012. Samotná makroekonomická základna daně z příjmů právnických osob, hrubý provozní přebytek, klesl v roce 2011 o 0,8 %.

Příjmy z příspěvků na sociální zabezpečení vzrostly o 2,5 %. Oproti autonomnímu vývoji pak mělo pozitivní vliv zachování stejné sazby pojistného jako v roce 2010 (s dopadem i na výdajovou stranu) a také zachování stropu ročního vyměřovacího základu na úrovni roku 2010, kdy byl přechodně tento strop zvýšen. Tyto úpravy pak měly celkový dopad do inkasa v roce 2011 ve výši téměř 13 mld. Kč.

Ostatní daně již objemově nejsou zdaleka tak významné, jedinou zásadní změnou bylo zdanění darovaných emisních povolenek. První inkaso se uskutečnilo právě v roce 2011, a to ve výši 4,1 mld. Kč.

Tržby vládního sektoru se zvýšily o 3,9 %, kde se promítl 25% růst mýtných sazeb. Ostatní běžné a kapitálové transfery pak zůstaly přibližně na úrovni roku 2010. Jedná se předně o peníze z EU, kterými jsou na výdajové straně spolufinancovány různé projekty.

¹ Reverse charge je systém přenesení daňové povinnosti používaný především u DPH. Povinnost přiznat a odvést daň přechází na odběratele v případě, že tak dodavatel neučinil a oba jsou plátcí DPH. Zavedení tohoto systému se v roce 2011 vztahovalo na stavební a montážní práce.

V případě investičních dotací je to spolufinancování tvorby hrubého fixního kapitálu. Vliv peněžních prostředků z EU na saldo vládního sektoru je potom pouze ve výši českého financování.

Výdaje vládního sektoru v roce 2011 klesly o 0,5 %, což dokládá pokračující konsolidační snahy vlády, kdy došlo k poklesu těchto výdajů již druhým rokem v řadě.

Výdaje na konečnou spotřebu vládního sektoru poklesly o 1,8 %. Odráží se zde snaha o úspornou rozpočtovou politiku, a to primárně v oblasti platové politiky a mezispotřeby (hlavně nákupy zboží a služeb). Úspory jsou patrné u mezispotřeby, která meziročně poklesla o 4,6 %. Důvodem je plošná úspora napříč sektorem v podobě běžných nemandatorních výdajů. Meziroční 2,1% redukce mzdových výdajů je především výsledkem snížení objemu mezd o 10 % v regulované sféře (mimo ústavní činitele a pedagogy) a snížení platů ústavních činitelů o 9 %, naopak negativně působilo zvýšení platů pedagogických pracovníků. Zvýšení platů lékařů v roce 2011 nemělo přímý vliv na náhrady zaměstnancům vládního sektoru, neboť většina nemocnic není v sektoru vládních institucí. I přes pokles objemu mezd o 10 % byl celkový pokles náhrad zaměstnancům výrazně nižší, pokles objemu mezd se totiž týkal pouze části centrální vlády, tj. subsektoru, na který má vláda ve většině případů přímý vliv. Místní rozpočty se úsporných opatření příliš neúčastnily a mzdové náklady zde vzrostly o 1,3 %.

V sociální oblasti došlo k růstu sociálních dávek o 1,8 %. Působily zde dva protichůdné efekty, kdy se jednak vlivem výrazného nárůstu počtu důchodců zvýšily o 4 % peněžité dávky sociálního zabezpečení, na straně druhé u výpomocných peněžitých sociálních dávek došlo k poklesu o 5,1 %. Za poklesem stojí vliv legislativních úprav, kterými bylo snížení porodného, úprava rodičovského příspěvku, zrušení sociálního příplatku, redukce příspěvku na péči v sociálních službách, prodloužení úhrady nemocenského zaměstnavatelem a další.

Pozitivní vývoj byl patrný u úrokových nákladů, které vzrostly oproti minulému roku pouze o přibližně 3 %. Vývoj tak potvrzuje pozitivní vnímání konsolidačního úsilí vlády na finančních trzích, což pomáhá držet rizikovou přírážku na emitované dluhopisy v relativně příznivé výši.

K výraznému poklesu došlo opět, podobně jako v roce 2010, u tvorby hrubého fixního kapitálu, která meziročně poklesla o necelých 15 %. Vzhledem ke stabilním investičním dotacím přijatým z EU je tak výpadek zejména u investic financovaných z domácích zdrojů. Vládní subjekty se do značné míry připravovaly na další úsporná opatření a nechaly si případnou rezervu na financování projektů z peněz EU. Jedná se o bezprostřední negativní impuls do hospodářství a i z pohledu dlouhodobé udržitelnosti nelze tuto úsporu hodnotit

jako striktně pozitivní. Výpadek investic v letech 2010 a 2011 totiž velmi pravděpodobně generuje „vnitřní dluh systému“, protože celá řada takto odložených investic bude zřejmě nakonec realizována. Jde tedy spíše o „přesun investičních výdajů v čase“ než o plnohodnotné úspory.

2.2.2 Sektor vládních institucí v roce 2012

Deficit vládního sektoru na rok 2012, který byl k 1. říjnu odeslán do Eurostatu, byl původně notifikován ve výši 3,2 % HDP, což je přibližně stejná hodnota jako v červencovém vydání Makroekonomické predikce (MF ČR, 2012c). Tento deficit ovšem musel být dále upraven o nově známé skutečnosti týkající se proplácení evropských prostředků a platnosti zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi.

V současné době neproplacená část zdrojů z EU na operační programy Doprava a Životní prostředí činí 11,2 mld. Kč. Vzhledem k požadavkům metodiky ESA95 je nutné o tuto částku upravit deficit roku 2012 a zaznamenat tuto plošnou korekci jako jednorázový kapitálový transfer subjektům, kterým bylo poskytnuto předfinancování ze státního rozpočtu.

Poslanecká sněmovna setrvala začátkem listopadu na svém původním návrhu zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi vráceném Senátem. Vzhledem k tomu, že prezident normu nepodepsal ani nevrátil zpět sněmovně, začne zákon platit již v roce 2012. Tímto zákonem se stát zavázal církvím a náboženským společnostem vyplatit finanční kompenzaci ve výši 59 mld. Kč a navrátit hmotný majetek ve výši 75 mld. Kč. Finanční kompenzace je splatná ve 30ti splátkách a nesplacená jistina se každý rok indexuje o inflaci. Zároveň je stanoveno přechodné období 17ti let, kdy se budou vyplácené prostředky ze státního rozpočtu na provoz a platy duchovních postupně snižovat. Cílovým stavem je úplná nezávislost na státu (blíže viz MF ČR, 2011b).

Na základě metodiky ESA95 je celá finanční kompenzace církvím zaznamenána jako jednorázový výdaj ve výši 59 mld. Kč, což plně ovlivní deficit vládního sektoru v roce 2012 o přibližně 1,5 % HDP. Jedná se tedy pouze o metodickou úpravu akruálního systému účetnictví, nikoliv o skutečnou hotovostní platbu. Navrácení hmotného majetku pak podle metodiky ESA95 neovlivňuje deficit vládního sektoru.

Aktuální odhad deficitu na rok 2012 tak činí 5,0 % HDP. K posouzení účinnosti fiskální konsolidace je ovšem nutné prezentovaný deficit očistit o vliv hospodářského cyklu a jednorázové a přechodné operace (jako jsou třeba výše popsané kapitálové transfery). Meziroční změna takto očištěného salda (fiskální úsilí) je pro rok 2012 odhadována na 0,9 p.b. a dokládá pokračování v nastoleném konsolidačním trendu.

Oproti původnímu předpokladu MF ČR došlo kromě změn ohledně evropských peněz také k výrazným změnám ve struktuře příjmů a výdajů. Na příjmové straně musel nový odhad reagovat na zhoršující se hospodářské prostředí a výrazný pesimismus spotřebitelů. Došlo tedy k úpravě očekávaného výnosu daně z přidané hodnoty a příspěvků na sociální zabezpečení o přibližně 0,3 % HDP.

Nově byly upraveny předpoklady ohledně čerpání investičních dotací z fondů EU. Zejména kvůli problémům s uznáváním způsobilosti vybraných výdajů v jednotlivých operačních programech došlo oproti původním odhadům k poklesu o přibližně 0,3 % HDP. Většina problémů spojených s proplácením operačních programů by měla být vyřešena do konce tohoto roku, zbytek pak počátkem roku následujícího. Další roky výhledu by touto negativní skutečností měly být ovlivněny pouze velmi mírně. Problematikou prostředků z fondů EU a dopadům na salda rozpočtů vládního sektoru v případě uznaného nekorektního čerpání se věnuje Box č. 1.

Na **výdajové** straně došlo také k zrealizování některých předpokladů týkajících se výdajů. Relativně výrazně byly přehodnoceny náklady na náhrady zaměstnancům ve vládním sektoru, jejichž původní předpoklad byl na základě údajů z prvních dvou čtvrtletí navýšen přibližně o 0,3 % HDP. Naopak velmi výrazná úspora se očekává u sociálních výdajů (vyjma dávek důchodového pojištění), kde i údaje z pokladního plnění vykazují poměrně příznivé výsledky. Úspora oproti plánu se pak očekává i u úrokových nákladů. Celkem za tyto dvě operace byly výdaje upraveny o 0,4 % HDP.

Tvorba hrubého fixního kapitálu by měla i v tomto roce poklesnout. Do jejího vývoje se promítá nejistota ohledně budoucího čerpání evropských prostředků a celkově také obavy o následující ekonomický vývoj.

Vzhledem ke změně ve struktuře příjmů a výdajů pak došlo k výraznému přehodnocení očekávané konečné spotřeby vlády, která oproti původnímu předpokladu (pokles o 1,6 %) nominálně poklesne patrně pouze velmi mírně (o 0,1 %). Fiskální politika pro rok 2012 je tedy z tohoto titulu výrazně méně restriktivní, než se původně očekávalo.

Ve srovnání s předchozím rokem by mělo letos dojít ke zpomalení růstu **příjmů** na 0,5 %, přičemž daňové příjmy by měly vzrůst o 1,8 %.

U daňových příjmů se nejvýraznější nárůst předpokládá u daně z přidané hodnoty, kde se očekává o 5,6 % vyšší výnos než v roce předchozím. Důvodem je především zvýšení redukováné sazby z 10 % na 14 %. Jistý vliv, i když daleko nižší, má zvýšení spotřební daně z tabáku (daň z přidané hodnoty se platí z ceny včetně spotřební daně). I přes výrazné úpravy lze růst výnosu hodnotit jako velmi mírný, a to zejména kvůli poklesu spotřeby domácností.

Box 1: Čerpání prostředků z EU a dopady na saldo veřejných financí

Během roku 2012 vygradovaly komplikace s čerpáním prostředků z EU u některých operačních programů (OP). Přestože se u vybraných OP podařilo obnovit certifikaci (potvrzení správnosti údajů, efektivnosti systémů řízení a kontroly), dojde z tohoto titulu ke zvýšení schodku veřejných rozpočtů v hotovostním i v akruálním vyjádření, a to jak v letošním, tak i patrně v letech následujících.

V říjnu letošního roku byla po vyřešení nesrovnalostí obnovena pozastavená certifikace OP Doprava a OP Životní prostředí. Jedná se v současném programovém období o dva největší operační programy s více než 40 % celkové alokace. Refundace prostředků vynaložených v rámci těchto operačních programů byla pozastavena od roku 2011.

U některých jiných operačních programů však není certifikace výdajů stále ještě obnovena. Příčinou jsou auditní nálezy Evropské komise (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost), nálezy Auditního orgánu ve Výročních kontrolních zprávách (regionální OP Severovýchod) či policejní vyšetřování (regionální OP Severozápad a Střední Čechy). Dohromady se všechny čtyři OP podílejí na celkové alokaci ze 14,5 %.

Evropská komise disponuje několika typy opravných prostředků, které mohou být při zjištění pochybení v realizaci OP uplatněny. Vedle vyjmutí konkrétního projektu z financování a vratek chybně využitých prostředků v rozporu s pravidly pro čerpání se jedná o tzv. korekce. Ty mají plošný charakter a stanovují podíl nezpůsobilých výdajů na výši proplacených prostředků. Výše korekce je stanovena určitým procentem vůči objemu prostředků, které byly za daný OP předfinancovány z národních zdrojů od počátku zahájení jeho realizace.

Plošné korekce jsou realizovány na OP Doprava a OP Životní prostředí. U OP Doprava dosahuje výše korekce za prostředky EU 10 % z předfinancované části. V absolutním vyjádření jde o částku 9,5 mld. Kč. V případě OP Životní prostředí byla nastavena korekce na 5 %, na jejímž základě se krátí platby o 1,7 mld. Kč. Důležité je, že tyto korekce nepředstavují snížení alokace na příslušný operační program, ale znamenají, že ze strany EU nebudou uhrazeny v plné výši výdaje, které již byly dříve proplaceny z národních zdrojů. Řídící orgány mohou pro vyčerpání alokace využít další dodatečně zařazené projekty, jež budou splňovat podmínky pro proplacení z rozpočtu EU v rámci daného OP. Za ostatní OP, které byly zatíženy pozastavením plateb, nebylo dosud rozhodnuto, zda k opravným prostředkům dojde a v jaké výši.

Dopady na veřejné rozpočty je nutné rozlišovat z hlediska metodického a dle časového horizontu. Z pohledu roku 2012 dojde k navýšení deficitu státního rozpočtu (respektive veřejných financí) na hotovostní bázi v důsledku jak neproplacení části předfinancovaných prostředků, tak rovněž pozastavení plateb. Z akruálního hlediska (metodika ESA95) se do deficitu státního rozpočtu (respektive balance vládního sektoru) za rok 2012 promítne pouze plošná korekce OP Doprava a OP Životní prostředí ve výši 11,2 mld. Kč (cca 0,3 % HDP). Dopady dnes stále pozastavených OP bude možné specifikovat tehdy, bude-li známa forma nápravy a datum rozhodnutí Evropské komise.

Z hlediska střednědobého budou mít na veřejné rozpočty v obou metodikách negativní vliv dodatečné výdaje z národních veřejných zdrojů nekoefinancované evropskými prostředky. Rozsah těchto výdajů bude souviset s tendencí vyčerpat tu část alokace, která nebyla dříve uznána Evropskou komisí za způsobilou k proplacení.

U spotřebních daní se v tomto roce očekává pokles o 2,1 %. Došlo sice k nárůstu sazeb, nicméně zároveň je v tomto roce predikován hlubší pokles spotřeby domácností a v neposlední řadě bude inkaso velmi pravděpodobně ovlivněno předzásobením komoditami z minulého roku.

Výnos daně z příjmů fyzických osob patrně poklesne, i přes téměř dvouprocentní nominální růst objemu mezd a platů, o 0,2 %, a to především vlivem zvýšení roční slevy na dítě o 1800 Kč jako kompenzace za vyšší daňové zatížení způsobené nárůstem redukované sazby daně z přidané hodnoty.

Nedynamický vývoj by měla mít i daň z příjmů právnických osob, jejíž inkaso dle současných předpokladů vzroste o cca 1 %. Legislativní změny této daně jsou fiskálně zanedbatelné. Pozitivně lze hodnotit, že po výrazném propadu v letech 2008–2010, se inkaso opět vrací na alespoň mírnou růstovou trajektorii.

Přímé daně ještě kladně ovlivňuje zavedení zdanění příjmů z loterií, v roce 2013 bude tato daň zrušena a nahrazena daní ze sázkových her. V roce 2012 se

očekává inkaso ve výši 8,2 mld. Kč. Celkový čistý efekt na vládní sektor je ovšem pouze zhruba poloviční, protože zároveň se zavedením zdanění příjmů z loterií došlo ke snížení poplatků z hracích automatů, kde je očekáván výpadek ve výši 4,0 mld. Kč.

Příspěvky na sociální zabezpečení vzrostou patrně o 1,0 %, což je velmi blízko růstu mezd a platů v celém hospodářství. Z hlediska legislativních změn jsou zde dvě úpravy, které se ovšem přibližně ve stejné výši navzájem kompenzují. Jednak jde o novelu zákona o nemocenském pojištění, která rozšiřuje okruh pojištěných osob v tomto systému například o statutární orgány obchodních společností, a dále pak snížení ročního stropu pro sociální pojištění ze 72 zpět na 48 násobek měsíční průměrné mzdy.

U příjmových transferů (jak běžných, tak kapitálových) se po dlouhém období neustálého růstu odhaduje výrazný propad, a to více než 24 % u investičních dotací a necelých 13 % u běžných dotací. Mají zde vliv již několikrát zmiňované evropské prostředky. Tento pokles má ovšem vliv i na výdajovou stranu, a to do-

konce ve větší výši než na příjmovou vlivem národního financování. Pro vládní sektor pak představuje tento negativní vývoj paradoxně krátkodobou úsporu, z hlediska hospodářství je to ovšem snížení investičního impulsu.

Po dvouletém poklesu se u výdajů vládního sektoru očekává nárůst o 1,0 %, nicméně u výdajů na konečnou spotřebu vlády pokles o 0,1 %. Na rozdíl od předchozího roku tak bude fiskální politika působit výrazně méně restriktivně na dynamiku HDP.

Nejvýrazněji přispívá k poklesu konečné spotřeby mezispotřeba (snížení o 4,5 %), a to především vlivem vládou schváleného vázání výdajů ve výši 23,6 mld. Kč. Důrazné rozpočtové úspory na provozních výdajích již probíhají třetím rokem a dá se předpokládat jejich pokračování i v dalších letech. Naopak opačným směrem působí nárůst snížené sazby DPH, kdy vládní nákupy daní dotčeného zboží a služeb povedou k růstu mezispotřeby. Na saldo vládního sektoru to ovšem vliv mít nebude. Velmi konzervativně se vyvíjejí i naturální sociální dávky (tj. především platby pojištěnec za zdravotní péči), které by měly v tomto roce vzrůst pouze o 0,3 %, primárně kvůli schváleným změnám ve zdravotnictví (např. kategorizace lůžek, zvýšení poplatku za pobyt v nemocnici, platba za léky aj.). Naopak negativní vývoj lze očekávat u mzdových nákladů, kde pravděpodobně dojde k růstu o 3,5 %.

Úrokové náklady na obsluhu státního dluhu podle aktuálních, konzervativně laděných odhadů vzrostou oproti minulému roku o 6,1 %. Odráží se zde jak nárůst zadlužení vlivem deficitu, tak podmínky na mezinárodních trzích, než byly v minulém roce. Vývoji těchto výdajů je nutné věnovat zásadní pozornost, protože finanční trhy jsou značně volatilní a současná dluhová krize není zdaleka vyřešena. Je nutné také dodržovat konsolidační úsilí v následujících letech, aby byli investoři přesvědčeni o důvěryhodnosti a spolehlivosti fiskální politiky vlády.

V opačném případě by pravděpodobně vzrostla riziková premie a obsluha dluhového portfolia by se tak mohla výrazně prodražit.

Peněžitá sociální dávky by měly vzrůst ve srovnání s předcházejícím rokem o 2,3 %. V sociální oblasti byly

letos schváleny pouze drobné úpravy, které mají celkový negativní dopad na vládní sektor ve výši přibližně 3 mld. Kč. Jde o zvýšení částek existenčního minima, změnu zákona o sociálních službách, změnu zákona o státní sociální podpoře a jiné.

Po výrazných propadech v investicích v předcházejících dvou letech se i nadále očekává jejich další pokles, ovšem tentokrát pouze ve výši přibližně 5 %. Promítá se zde především pokračující opatrnost ekonomických subjektů a také problémy a zpomalení financování z evropských zdrojů. Předpokládá se, že příčinu negativního vlivu vývoje evropských prostředků se podaří do konce tohoto roku či nejpozději do počátku roku následujícího odstranit.

Výrazný nárůst výdajových dotací a transferů je pak zapříčiněn právě nutností připsat výdajový kapitálový transfer ve výši 11,2 mld. Kč z důvodu neuhrazení neuznaných prostředků z EU (viz Box 1).

Největší **deficit** bude mít subsektor ústředních vládních institucí, především kvůli státnímu rozpočtu, který by měl skončit deficitem kolem 187 mld. Kč, což představuje 4,9 % HDP. Saldo subsektoru místních vládních institucí by mělo dosáhnout -1,6 mld. Kč a fondy sociálního zabezpečení deficitu přibližně 4,5 mld. Kč.

Dluh vládního sektoru dosáhl ke konci roku 2011 hodnoty 1567,9 mld. Kč, což představuje 41,2 % HDP, a překročil tak psychologickou hranici 40 %. Jeho růst byl 9,1 %. Ke konci roku 2012 se očekává, že dluh vládního sektoru dosáhne, při meziročním růstu o 10,8 %, hodnoty 1736,6 mld. Kč, což představuje 45,5 % HDP. Takto výrazný nárůst dluhu je patrný především u státního rozpočtu hlavně z důvodu zvýšení rezervy na plynulé krytí výdajů státního rozpočtu.

Zahrnutí plné výše finanční kompenzace církvím a náboženským společnostem do deficitu v roce 2012 nemá v letošním roce žádný dopad do dluhu, protože se fakticky bude daná kompenzace splácet po dobu třiceti let. Dluh tedy bude ovlivňován každý rok přibližně o výši splátky navýšené o vývoj inflace (za předpokladu, že tento výdaj nebude kryt příjmy, respektive naakumulovanou finanční rezervou státu).

Tabulka 2.1: Příjmy sektoru vládních institucí (2006–2012)

(v % HDP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy sektoru vládních institucí	39,6	40,3	38,9	39,1	39,2	40,1	40,2
daňové příjmy	19,4	19,8	18,6	18,4	18,2	18,9	19,3
daň z příjmů fyzických osob	4,2	4,3	3,7	3,6	3,5	3,7	3,7
daň z příjmů právnických osob	4,6	4,7	4,2	3,5	3,4	3,4	3,4
daň z přidané hodnoty	6,2	6,2	6,6	6,8	6,9	7,0	7,3
spotřební daně	3,6	3,9	3,3	3,7	3,7	3,9	3,8
ostatní daně a poplatky	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	1,0
sociální příspěvky	15,7	15,7	15,6	15,0	15,3	15,6	15,7
tržby	2,4	2,6	2,7	2,8	2,6	2,7	2,7
ostatní	2,1	2,1	2,1	3,0	3,2	3,0	2,5

Zdroj: ČSÚ (2012b). Rok 2012 MF ČR.

Tabulka 2.2: Výdaje sektoru vládních institucí (2006–2012)

(v % HDP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Výdaje sektoru vládních institucí	42,0	41,0	41,1	44,9	44,0	43,4	45,2
vládní spotřeba	20,7	19,8	19,7	21,6	21,4	20,8	20,7
sociální dávky jiné než naturální sociální transfery	12,2	12,5	12,4	13,6	13,7	13,8	14,1
tvorba hrubého fixního kapitálu	4,5	4,2	4,6	5,1	4,3	3,7	3,5
ostatní	4,6	4,6	4,4	4,5	4,6	5,1	6,9

Zdroj: ČSÚ (2012b). Rok 2012 MF ČR.

Tabulka 2.3: Saldo sektoru vládních institucí a jeho subsektorů (2006–2012)

(v % HDP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Saldo sektoru vládních institucí	-2,4	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	-5,0
Saldo ústředních vládních institucí	-2,4	-1,5	-2,4	-5,0	-4,1	-2,7	-4,9
Saldo místních vládních institucí	-0,3	0,4	-0,1	-0,6	-0,5	-0,4	0,0
Saldo fondů sociálního zabezpečení	0,4	0,4	0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1
Primární saldo	-1,3	0,4	-1,2	-4,5	-3,4	-1,9	-3,5

Zdroj: ČSÚ (2012b). Rok 2012 MF ČR.

Tabulka 2.4: Dluh sektoru vládních institucí a jeho subsektorů (2006–2012)

(v % HDP)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dluh vládních institucí	28,3	27,9	28,7	34,4	38,1	41,2	45,5
Dluh ústředních vládních institucí	25,9	25,6	26,4	31,8	35,6	38,6	42,8
Dluh místních vládních institucí	2,6	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6	2,7
Dluh fondů sociálního zabezpečení	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Zdroj: ČSÚ (2012b). Rok 2012 MF ČR.

Tabulka 2.5: Přejchod od deficitu ke změně dluhu (2006–2012)

(úroveň dluhu v % HDP, ostatní v p.b.)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úroveň hrubého dluhu	28,3	27,9	28,7	34,4	38,1	41,2	45,5
Změna hrubého dluhu	-0,1	-0,3	0,8	5,7	3,7	3,1	4,3
Příspěvky ke změně dluhu							
nominální růst HDP	-2,0	-2,4	-1,3	0,8	-0,3	-0,3	-0,1
saldo sektoru vládních institucí	2,4	0,7	2,2	5,8	4,8	3,3	5,0
ostatní faktory působící na úroveň dluhu	-0,5	1,3	-0,1	-1,0	-0,8	0,2	-0,6
rozdíly mezi hotovostním a aktuálním přístupem	0,5	0,0	-1,5	0,8	-0,4	1,1	-1,5
čistá akumulace finančních aktiv	-0,8	1,4	1,3	-1,7	-0,3	-0,9	0,9
privatizační příjmy	0,0	0,3	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0
přecenění a ostatní faktory	-0,2	-0,1	0,1	-0,1	-0,2	0,1	0,1

Zdroj: ČSÚ (2012b). Rok 2012 MF ČR (2012a).

2.3 Mezinárodní srovnání

2.3.1 Saldo sektoru vládních institucí

Saldo vládního sektoru zemí EU27 dosáhlo v roce 2011 hodnoty -4,4 % HDP, nicméně v souvislosti s dílčím oživováním ekonomiky a konsolidační politikou evropských zemí bylo ve srovnání s předchozím rokem 2010 lepší o 2,1 p.b. Česká republika se s deficitem ve výši 3,3 % HDP nacházela pod průměrem EU27.

Nejvyšší deficit vládního sektoru byl v roce 2011 opětně zaznamenán v Irsku s dvoucifernou hodnotou 13,4 % HDP, přičemž tato výše již není ovlivněna finanční injekcí státu bankovnímu sektoru, ale primárním výchozím hotovostním saldem ústřední vlády. Dalších vysokých deficitů dosáhlo v relativním vyjádření Řecko, Španělsko (oba 9,4 %), Spojené království (7,7 % HDP), Slovinsko (6,4 %) a Kypr (6,3 %). Zeměmi, které v roce 2011 dosáhly přebytku, i když minimálního, jsou Estonsko (1,1 %) a Švédsko (0,4 %). Dostí nečekaného výsledku dosáhlo Maďarsko s rekordně kladným saldem 4,3 % HDP. Příčinou však není náhlá striktně úsporná maďarská fiskální politika, ale úprava salda o převod prostředků ze soukromých penzijních fondů do vládního sektoru (Pension Reform and Debt Reduction Fund) v objemu téměř 2,3 biliónů HUF (přes

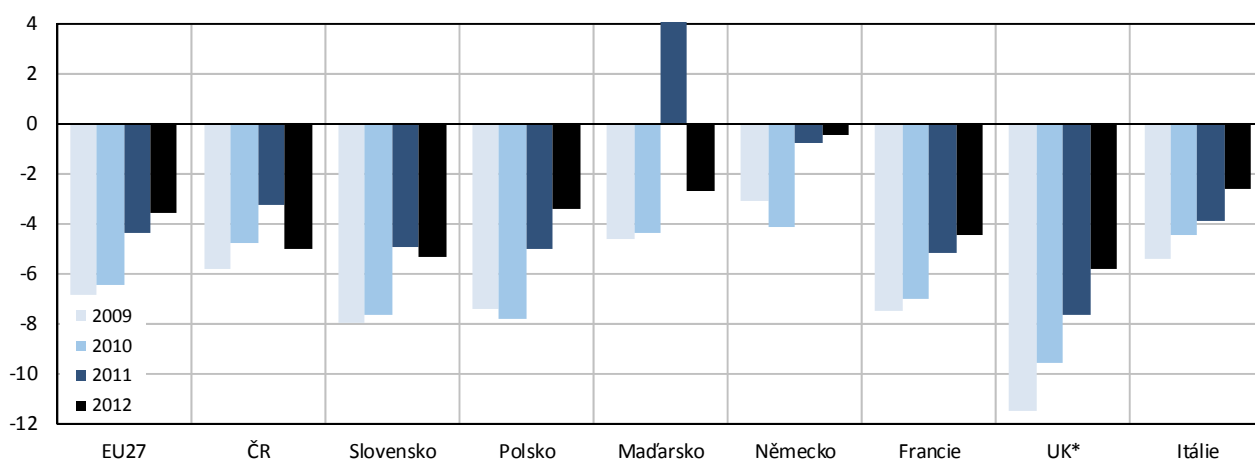
7,7 mld. EUR). Bez této úpravy by Maďarsko zaznamenalo deficit 3,8 % HDP, a ocitlo by se někde mezi úrovní Belgie a Itálie. Kritérium Paktu stability a růstu pro vyšší deficitu v maximální hodnotě 3 % HDP nesplnilo v roce 2011 kromě ČR dalších 16 zemí EU.

V roce 2012 dle notifikací očekávají deficitní hospodaření vládního sektoru všechny země EU27, i když Švédsko pouhých -0,1 % HDP. Nejvyšší deficit by měl být již třetí rok po sobě vykázan v Irsku (8,4 % HDP) a dále ve Španělsku (7,3 % HDP), v tradičně problémovém Řecku (6,9 % HDP), ve Spojeném království (5,9 % HDP) a na Slovensku (5,3 % HDP). Ve srovnání s jarní notifikací se deficit nejvíce změnil k horšímu (o 2,0 p.b.) ve Španělsku, naopak o 1,6 p.b. nižší jej očekávají Dánové; v obou případech vlivem změny absolutní výše salda.

Deficit vyšší než 3 % očekává v roce 2012 v důsledku trvajících ekonomických problémů 14 zemí EU (viz Obrázek 2.2 a Tabulka B.15 v příloze). Oproti roku 2011 anticipuje horší výsledek hospodaření vládního sektoru v relativním vyjádření devět zemí. Zajímavostí může být, že se většinou jedná o v podstatě rozpočtově ukázněné země.

Obrázek 2.2: Saldo vládního sektoru ve vybraných zemích EU (2009–2012)

(v % HDP)

Pozn.: *) data za finanční rok (1. duben roku t až 31. březen roku t+1), která jsou směrodatná pro postup při nadměrném schodku.

Zdroj: Eurostat (2012a, 2012b), údaje pro Spojené království za rok 2012 vycházejí z jeho Notifikace, údaje pro ČR v roce 2012 predikce MF ČR.

2.3.2 Dluh sektoru vládních institucí

Dluh vládního sektoru dlouhodobě přibližně reflektuje vývoj deficitů příslušné země. U zemí EU27 dosáhl dluh vládního sektoru v roce 2011 hodnoty 82,5 % HDP, tedy o 2,5 p.b. více než v roce 2010.

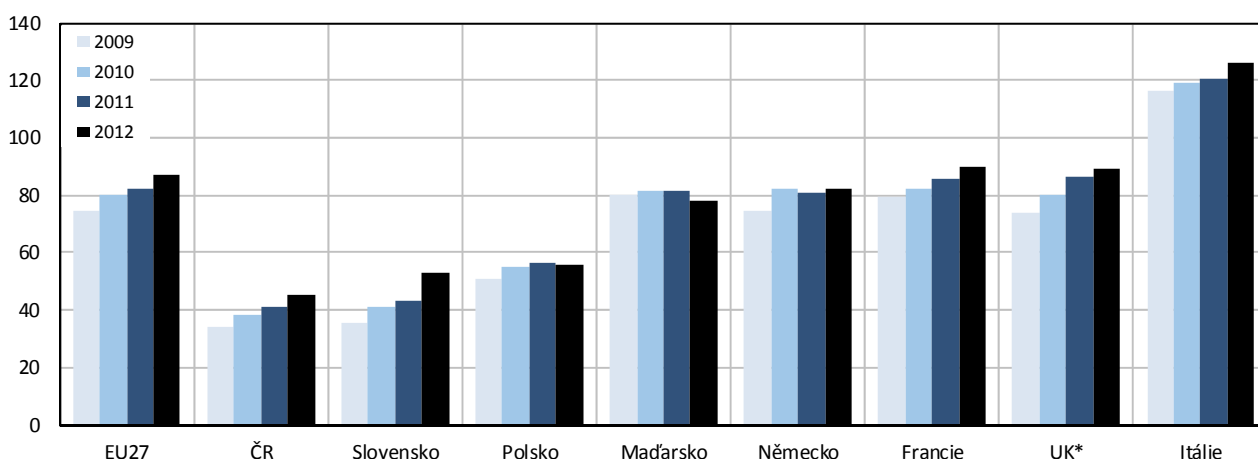
Česká republika je na tom z pohledu ukazatele vládního dluhu stále relativně dobře, nicméně alarmující je v posledních letech zrychlení dynamiky jeho růstu. V roce 2011 dluh vládního sektoru prolomil dvě třetiny hodnoty dluhového kritéria Paktu stability a růstu (40,8 % HDP); v roce 2012 se očekává jeho další růst dokonce na 45,2 % HDP (bližší viz subkapitola 2.2).

Není zcela jisté žádnou novinkou, že nejzadluženější zemí v EU27 představuje téměř bankrotující Řecko.

V roce 2012 sice vlivem odpuštění části celkového vládního dluhu ze strany soukromých věřitelů očekává snížení dluhu v absolutním vyjádření o cca 4,2 %, nicméně vlivem dalšího znatelného zhoršení HDP dosáhne vládní dluh ještě hrozivějších hodnot než podle jarní notifikace: 170,6 % HDP v roce 2011 a 174,9 % HDP v roce 2012. Mezi další země, které by nebyly schopny pokrýt svůj vládní dluh ani celkovým ročním HDP, patří Itálie, Portugalsko, Irsko a v roce 2012 Belgie. O něco lépe jsou na tom „vůdčí“ země EU, tj. Německo, Francie a Spojené království. Pozitivně se vyvíjí dluhový ukazatel ve Švédsku.

Obrázek 2.3: Dluh vládního sektoru ve vybraných zemích EU (2009–2012)

(v % HDP)

Pozn.: *) data za finanční rok (1. duben roku t až 31. březen roku t+1), která jsou směrodatná pro postup při nadměrném schodku.

Zdroj: Eurostat (2012a, 2012b), údaje pro Spojené království za rok 2012 vycházejí z jeho Notifikace, údaje pro ČR v roce 2012 predikce MF ČR.

V Estonsku je poměrová výše dluhu v relaci k HDP suverénně nejnižší, nicméně v roce 2012 poprvé dosáhne dvouciferné hodnoty (v absolutním vyjádření se

dluh meziročně téměř zdvojnásobí). Nejdynamičtější meziroční růst dluhu zaznamenají ve Španělsku – o 16,1 p.b. Ve většině zemí EU dochází k prudkému

zhoršení relativního objemu dluhu; v období 2008–2012 lze tento trend nejmarkantněji vidět v pobaltských zemích Litvě a Lotyšsku a dále v Irsku, Rumunsku a ve Slovinsku (viz Obrázek 2.3 a Tabulka B.15 v příloze). V roce 2011 i 2012 by dluhové kritérium nespĺnilo shodně 14 zemí, tj. těsná nadpoloviční většina v EU.

2.3.3 Daňové příjmy sektoru vládních institucí

K názornějšímu popisu vládního sektoru České republiky v mezinárodním srovnání, a s ohledem na významnější zapojení příjmové strany do konsolidačního procesu v letech 2012 a 2013, jsme se rozhodli zaměřit i na úroveň a strukturu daňového zatížení. Přestože jsou data dostupná za všechny země EU pouze do roku 2010, z obrázku 2.4 je zřejmé, že relativní daňové

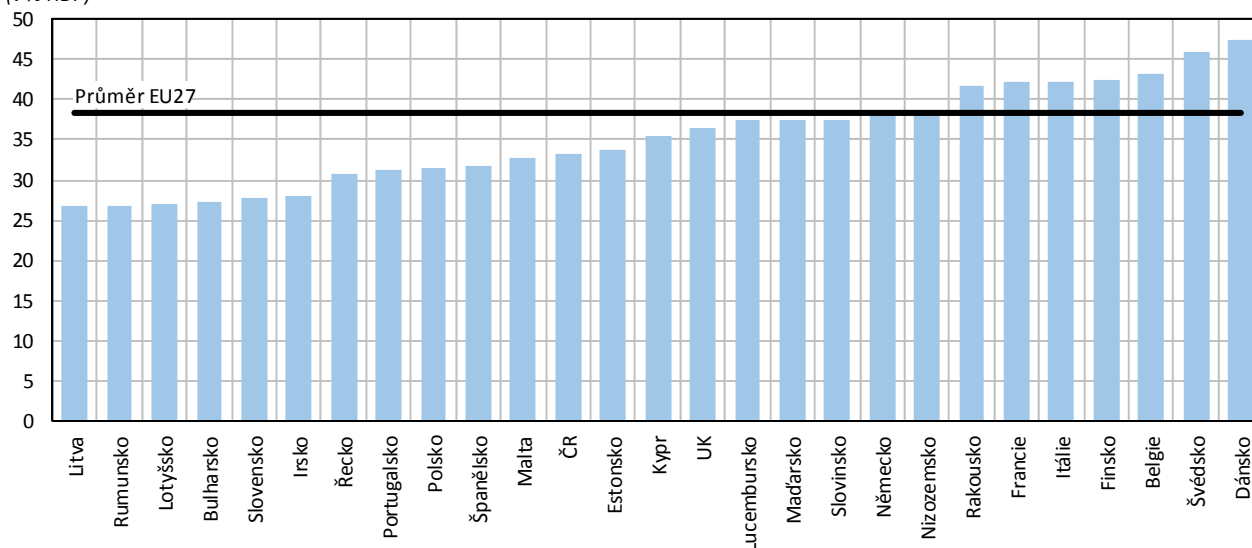
příjmy (včetně příspěvků na sociální zabezpečení) byly v roce 2010 v ČR oproti průměru EU o cca 5 p.b. nižší.

Na druhou stranu výše zatížení nic neříká o úrovni poskytovaných služeb a „protihodnotě“, kterou vládní sektor poskytuje, nehledě na efektivitu vynakládaných prostředků, ani o celkových potřebách ekonomiky. I tak byl rozdíl mezi Litvou či Rumunskem, jako zástupci nejnižší relativní úrovně zdanění, a Dánskem na opačném konci téměř 21 p.b.

Výši daňového břemene je vhodné doplnit i jeho strukturou. Obrázek 2.5 jasně dokumentuje, že skladba zdanění v ČR spíše odpovídá vyspělým severským zemím a zemím s rozvinutějším sociálním státem, nežli je tomu v ČR. Zatížení pracovních příjmů v ČR představuje 52 % celkového břemene a spolu se zdaněním spotřeby přesahuje 84 %.

Obrázek 2.4: Daňové zatížení v zemích EU (2010)

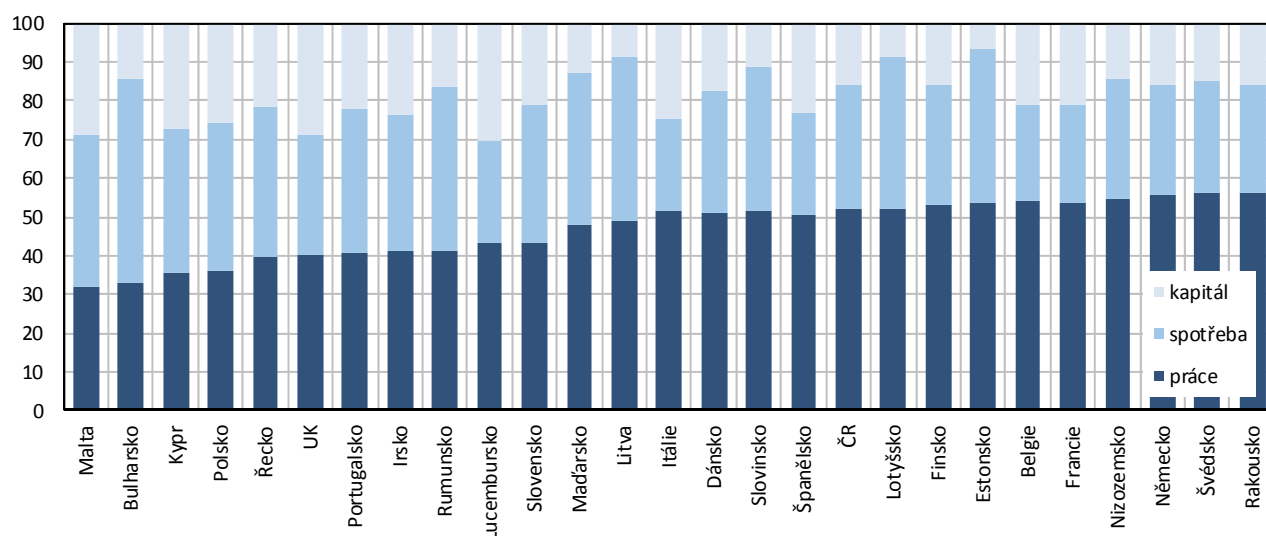
(v % HDP)

Zdroj: Eurostat (2012a).

Obrázek 2.5: Struktura zdanění v zemích EU (2010)

(v % celkových daňových příjmů)

Zdroj: Eurostat (2012a).

Zajímavě je proporce zdanění rozložena na Maltě, kdy práce, spotřeba a kapitál jsou ve struktuře zastoupeny téměř rovnoměrně. Oproti tomu v zemích jako je Belgie, Francie, Nizozemsko, Německo, Švédsko či Rakousko je primárním zdrojem výrobní faktor práce.

2.3.4 Financování státního dluhu

Grafy zobrazují vývoj spreadů (na základě měsíčních průměrů) neboli rozdílů výnosů desetiletých státních dluhopisů vůči německým dluhopisům stejného druhu, a to v období od ledna 2008 do září 2012. Obecně lze říci, že vývoj v poslední době do určité míry koreluje s fiskálními ukazateli vládního deficitu a dluhu, ale jako riziková prémie nejlépe vystihuje důvěru v danou zemi.

Pro lepší názornost a přehlednost jsme vybrané země EU rozdělili do několika skupin. V levém horním grafu jsou země s velmi nízkým spreadem, přičemž v některých obdobích byly výnosy např. britských dluhopisů (ale i švédských a dánských) dokonce nižší než u německých. Lze tvrdit, že tyto státy se těší nejvyšší důvěře

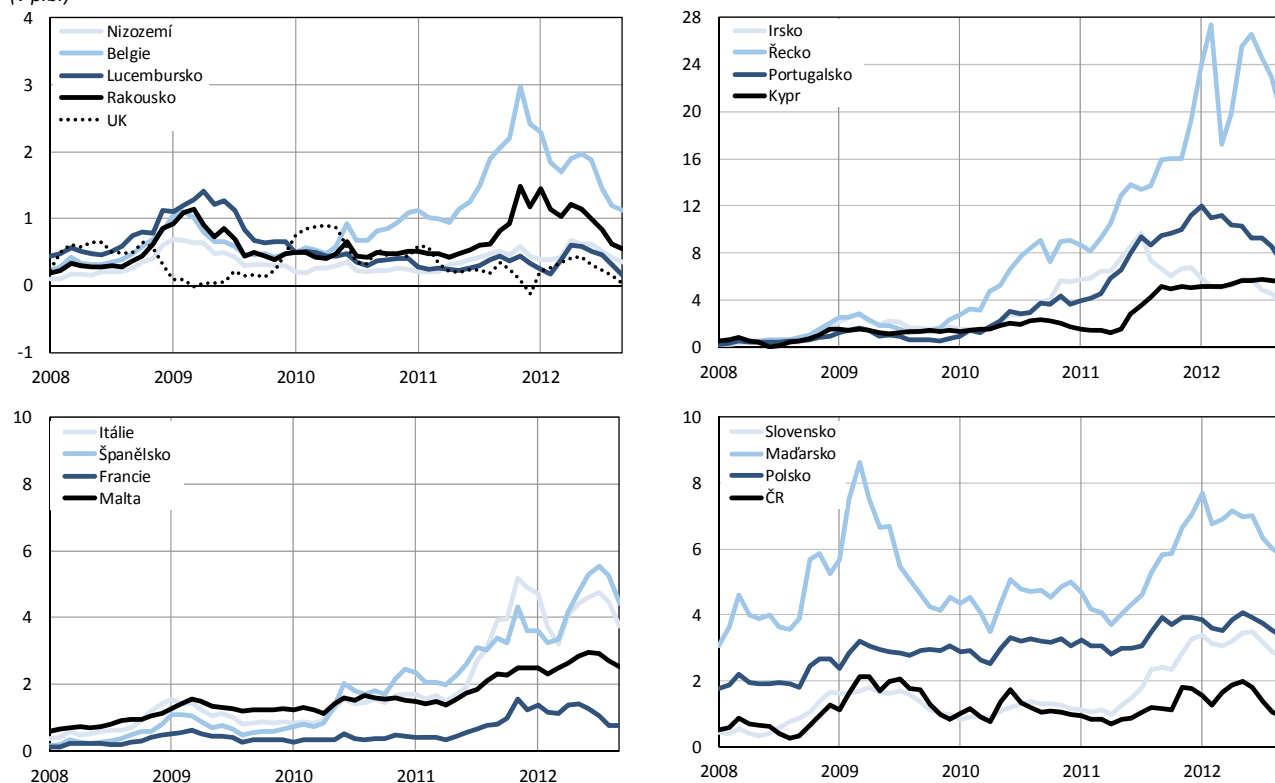
ře v rámci EU. Relativně vyšší spready Belgie jsou zapříčiněny značným zadlužením vládního sektoru (viz předchozí podkapitola 2.3.2).

V pravém horním grafu a levém dolním je znázorněn vývoj v zemích jižního křídla a Irska, kde ekonomické turbulence posledních let zcela odkryly tamější vnitřní problémy a nerovnováhy. K této skupině byla přidána Francie, jejíž rating byl v posledním období také několikrát zhoršen, a dále Malta a Kypr. Neudržitelný vývoj spreadu v Řecku asi není nutné komentovat.

Konečně poslední skupina grafů ukazuje vývoj zemí střední Evropy, které v posledních 20 letech prošly velkými ekonomickými, politickými a sociálními změnami. Díky nastartované trajektorii fiskální konsolidace vnímají finanční trhy z této geografické oblasti v poslední době pozitivně nejvíce ČR, což se projevuje v nízké rizikové příirážce na emitované dluhopisy a nižších nákladech dluhové služby.

Obrázek 2.6: Spready vůči německým dluhopisům ve vybraných zemích EU (leden 2008 až září 2012)

(v p.b.)

Pozn.: Spready jsou spočteny jako rozdíl výnosů 10R státních dluhopisů dané země a výnosů 10R dluhopisů Německa.

Zdroj: ECB (2012). Výpočty MF ČR.

3 Střednědobý fiskální výhled

Střednědobý výhled fiskální politiky je výsledkem interakce fiskální strategie vlády a makroekonomického výhledu. Technickým nástrojem v procesu rozpočtového plánování a dosažení konsolidačních cílů vlády je závazný střednědobý výdajový rámec pro státní rozpočet a státní fondy. Ten kromě jiného přispívá k udržení fiskální disciplíny a omezuje riziko procyklického působení fiskální politiky.

Současné částky střednědobého výdajového rámce byly stanoveny tak, aby v roce 2013 byl splněn požadavek Rady EU nutný k ukončení postupu o nadměrném schodku, a sice aby deficit vládního sektoru byl prokazatelným a udržitelným způsobem nižší než 3 % HDP. Dále je v letech výhledu víceméně ponechán prostor pro působení automatických stabilizátorů, kdy je snaha o co nejnižší dopady již určené konsolidace na oživující se českou ekonomiku.

3.1 Střednědobý výhled a výdajový rámec

Závaznost střednědobého výdajového rámce (dále Rámec) vyplývá obecně ze zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, konkrétní částky Rámce pak stanovuje usnesení Poslanecké sněmovny.

Stávající Rámec na roky 2013 a 2014 byl schválen Poslaneckou sněmovnou v prosinci roku 2011 (usnesení č. 918/2011), přičemž částky rámce činí 1 126,3 mld. Kč pro rok 2013 a 1 127,6 mld. Kč pro rok 2014 (v nekonsolidovaném vyjádření).

Schválený Rámec je možné bez souhlasu PSP ČR upravit pouze o taxativně vymezené položky, jakými jsou: významně odchylný vývoj spotřebitelských cen, změny v odhadu výdajů spolufinancovaných prostředky z Evropské unie a z finančních mechanismů, dopady změn rozpočtového určení daní na výdaje, a mimořádné situace. Dále je možné rámec navýšit o jedno promile celkových výdajů na rok návrhu státního rozpočtu a o dvě promile na rok po něm následující. Pro rok 2013 je tak částka rámce zvýšena o 103,8 mld. Kč

v důsledku očekávaných výdajů, které jsou spolufinancovány z fondů Evropské unie a z finančních mechanismů, a o 56 mld. Kč (resp. 2,8 mld. Kč v roce 2014), které předpokládají odlišné dotační vztahy mezi státním rozpočtem a státními fondy (konsolidaci). Žádné další úpravy nejsou v letech výhledu uvažovány. Takto aktualizované částky schváleného rámce by nejspíše vedly k deficitům sektoru vládních institucí ve výši 3,2 % HDP v roce 2013 a 2,9 % HDP v roce 2014. Je zřejmé, že částka pro rok 2013 by neodpovídala cíli deficitu ve výši 2,9 % HDP pro tento rok, deficit v roce 2014 by zase nemusel splnit definici prokazatelné udržitelnosti salda pod tříprocentní hranicí. Proto byly navrženy nové částky rámce, které jej zpřísňují. Rovněž byla na rok 2015 v souladu s fiskálním cílením stanovena nová částka rámce, jež by měla, za předpokladu naplnění scénáře makroekonomické predikce, účinnosti uvažovaných zákonů a předpokladu o saldech ostatních složek vládního sektoru, vést k deficitu 2,4 % HDP.

Tabulka 3.1: Odvození částek výdajového rámce od fiskálních cílů

(v mld. Kč, v % HDP)

			2011	2012	2013	2014	2015
Cíl pro vládní sektor (ESA 95)	% HDP	1	-3,3	-5,0	-2,9	-2,7	-2,4
	mld. Kč	2	-125,2	-192,9	-111,9	-107,5	-101,5
Rozdíl mezi ESA 95 a fiskálním cílením	mld. Kč	3	6,2	-56,0	12,0	-3,9	-9,7
Saldo veřejných rozpočtů (fiskální cílení)	mld. Kč	4=1-3	-131,4	-136,9	-123,9	-103,6	-91,8
	% HDP	5	-3,5	-3,6	-3,2	-2,6	-2,2
Saldo veřejných rozpočtů mimo státní rozpočet a státní fondy	% HDP	6	-0,1	-0,5	-0,6	-0,4	-0,3
Cíl pro státní rozpočet a státní fondy	% HDP	7=5-6	-3,4	-3,1	-2,6	-2,2	-1,9
	mld. Kč	8	-127,8	-117,8	-100,6	-87,5	-79,3
státní rozpočet	mld. Kč	8a	-119,0	-101,7	-97,5	-85,4	-77,4
státní fondy	mld. Kč	8b	-8,7	-16,1	-3,1	-2,1	-1,9
Predikce příjmů státního rozpočtu a státních fondů	mld. Kč	9	1094,5	1181,9	1173,9	1034,5	1066,5
státní rozpočet	mld. Kč	9a	994,2	1083,9	1080,0	993,6	1025,5
státní fondy	mld. Kč	9b	100,3	98,0	93,9	40,9	41,0
Nové částky výdajového rámce	mld. Kč	10=9-8	1222,3	1299,6	1274,5	1122,0	1145,8
státní rozpočet	mld. Kč	10a	1113,2	1185,6	1177,5	1079,0	1102,9
státní fondy	mld. Kč	10b	109,0	114,0	97,0	43,0	42,9

Pozn.: Pokles úrovně příjmů a výdajů mezi roky 2013 a 2014 je mj. způsoben tím, že do výhledu státního rozpočtu na roky 2014 a 2015 nejsou zahrnuty příjmy z EU a finančních mechanismů, jakožto i výdaje spolufinancované z těchto prostředků.

Zdroj: MF ČR.

Postup odvození částek výdajového rámce od cíle v metodice ESA 95 pro roky 2013–2015 znázorňuje Tabulka 3.1. Ačkoliv jsou deficity v letech 2014 a 2015 vyšší než v Konvergenčním programu ČR (MF ČR, 2012a), odpovídají duchu aktualizace fiskální strategie ČR schválené vládou v červenci 2012 (MF ČR, 2012f), blíže ke strategii podkapitola 1.2.

Předpoklad hospodaření veřejných rozpočtů mimo státní rozpočet a státní fondy počítá v roce 2013 s mírným deficitem hospodaření u územních samosprávných celků a zdravotních pojišťoven a s téměř vyrovnanými deficity v letech následujících. V neposlední řadě plánované využití privatizačních zdrojů patrně rovněž prohloubí deficity v jednotlivých letech o cca 0,3 až 0,4 % HDP.

Faktorem, který má také vliv na plánované saldo sektoru vlády, je odhad rozdílu mezi deficitem fiskálního

cílení a deficitem dle metodiky ESA 95. Pro následující období predikujeme tento rozdíl v průměrné výši kolem 0,2 % HDP. Ten je primárně způsoben odlišnostmi mezi hotovostním a akruálním principem a rozdíly jednotlivých metodik ve vymezení veřejného sektoru (viz MF ČR, 2012e).

Celkový přehled schváleného, aktualizovaného a nově stanoveného Rámce prezentuje Tabulka 3.2, která tak ještě jednou dokládá zpřísnění částek rozpočtového Rámce.

V tabulce 3.1 a v tabulce 3.2 částky střednědobého výdajového rámce, ale i částky příjmů na roky 2014 a 2015 významně klesají. Tento razantní pokles je však způsoben výpočtem Rámce, kdy na rok t+2 a t+3 nejsou započítávány do příjmů ani do výdajů prostředky z Evropské unie a z finančních mechanismů a jejich profinancování.

Tabulka 3.2: Vyhodnocení dodržování výdajového rámce

(v mld. Kč, metodika fiskálního cílení)

		2013	2014	2015
Výdajový rámec schválený v roce 2011 po úpravách	1	1286,0	1130,4	-
Nový výdajový rámec	2	1274,5	1122,0	1145,8
Zpřísnění (-) / překročení (+) výdajového rámce	3=2-1	-11,5	-8,4	-

Pozn.: Pokles úrovně příjmů a výdajů mezi roky 2013 a 2014 je mj. způsoben tím, že do výhledu státního rozpočtu na roky 2014 a 2015 nejsou zahrnuty příjmy z EU a finančních mechanismů, jakožto i výdaje financované z těchto prostředků.

Zdroj: MF ČR.

3.2 Střednědobý výhled sektoru vládních institucí

Přehledný vývoj hospodaření celého sektoru i jednotlivých subsektorů vládních institucí v ČR od roku 2011 do roku 2015 podává Tabulka 3.3. Z ní je patrné, že rozhodující část salda vládního rozpočtu pochází z centrální úrovně (státní rozpočet a státní fondy), jejichž vývoj tak z největší části determinuje celkové vládní saldo. Tabulka 3.3 rovněž srovnává

dynamiku celkových příjmů a výdajů. Vyšší tempo příjmů, převážně těch daňových, než výdajů je jednak dáno reformami přímých a nepřímých daní a jednak i reformami na straně výdajů, které růst této strany rozpočtu tlumí. Další subkapitoly detailně rozebírají stěžejní faktory budoucích změn.

Tabulka 3.3: Hospodaření sektoru vládních institucí (ESA 95)

		2011	2012	2013	2014	2015
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-3,3	-5,0	-2,9	-2,7	-2,4
Ústřední vládní instituce	% HDP	-2,7	-4,9	-2,7	-2,6	-2,4
Místní vládní instituce	% HDP	-0,4	0,0	-0,1	0,0	0,0
Fondy sociálního zabezpečení	% HDP	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Příjmy celkem	% HDP	40,1	40,2	40,8	40,5	40,0
	růst v %	3,2	0,5	3,1	2,8	2,7
Výdaje celkem	% HDP	43,4	45,2	43,7	43,2	42,4
	růst v %	-0,5	4,5	-1,9	2,3	2,1

Zdroj: ČSÚ (2012b). MF ČR.

3.2.1 Příjmy sektoru vládních institucí

Po velmi nízkém nominálním růstu celkových příjmů vládního sektoru v roce 2012, očekáváme v období 2013–2015 meziroční přírůstky celkových příjmů na úrovni cca 3 %. Příčinou je jednak zrychlení hospodář-

ského růstu (obzvláště na horizontu predikce) a s ním spojený postupný růst relevantních makroekonomických základů, jednak struktura diskrečních opatření, které zejména v roce 2013 výrazně navyšují příjmy

veřejných rozpočtů. Je třeba dodat, že oproti poslednímu vydání této publikace v květnu 2012 došlo ke znatelnému snížení predikovaných příjmů (až o 69 mld. Kč v roce 2015) z důvodu celkového zhoršení výhledu české ekonomiky.

Dne 7. 11. 2012 byl Poslaneckou sněmovnou schválen návrh o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů. Konsolidační balíček zahrnující příjmová a výdajová opatření prezentuje Tabulka 3.4. Z fiskálního pohledu je nejvýznamnější navýšení obou sazeb daně z přidané hodnoty o 1 p.b. (na 15 %, resp. 21 %) v roce 2013, v důsledku čehož by měly vzrůst příjmy o cca 15 mld. Kč. Od roku 2014 bude navíc snížena hranice obratu pro povinnou registraci plátců DPH z 1 mil. na 750 tis. Kč, což by mělo rozpočtu přinést dodatečných 5 mld. Kč. Po značném nárůstu příjmů z DPH v roce 2012 vlivem zvýšení snížené sazby z 10 % na 14 %, očekáváme další růst meziroční dynamiky i v roce 2013 (na 6,3 %). V následujících letech výhledu by měl růst inkasa konvergovat k vývoji nominálních výdajů na konečnou spotřebu. Sjednocení obou sazeb na úrovni 17,5 %, ke kterému mělo původně dojít od počátku roku 2013, by mělo nastat až v roce 2016.

Po nominálním poklesu výběru spotřebních daní v roce 2012 by měl v následujících letech opět růst, což bude do značné míry důsledkem již přijatých, resp. plánovaných opatření. Široká paleta opatření, z nichž většina vstoupí v účinnost od roku 2014, zahrnuje zvýšení stávajících daní (na cigarety a řezaný tabák – v souladu s legislativou EU), zatížení dalších komodit spotřební daní (zdanění tichého vína, uhlíková daň) a u vybraných komodit zrušení dosavadního osvobození od spotřební daně (zelená nafta, zemní plyn pro vytápění domácností). Celkový dopad diskrečních změn v oblasti spotřebních daní je odhadován na 2,1 mld. Kč v roce 2013 a dalších 11,6 mld. Kč v roce 2014.

U daně z příjmů fyzických osob bude na změny inkasa kromě predikovaného zrychlujícího se růstu objemu mezd a platů příznivě působit řada stabilizačních opatření přijatých v rámci konsolidačního balíčku. V letech 2013 a 2014 by mělo inkaso daně z příjmů fyzických osob vzrůst o 8,8, resp. 7,3 %, v posledním roce výhledu je pak očekáván již pouze velmi nízký růst. Počínaje rokem 2013 bude omezena možnost využívání výdajových paušálů pro OSVČ (zvýšení příjmů vládního sektoru o 3,5 mld. Kč).

Tabulka 3.4: Meziroční dopady opatření plánovaného konsolidačního balíčku na saldo sektoru vládních institucí
(v mld. Kč)

	2013	2014	2015
Daň z příjmů fyzických osob	8,8	27,2	0,0
Zrušení zaměstnaneckého paušálu	-	13,0	-
Zrušení základní slevy pro pracující důchodce	2,5	-	-
Zvýšení sazby daně o 1 p.b.	-	13,9	-
Přirážka k dani ve výši 7 % nad stropy příspěvků na sociální pojištění	1,8	0,3	-
Omezení použití výdajových paušálů pro osoby sebezaměstnané	3,5	-	-
Zvýšení srážkové daně vůči daňovým rájům na 35 %	1,0	-	-
Příspěvky na sociální zabezpečení	1,8	0,0	0,0
Zrušení stropů u příspěvků na zdravotní pojištění	1,8	-	-
Daň z přidané hodnoty a spotřební daně	17,2	11,6	0,0
Změny sazeb DPH (redukováná sazba 15 %, standardní 21 %)	15,1	-	-
Zrušení osvobození u vybraných spotřebních daní ¹⁾	0,7	2,4	-
Zdanění vybraných komodit spotřební daní ²⁾	1,4	9,2	-
Ostatní příjmy	2,5	0,0	5,0
Zvýšení daně z převodu nemovitostí o 1 p.b. (na 4 %)	2,5	-	-
Zavedení daně z předepsaného pojistného	-	-	5,0
Sociální dávky	9,5	5,9	5,7
Změna valorizačního vzorce důchodů (místo plného zohlednění míry inflace pouze 1/3)	9,5	5,9	5,7
Optimalizace státní správy	12,7	11,5	0,0
Zjednodušení agend, zrušení duplicit, optimalizace státní správy	-	11,5	-
Snížení výdajů kapitol dle vázání v roce 2012	12,7	-	-
Ostatní výdaje	2,0	0,0	0,0
Snížení dotace na obnovitelné zdroje energie	2,0	-	-
Celkový dopad na saldo	54,5	56,2	10,7
% HDP	1,4	1,4	0,3

Pozn.: 1) Zrušení zelené nafty, zrušení osvobození zemního plynu pro vytápění domácností.

2) Zvýšení zdanění cigaret, zvýšení zdanění řezaného tabáku na úroveň zdanění cigaret, zdanění tichého vína, zavedení uhlíkové daně.

Zdroj: MF ČR.

Od stejného roku budou účinná dvě opatření, jejichž životnost je omezena pouze na období 2013–2015. V těchto letech nebude možné uplatňovat základní slevu pro pracující důchodce (2,5 mld. Kč), zároveň bude do konstrukce osobní důchodové daně vnesen prvek progresu v podobě přírážky k dani ve výši 7 % z příjmů nad stropem pro příspěvky na sociální pojištění (cca 2 mld. Kč). V roce 2014 pak dojde ke zvýšení statutární sazby daně z příjmů fyzických osob o 1 p.b. (cca 14 mld. Kč) a zrušení zaměstnaneckého paušálu (13 mld. Kč). Přestože od roku 2014 vstoupí v účinnost i již schválená reforma přímých daní a odvodů, u které odhadujeme, že sníží zatížení příjmů z práce o cca 19 mld. Kč, bude celkový efekt diskrečních opatření kladný, což přispěje k výše zmíněné dynamice růstu inkasa daně z příjmů fyzických osob.

Pro následující roky očekáváme pouze velmi nízké míry růstu autonomních výnosů u daně z příjmů právnických osob. Plánované diskreční změny u tohoto titulu mají navíc negativní fiskální efekt. V důsledku daňového osvobození dividend (snížení příjmů o 5,5 mld. Kč) dojde v roce 2015 s největší pravděpodobností k meziročnímu poklesu celkového inkasa daně.

U příspěvků na sociální zabezpečení je pro rok 2013 odhadován mírný růst, oproti cca 1% poklesu prezentovanému v květnovém Fiskálním výhledu (MF ČR, 2012b). Důvodem této změny je především revize odhadu počtu osob, které se rozhodnou vstoupit do nově zavedeného fondového penzijního pilíře a s tím spojený odhad výpadku příjmů související s vyvázáním 3 p.b. příspěvku. Zatímco původně se pracovalo s technickým odhadem způsobujícím pokles příjmů na úrovni 20 mld. Kč, současná predikce počítá se reálným snížením aktuálních příjmů průběžného důchodového pilíře pouze o 6,1 mld. Kč v roce 2013 a o další cca 1 mld. Kč v každém z následujících roků výhledu (tj. v roce 2014 o 7,1 a 2015 o 8,1 mld. Kč).

V letech 2013–2015 budou odstraněny stropy pro platby příspěvků na zdravotní pojištění (zvýšení příjmů o 1,8 mld. Kč). V souvislosti s vytvořením Jednoho inkasního místa pak dojde od roku 2014 k řadě změn v sociálním a zdravotním pojištění, jejichž výsledný efekt bude v roce 2014 záporný (–2,5 mld. Kč), v roce 2015 pak kladný (8,4 mld. Kč). Tomuto odpovídají i meziroční změny celkového inkasa sociálních příspěvků, které by měly během let výhledu postupně narůstat.

Tabulka 3.5: Příjmy sektoru vládních institucí (ESA 95)

	2011	2012	2013	2014	2015
<i>mld. Kč</i>					
Příjmy celkem	1528	1537	1584	1628	1671
Daňové příjmy	720	737	771	802	819
Daně z výroby a dovozu	440	458	480	497	510
Daň z přidané hodnoty	265	280	298	309	319
Spotřební daně	150	147	149	154	155
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	275	276	290	304	308
Daň z příjmů fyzických osob	143	142	155	166	169
Daň z příjmů právnických osob	129	130	132	135	135
Kapitálové daně	4	3	0	0	0
Sociální příspěvky	592	598	606	621	642
Důchody z vlastnictví	28	28	18	16	16
Ostatní	188	174	190	190	194
<i>růst v %</i>					
Příjmy celkem	3,2	0,5	3,1	2,8	2,7
Daňové příjmy	5,0	2,4	4,6	4,1	2,1
Daně z výroby a dovozu	4,2	4,0	4,9	3,6	2,7
Daň z přidané hodnoty	2,5	5,6	6,3	3,7	3,5
Spotřební daně	8,2	-2,1	1,5	3,8	0,5
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	4,7	0,4	5,2	4,9	1,2
Daň z příjmů fyzických osob	8,4	-0,2	8,8	7,3	1,8
Daň z příjmů právnických osob	1,1	1,0	1,6	2,2	-0,3
Kapitálové daně	1849,3	-35,7	-91,4	1,0	1,0
Sociální příspěvky	2,5	1,0	1,2	2,5	3,4
Důchody z vlastnictví	-7,7	-1,8	-33,5	-15,9	4,0
Ostatní	0,5	-7,6	9,0	0,2	2,3
Daňová kvóta <i>% HDP</i>	34,6	35,1	35,6	35,6	35,1

Pozn.: Uváděná daňová kvóta zahrnuje, oproti údajům v národních účtech, jak část DPH odváděnou do EU jako její vlastní zdroj, tak i výnos cel.

Zdroj: MF ČR.

Box 2: Evropský systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

Evropský systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS) je upraven revidovanou směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES. Systém vstupuje rokem 2013 do své třetí obchodovací fáze (2013–2020), která zavádí klíčové změny v jeho fungování. Jednou z těchto změn je způsob přidělování povolenek, kdy za základní nástroj byla určena aukce.

Sektor výroby elektřiny a zachytávání a ukládání oxidu uhličitého bude získávat povolenky výlučně aukcemi, ostatním sektorům bude přechodně alokováno určité množství povolenek zdarma (v roce 2013 ve výši 80 %), postupně se však darované množství bude snižovat až na nulu v roce 2020. Aukce budou spuštěny na podzim 2012 prostřednictvím společné evropské aukční platformy. Povolenky zde prodávané jsou tzv. primární a výnosy z jejich prodeje budou rozděleny mezi jednotlivé členské státy EU.

V roce 2010 byl nařízením Komise stanoven harmonogram aukcí, který rozděluje objem povolenek do osmi let. Ovšem minulý rok bylo rozhodnuto o změně harmonogramu, kterou se některé dražené objemy přesunuly z let 2013 a 2014 na rok 2012 s cílem zajistit plynulý přechod z II. do III. obchodovací fáze. Jelikož se systém v současné době potýká s přebytkem povolenek (příčinou je nadměrná alokace v obchodovacím období 2008–2012 a snížení výroby zapříčiněné hospodářskou krizí), zavedení aukcí podle původního harmonogramu by tento přebytek jen umocnilo. Proto je nyní zvažována další změna harmonogramu, jejímž záměrem je určitou část draženého objemu povolenek z období 2013–2015 přesunout do let 2018–2020 (tzv. backloading). Celkové množství povolenek by se tímto nezměnilo.

Směrnice 2003/87/ES ve znění směrnice 2009/29/ES dále stanovuje výjimku pro zařízení v členských státech, ve kterých je splněna některá z podmínek pro časově omezené výjimky/derogace podle čl. 10c – přechodné přidělování bezplatných povolenek v souvislosti s modernizací postupů výroby elektřiny. Česká republika tyto podmínky splňuje, což jí umožňuje využít přechodného postupného přidělování povolenek energetickému sektoru zdarma za předpokladu, že prostředky odpovídající tržní hodnotě bezplatně přidělených povolenek budou investovány do vybavení a modernizace infrastruktury a do čistých technologií. Za tímto účelem musely členské státy připravit národní akční plán investic a předložit jej Evropské komisi spolu s každoroční zprávou o finančních prostředcích investovaných do modernizace infrastruktury a do čistých technologií. Celkové množství přechodně přidělených bezplatných povolenek bude v roce 2013 odpovídat max. 70 % přidělených povolenek a poté se bude postupně snižovat s cílem 100% aukce v roce 2020. Toto ustanovení je opodstatněno faktem, že členské státy, jejichž energetika je založena především na spalování fosilních paliv, by byly významně znevýhodněny oproti těm, které mají k dispozici jiné zdroje energie (např. přírodní obnovitelné zdroje). Některým zemím EU tak derogace poskytuje příležitost modernizovat zařízení pro výrobu energie a alespoň částečně narovnat dopady právní úpravy.

Aukce emisních povolenek budou mít dopad na státní rozpočet, a to jak na příjmy (příjmy z aukcí), tak na výdaje (administrativní náklady). Dopady navrhované změny procedury aukcí a jejich podmínek je v současné době velmi složité definovat. Predikce dopadů na státní rozpočet musí vycházet z analýzy fungování uhlíkového trhu, který je však deformován dopady globální krize a v posledních letech neplní svou funkci. Z logiky navrhovaného opatření (backloading) však plyne, že v roce 2013 by ČR v kombinaci s přidělováním bezplatných povolenek výrobcům elektřiny podle čl. 10c Směrnice 2003/87/ES mohla čelit riziku nulových výnosů z aukcí povolenek.

Značný meziroční růst ostatních příjmů v roce 2013 je způsoben především očekávanou vyšší akruální dotací z fondů EU a započítáním výnosů z aukčního prodeje LTE kmitočtů mobilním operátorům (odhadovaný výnos 7 mld. Kč). Z plánovaných stabilizačních kroků by měla být od roku 2013 zvýšena sazba daně z převodu nemovitosti (výnos 2,5 mld. Kč) a od roku 2015 zavedena daň z předepsaného pojistného tak, jak je to běžné v oblasti pojišťovnictví v řadě jiných zemí EU (inkaso cca 5 mld. Kč). Z ostatních příjmů se v roce 2014 negativně projeví ukončení odvodů zavedených pro některé solární elektrárny, kalkulujeme s poklesem příjmů ve výši 6,2 mld. Kč. Kladný dopad by měly mít prodané evropské emisní povolenky (viz box č. 2).

3.2.2 Výdaje sektoru vládních institucí

Po poklesu celkových výdajů v roce 2011 a pouze velmi nízkém růstu v roce 2012 očekáváme v letech výhledu nominální růst výdajů vládního sektoru těsně nad úrovní 2 % ročně. Konsolidační snahy na výdajové straně veřejných rozpočtů jsou i nadále patrné u náhrad zaměstnancům, které by měly v období do roku 2015 prakticky stagnovat. V rámci vládního sektoru

bude tedy docházet k reálnému poklesu celkových výdajů na platy. To samo o sobě neznamená pokles průměrné reálné mzdy, jelikož vždy záleží na daném správci kapitoly či fondu, jakým způsobem optimalizuje počet pracovních míst.

V případě mandatorních sociálních výdajů dojde k významné úspoře v důsledku změny valorizačního vzorce u důchodů v letech 2013–2015. Důchody budou zvyšovány o 1/3 růstu cen a 1/3 růstu reálných mezd, dojde tak k omezení současného stoprocentního zohlednění růstu cenové hladiny (viz také podkapitola 3.4). Kumulované výdaje na důchody v období výhledu budou v důsledku tohoto opatření sníženy o 46 mld. Kč. Naopak k růstu výdajů na důchody dojde v roce 2013 z důvodu zvýšení cenové hladiny, které bude způsobeno změnou sazby DPH. S dalšími legislativními změnami v oblasti peněžních sociálních dávek, které by měly významnější fiskální dopad, se nepočítá.

V souvislosti s růstem sazeb DPH budou vznikat i další dodatečné výdaje vládního sektoru na nákup zboží a služeb (mezispotřeba) a rovněž výdaje na naturální sociální dávky (celkem cca 2,7 mld. Kč v roce 2013).

Podstatná část úspor realizovaných v rámci financí vládního sektoru by se měla odehrát ve spotřebě vlády, která bude zasažena plánovanou revizí agend ministerstev, státních fondů a řady jiných ústředních vládních úřadů. Revize budou spojeny s redukcí duplicit, včleňováním a slučováním úřadů a s plošnými škrti. Odhadované snížení výdajů je v objemu 12,7 mld. Kč v roce 2013 a dalších 10,5 mld. Kč od roku 2014. Počínaje rokem 2014 by mělo dojít v souvislosti se zřízením Jednoho inkasního místa k administrativní úspoře ve výši 1 mld. Kč.

Po výrazných propadech tvorby hrubého fixního kapitálu v období 2010–2012 očekáváme v letech výhledu podstatné oživení investiční aktivity vládního sektoru s průměrným meziročním růstem na úrovni 6 %. Za-

tímco v roce 2013 bude růst způsoben vyššími investicemi spolufinancovanými z prostředků EU, přírůstky v dalších letech budou taženy investicemi z národních zdrojů. V následujících letech navíc počítáme se zefektivněním systému veřejných zakázek, které by měly být propojeny s postupně implementovaným systémem Státní pokladny. Celková úspora plynoucí z těchto opatření je odhadována přibližně ve výši 5 mld. Kč.

Přes znatelné relativní růsty úrokových nákladů v období 2013–2015, došlo ve srovnání s minulými predikcemi ke snížení předpokládané absolutní výše výdajů na dluhovou službu. Náklady na obsluhu vládního dluhu by měly v roce 2015 dosahovat úrovně 68 mld. Kč, což je o 7 mld. Kč méně, než se předpokládalo v květnovém vydání Fiskálního výhledu.

Tabulka 3.6: Výdaje sektoru vládních institucí (ESA 95)

	2011	2012	2013	2014	2015
<i>mld. Kč</i>					
Výdaje celkem	1653	1728	1695	1734	1771
Výdaje na konečnou spotřebu	793	792	795	791	810
Výdaje na kolektivní spotřebu	381	382	373	364	376
Výdaje na individuální spotřebu	412	410	421	428	434
Naturální sociální dávky	228	228	232	236	240
Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	185	182	190	192	194
Sociální transfery jiné než naturální	527	539	556	568	581
Úroky	53	56	58	63	68
Dotace	80	75	76	76	77
Tvorba hrubého fixního kapitálu	140	133	140	150	159
Ostatní	61	133	71	85	76
Náhrady zaměstnancům	280	289	291	289	290
Sociální transfery celkem	755	767	787	804	822
<i>růst v %</i>					
Výdaje celkem	-0,5	4,5	-1,9	2,3	2,1
Výdaje na konečnou spotřebu	-1,8	-0,1	0,3	-0,4	2,4
Výdaje na kolektivní spotřebu	-4,3	0,3	-2,3	-2,5	3,3
Výdaje na individuální spotřebu	0,7	-0,4	2,7	1,5	1,6
Naturální sociální dávky	2,3	0,3	1,4	1,8	2,0
Transfery individuálních netržních výrobků a služeb	-1,4	-1,3	4,2	1,0	1,0
Sociální transfery jiné než naturální	1,8	2,3	3,1	2,3	2,3
Úroky	2,9	6,1	4,5	8,9	6,8
Dotace	11,9	-6,3	1,0	1,0	1,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-14,6	-5,0	5,1	6,9	6,4
Ostatní	21,7	118,7	-46,7	20,0	-10,8
Náhrady zaměstnancům	-2,1	3,5	0,7	-1,0	0,5
Sociální transfery celkem	1,9	1,7	2,6	2,2	2,2

Zdroj: MF ČR.

3.2.3 Dluh sektoru vládních institucí

Od roku 2009 do současnosti roste podíl vládního dluhu na HDP rychlejším tempem v důsledku ekonomického vývoje. V letech výhledu by měl růst podílu dluhu zpomalovat v souvislosti s očekávaným ekonomickým oživením i díky dopadům přijímaných konsolidačních opatření. Úrokové výdaje mají v celém časovém horizontu tendenci k mírnému nárůstu

a přispívají v závěrečných letech predikce ke změně dluhové kvóty o 1,6 p.b. Dopady ostatních faktorů jsou v letech výhledu minimální.

Současný výhled nepočítá s žádnými privatizačními akcemi. V případě jejich uskutečnění a využití příjmů

z privatizace k financování vládních výdajů by došlo k dalšímu zpomalení nárůstu dluhové kvóty.

Rozdíl mezi saldem hospodaření (tokovou veličinou) a změnou dluhu (stavovou veličinou) je vyjádřen faktory působícími na úroveň dluhu (tzv. stock-flow adjustment). Odlišné hodnoty změny dluhu a výše deficitu vládního sektoru lze v horizontu predikce vysvětlit především vývojem nominálního HDP, kdy vzhledem k růstu HDP dochází za jinak nezměněných okolností k poklesu dluhové kvóty. Co se týká ostatních faktorů, nejvýraznější vliv mají akuralizační rozdíly a čisté pořízení finančních aktiv. Tyto položky ve výhledu působí v opačném směru a do značné míry se vzájemně kompenzují. U čisté akumulace finančních aktiv je v roce 2013 předpokládán mírný pokles finančních aktiv, resp. mírné rozpuštění rezervy, která byla vytvořena v roce 2012. V následujících letech pak z důvodu nejistoty na finančních trzích očekáváme udržení rezervy.

Akuralizační rozdíly jsou dány rozdílem mezi hotovostními a akuralními úroky. V letech 2011 a 2012 došlo

k výraznému nárůstu emisí dluhopisů s prémii, kdy v případě hotovostního přístupu dochází k jednorázovému zaznamenání a v případě akuralního k rozkladu do doby splatnosti dluhopisu. V roce 2012 se mezi akuralizační faktory rovněž promítá jednorázové zachycení finanční kompenzace církvím a náboženským společnostem, jehož efekt je záporný a celkový dluh tak kompenzace v roce 2012 neovlivňuje. Vliv na akuralizaci má i nárůst ostatních závazků v horizontu predikce, předpokládá se silnější role vládního sektoru v obchodních vztazích a důraznější schopnost posunout lhůtu splatnosti, a také mírnější pokles resp. růst mezispotřeby na horizontu predikce.

Je velmi pravděpodobné, že za současných podmínek by dluh vládního sektoru mohl v roce 2015 atakovat hranici 50 % HDP. Ke změně trendu dluhové kvóty z rostoucí na klesající tedy v horizontu predikce patrně nedojde, ačkoliv její růst zpomaluje.

Tabulka 3.7: Hrubý konsolidovaný vládní dluh (ESA 95)

		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vládní instituce celkem	<i>mld. Kč</i>	1437	1568	1737	1849	1953	2055
Ústřední vládní instituce	<i>mld. Kč</i>	1342	1470	1636	1752	1853	1954
Místní vládní instituce	<i>mld. Kč</i>	97	99	105	102	104	105
Fondy sociálního zabezpečení	<i>mld. Kč</i>	0	0	0	0	0	0
Podíl dluhu vládních institucí na HDP	<i>% HDP</i>	38,1	41,2	45,5	47,6	48,6	49,2
Příspěvky ke změně dluhu							
Změna dluhu	<i>p.b.</i>	3,7	3,1	4,3	2,2	1,0	0,5
Primární saldo vládního sektoru	<i>p.b.</i>	3,5	1,9	3,6	1,4	1,1	0,8
Úroky	<i>p.b.</i>	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
Růst HDP v běžných cenách	<i>p.b.</i>	-0,3	-0,3	-0,1	-0,7	-1,6	-1,9
Ostatní faktory	<i>p.b.</i>	-0,8	0,2	-0,6	0,0	-0,1	0,0
Rozdíly mezi hotovostním a akuralním principem	<i>p.b.</i>	-0,4	1,1	-1,5	0,1	-0,2	-0,2
Čisté pořízení finančních aktiv	<i>p.b.</i>	-0,3	-0,9	0,9	-0,1	0,1	0,3
Přecenění a ostatní faktory	<i>p.b.</i>	-0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0

Zdroj: MF ČR.

3.2.4 Cyklický vývoj a rozklad salda

Mělká recese, ve které se ČR nachází od druhé poloviny roku 2011, vedla k prohloubení záporné produkční mezery, která by přes pozvolné uzavírání od roku 2013 měla přetrvávat v celém horizontu predikce. Cyklická složka salda by tedy pravděpodobně po celou dobu predikce měla zůstat záporná.

V položce jednorázové a ostatní přechodné operace jsou v roce 2012 zohledněny výdaje spojené s příjmy z prodeje emisních povolenek podle Kjótského protokolu v hodnotě 10,5 mld. Kč. Dále je součástí deficitu ve výši 5,0 % HDP na rok 2012 plošná korekce evropských prostředků (11,2 mld. Kč) určených k refundaci Evropskou komisí a plná výše finanční kompenzace církvím a náboženským společnostem v objemu 59,0 mld. Kč (bližší podkapitola 2.2.2). MF ČR účtuje tyto výdaje jako jednorázové, tedy vylučujeme je ze

strukturálního salda, jelikož nemají strukturální povahu a neměly by ovlivňovat fiskální úsilí. Celkový rozsah jednorázových a přechodných operací je tak pro rok 2012 odhadován na rekordní 2,1 % HDP.

Jako operace s charakterem jednorázového příjmu byl pro rok 2013 určen aukční prodej nově uvolňovaných kmitočtových pásem v předpokládaném objemu cca 7 mld. Kč, na výdajové straně potom transfer kapitálu za nestandardní státní záruky (garance vyplývající z řešení krize IPB v roce 2000) ve výši 2 mld. Kč. Tento každoroční výdajový transfer je předpokládán ve stejném objemu přechodně až do roku 2016.

Fiskální úsilí, jehož kladné hodnoty v nedávné minulosti a v letošním roce znamenaly zlepšování strukturálního salda, bude v letech 2013–2015 v podstatě

stagnovat. Očekávané zlepšování celkového salda vládního sektoru by tak mělo být zapříčiněno zejména oživením růstu HDP.

V rámci fiskálních pravidel EU je ČR povinna co nejdříve ve dosáhnout střednědobého rozpočtového cíle, a to

důvěryhodným a udržitelným způsobem. Tento cíl odpovídá strukturálnímu deficitu nejvýše 1,0 % HDP. Trajektorie fiskálního úsilí naznačuje, že při současném nastavení fiskální politiky nebude střednědobý cíl v letech výhledu naplněn.

Tabulka 3.8: Strukturální saldo vládního sektoru (ESA 95)

		2011	2012	2013	2014	2015
Růst HDP ve stálých cenách	%	1,7	-1,0	0,7	1,9	2,6
Růst potenciálního HDP	%	0,6	1,1	1,1	1,2	1,3
Produkční mezera	% PP	-0,7	-2,7	-3,1	-2,4	-1,2
Saldo vládního sektoru	% HDP	-3,3	-5,0	-2,9	-2,7	-2,4
Cyklická složka salda	% HDP	-0,2	-0,9	-1,0	-0,8	-0,4
Cyklicky očištěné saldo	% HDP	-3,1	-4,2	-1,9	-1,9	-2,1
Jednorázové a ostatní přechodné operace	% HDP	-0,1	-2,1	0,1	0,0	0,0
Strukturální saldo	% HDP	-3,0	-2,1	-2,0	-1,9	-2,0
Změna strukturálního salda	p.b.	1,4	0,9	0,1	0,2	-0,2
Úroky	% HDP	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
Primární strukturální saldo	% HDP	-1,6	-0,6	-0,5	-0,3	-0,4
Změna primárního strukturálního salda	p.b.	1,4	1,0	0,1	0,2	-0,1

Zdroj: MF ČR.

3.3 Analýza citlivosti

Česká ekonomika je svým charakterem malá a otevřená, a tudíž z velké části závislá na vývoji vnějšího sektoru, především na vývoji v EU. Právě predikce vývoje EU je vzhledem k dluhové krizi zatížena značnou nejistotou. Proto byly první dva scénáře citlivostní analýzy zvoleny tak, aby ukázaly rozsah dopadů jiného než očekávaného vývoje ekonomického růstu v EU. Uvažujeme jak situaci náhlého útlu dynamiky růstu HDP v prvním roce simulace, tak i případ dlouhodobého zhoršení ekonomického vývoje, kdy je pokles růstu v EU simulován jako trvalý. Třetí alternativní scénář simuluje dopady zvýšené domácí úrokové míry na českou ekonomiku. Alternativní scénáře jsou odvozeny od makroekonomického rámce tohoto Fiskálního výhledu.

3.3.1 Pomalejší ekonomický růst v EU v roce 2013

První scénář vývoje v EU je založen na předpokladu zhoršeného ekonomického růstu, definovaného jako o 1 p.b. nižší růst reálného HDP oproti základnímu scénáři, a to pouze v roce 2013.

Uvažovaný scénář by se do české ekonomiky promítl především prostřednictvím exportu, který z více než 80 % směřuje právě do zemí EU. Nižší zahraniční poptávka by vedla k poklesu čistého exportu a zhoršení salda běžného účtu, což by se negativně odrazilo v růstu reálného HDP a ve vývoji nezaměstnanosti. Tento efekt by pak byl nejmarkantnější v roce 2013, avšak i v následujícím roce bychom zaznamenali jeho doznívání. Vlivy na inflaci se jeví jako velmi mírné, neboť se zde střetávají dva protichůdné efekty: (i) vlivem nižší produkce české ekonomiky by došlo

k poklesu mzdových tlaků, které by stlačovaly inflaci směrem dolů, (ii) na druhé straně by mělo zhoršování běžného účtu platební bilance vliv na depreciaci české koruny, která tak podnikům zdražuje dovážené vstupy. Ve výsledku by tedy došlo jen k mírnému snížení inflace v roce 2013.

Saldo sektoru vládních institucí by bylo ovlivněno nižším inkasem daní jak od podniků, tak od jednotlivců. Současně by došlo k navýšení výdajové strany o dávky související s vyšší nezaměstnaností. Vyšší vládní deficity by se poté v následujících letech kumulovaly i do dluhu.

S postupným ožiováním zahraniční poptávky od roku 2014 by mělo docházet i k postupnému ožiování české ekonomiky, a to především v následujícím roce.

3.3.2 Trvale nižší ekonomický růst v EU

Druhý scénář analyzuje dlouhodobě nepříznivý hospodářský vývoj v EU, který je definovaný jako o 1 p.b. nižší růst reálného HDP, a to v každém roce horizontu predikce.

V případě tohoto scénáře by negativní odezvu české ekonomiky v každém roce předpokládaného pesimistického vývoje v EU způsobil stejný mechanismus jako v předchozím scénáři. Nejzávažnější by pak byla situace v roce 2014, kdy by došlo k akumulaci pouze negativních efektů trvale zhoršeného vývoje růstu HDP v EU. Ekonomika má však tendence se postupně začít ožiovat, a proto by byly negativní dopady vývoje v zahraničí v následujících letech jemně zmírňovány.

Přesto u vládního sektoru by mělo i nadále docházet k růstu dluhové kvóty.

3.3.3 Nárůst domácí úrokové míry

Poslední scénář je založen na předpokladu náhlého nárůstu domácí úrokové míry o 0,5 p.b., a sice pouze v roce 2013.

Vyšší úroková míra zdražuje současnou spotřebu vlivem vyšších nákladů příležitosti pro případ odložení spotřeby v čase. Docházelo by tak k poklesu domácí poptávky a cen. Růst investic by byl brzděn vyššími úrokovými sazbami z úvěrů. To vše by se promítlo do snížení růstu HDP a zvýšení nezaměstnanosti.

Podobně jako pro nižší růst HDP v EU by příjmy sektoru vládních institucí byly ovlivněny nižším inkasem daní jak od podniků, tak od jednotlivců. S vyšší nezaměstnaností by rostly výdaje vlády. Negativní saldo by se pak opět promítalo do kumulace dluhu.

Změny úrokové míry probíhají velmi mírně, a proto by i návrat k původní hladině trval delší dobu. To implikuje, že by vliv zkoumaného náhlého zvýšení úrokové míry na českou ekonomiku měl dlouhodobější charakter.

Tabulka 3.9: Modelové scénáře makroekonomických simulací

		2012	2013	2014	2015
Základní scénář					
Hrubý domácí produkt	změna v %	-1,0	0,7	1,9	2,6
Index spotřebitelských cen (HICP)	změna v %	3,5	2,1	2,3	1,9
Míra nezaměstnanosti	v %	6,9	7,3	7,2	7,0
Běžný účet	% HDP	-1,3	-1,2	-1,0	-1,3
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-5,0	-2,9	-2,7	-2,4
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	45,5	47,6	48,6	49,2
Alternativní scénář I. - pomalejší růst v EU v roce 2013					
Hrubý domácí produkt	změna v %	-1,0	0,0	1,8	2,8
Index spotřebitelských cen (HICP)	změna v %	3,5	2,0	2,2	2,1
Míra nezaměstnanosti	v %	6,9	7,6	7,3	6,8
Běžný účet	% HDP	-1,3	-2,0	-1,5	-1,2
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-5,0	-3,3	-2,7	-2,3
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	45,5	48,3	49,7	49,5
Alternativní scénář II. - trvale nižší růst v EU					
Hrubý domácí produkt	změna v %	-1,0	0,0	1,1	2,0
Index spotřebitelských cen (HICP)	změna v %	3,5	2,0	2,1	2,0
Míra nezaměstnanosti	v %	6,9	7,6	7,5	7,2
Běžný účet	% HDP	-1,3	-2,0	-2,4	-2,5
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-5,0	-3,3	-3,2	-2,8
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	45,5	48,3	50,4	51,3
Alternativní scénář III. - vyšší úrokové sazby					
Hrubý domácí produkt	změna v %	-1,0	0,4	1,6	2,4
Index spotřebitelských cen (HICP)	změna v %	3,5	1,9	1,8	1,5
Míra nezaměstnanosti	v %	6,9	7,5	7,6	7,3
Běžný účet	% HDP	-1,3	-1,1	-1,1	-1,5
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	-5,0	-3,2	-3,0	-2,6
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	45,5	48,0	49,8	50,4

Zdroj: Výpočty MF ČR.

3.4 Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí

V květnu 2012 vyšla aktualizace Zprávy o stárnutí populace (EK, 2012), kterou každé tři roky společně vydávají Evropská komise a Výbor pro hospodářskou politiku v rámci pracovní skupiny pro stárnutí populace. Zpráva obsahuje projekce výdajů do roku 2060 již tradičně v pěti oblastech – penze, zdravotní služby ze systému veřejného zdravotního pojištění, dlouhodobá

péče, vzdělávání a dávky v nezaměstnanosti. Ministerstvo financí se aktivně na přípravě této Zprávy podílí a zpracovává projekce penzijních výdajů. Projekce ostatních výdajů jsou počítány na bázi modelu vyvinutého Evropskou komisí (informativně viz Tabulka 3.13). Makroekonomické a demografické předpoklady ukazuje Tabulka 3.10.

Tabulka 3.10: Základní makroekonomické a demografické předpoklady projekcí

(v %)

	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Růst produktivity práce	2,2	2,0	1,8	1,8	1,7	1,5
Reálný růst HDP	2,1	1,8	1,7	1,5	1,1	1,2
Míra participace celkem (20-64)	75,9	77,9	77,6	77,1	79,0	79,7
mužů	85,1	86,9	86,1	85,5	86,8	87,3
žen	66,5	68,7	68,8	68,4	70,9	71,7
Míra nezaměstnanosti	7,1	6,2	6,0	5,9	5,9	5,9
Podíl populace 65+	15,4	19,8	22,1	25,1	28,8	30,6

Zdroj: EK (2012).

Faktory, které ovlivňují nové projekce, jsou kromě makroekonomických a demografických předpokladů a projekcí schválená reformní opatření.

V první řadě je nutné zdůraznit další prodlužování statutárního důchodového věku. Z původních záměrů byl posunut věk na 63 let a následně na 65 let (pro ženy diferencovaný věk podle počtu vychovaných dětí), nyní se důchodový věk bude lišit podle dat narození a k počtu vychovaných dětí u žen se již přihlížet nebude. Sjednocení důchodového věku by mělo nastat po roce 2040, přičemž pro lidi narozené v roce 1977 bude důchodový věk přesně 67 let. Pro každé další ročníky se důchodový věk bude posouvat o 2 měsíce za rok (tj. ročník 1978 bude mít statutární důchodový věk 67 let a 2 měsíce, ročník 1979 bude mít nárok na řádný důchod v 67 letech a 4 měsících věku atd.).

Prodlužování statutárního věku odchodu do důchodu má vliv i na podmínky permanentních vdovských a vdoveckých důchodů a stejně tak na předčasné odchody do důchodu. Pro oba typy důchodů se hranice bude rovněž zvyšovat.

Valorizace důchodů je od roku 2011 stanovena pevným pravidlem, nikoliv pravidlem minimální valorizace. Vládě tak není ponechán prostor pro jeho umělé navyšování.

V penzijních projekcích se výrazně promítá i vliv nižších nákladů na invalidní důchody, neboť rozšířením počtu typů invalidních důchodů (ze dvou, plného a částečného, na tři skupiny) se část dříve plných důchodů přesunula do druhého stupně (se sazbou dříve

částečných důchodů) a skupina dříve částečných invalidních důchodů se přesunula do prvního stupně (který má sazbu ve výši dvou třetin dřívějších částečných invalidních důchodů).

Změna v kalkulaci důchodů (v reakci na rozhodnutí Ústavního soudu) v podstatě znamená změnu „míry progresivního zdanění“ vyměřovacího základu pro důchod (viz §15 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Tato „míra zdanění“ probíhá přes tzv. redukční hranice. Jejich vývoj od stavu, který byl Ústavním soudem zrušen (MF ČR, 2011a), do konečného stavu v roce 2015 ilustruje Tabulka 3.11. Vyměřovací základ (určen výdělky dané osoby v době, kdy byla ekonomicky aktivní) se rozdělí na části podle redukčních hranic. Pouze první (nejnižší) část se bere v úvahu v plné výši, u dalších částí vstupuje do vzorce pro výpočet důchodů základ redukovaný (např. jen 30 % atd.). Nová úprava snižuje solidaritu v rámci důchodového systému. Kromě plného započítání příjmu v nejnižším redukčním intervalu se bude nově nad touto hranicí až do výše 400 % průměrné mzdy brát v úvahu jen 26 % mzdy (s postupným přechodem jak uvádí Tabulka 3.11). Vyměřovací základ přesahující 400 % průměrné mzdy se nebude započítávat, neboť z této části příjmu není hrazeno ani důchodové pojištění.

Výsledky aktuálních penzijních projekcí v horizontu let 2010–2060 shrnuje Tabulka 3.12. Tyto projekce však neobsahují vliv fondového spořicího pilíře. Penzijním projekcím se zahrnutím opt-outu v několika scénářích se věnuje tematická kapitola 4.

Tabulka 3.11: Redukční hranice a výše vyměřovacího základu

	2011a	2011b	2012	2013	2014	2015
Relevantní část příjmů do 1. redukční hranice	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Relevantní část příjmů mezi 1. a 2. redukční hranicí	30%	29%	28%	27%	26%	26%
Relevantní část příjmů mezi 2. a 3. redukční hranicí	10%	13%	16%	19%	22%	0%
Relevantní část příjmů od 3. redukční hranice	10%	10%	8%	6%	3%	0%
1. redukční hranice (v % průměrné mzdy)	44	44	44	44	44	44
2. redukční hranice (v % průměrné mzdy)	116	116	116	116	116	400
3. redukční hranice (v % průměrné mzdy)	400	400	400	400	400	0

Pozn.: Označení 2011a znamená platnost do 29.9.2011, 2011b platnost od 30.9.2011.

Zdroj: Zákon č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Úprava MF ČR.

Tabulka 3.12: Projekce penzijních výdajů 2010–2060

(v % HDP)

	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Veřejné penzijní výdaje	9,1	8,7	8,9	9,7	11,0	11,8
starobní	7,2	6,9	6,9	7,5	8,8	9,5
invalidní	1,2	1,1	1,3	1,3	1,4	1,4
pozůstalostní	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9

Zdroj: Rok 2010 Státní závěrečný účet ČR za rok 2010 a údaje z České správy sociálního zabezpečení. Projekce výpočty MF ČR.

Hlavním faktorem, který trajektorii výdajů ovlivňuje, je demografie – stárnutí populace, jak dokládá Tabulka 3.10 na podílu lidí 65+ na celkové populaci. Ten se v horizontu projekce zdvojnásobí ze současných zhruba 15 % na 30,4 % v roce 2060. Proti tomuto trendu ale signifikantně působí provedené parametrické změny v průběžném systému, konkrétně posun statutárního věku odchodu do důchodu. To bude mít vliv na počet penzistů a jejich podíl v populaci. Nicméně toto opatření s sebou nese pro důchodový systém negativní efekt projevující se ve vyšších výdělcích, výpočtových základech, a tedy následně i ve vyplácených penzích. Naopak pozitivně se projevuje zákonem přesně stanovená valorizace. (Pozn.: schválená změna valorizačního schématu z plného zápočtu růstu spotřebitelských cen a jedné třetiny reálných mezd na jednu třetinu indexu spotřebitelských cen a jednu třetinu růstu reálných mezd pro období let 2013–2015 zohledněna v projekcích není, neboť byla schválena až po jejich tvorbě). Výsledkem těchto souhrnných efektů je, jak ukazuje i Tabulka 3.12, růst celkových výdajů na penze ze současných 9,1 % ve výchozím roce 2010 na 11,8 % v závěru projekčního období. Největší objemový podíl na těchto výdajích mají starobní penze díky nárůstu ze 7,2 % na 9,5 %.

U invalidních penzí proti sobě působí dva efekty. První se týká rozdělení penzistů do třech skupin (namísto původních dvou), čímž se část penzistů přesunula do nižších skupin s nižšími penzemi. Na druhou stranu je zde efekt posunujícího se věku odchodu do důchodu, který bude velmi pravděpodobně vyvážen nárůstem

počtu invalidních penzistů. Dynamika tohoto typu penzí, stejně jako i pozůstalostních, je relativně velmi mírná a odpovídá 0,2 p.b. v rozmezí pěti dekad.

Pro ilustraci uvádíme projekci ostatních dlouhodobých výdajů včetně projekce dávek v nezaměstnanosti, které ukazuje Tabulka 3.13.

Uvedené scénáře jsou referenční, základní scénáře. Bohužel u zdravotních služeb a dlouhodobé péče není referenční scénář tak intuitivní, jako je tomu u penzí nebo výdajů na vzdělávání. Není úplně správné u těchto typů výdajů posuzovat v základním scénáři pouze vliv makroekonomických a demografických předpokladů, protože zde běžně působí i jiné faktory, jako zdravotní stav (prodlužující se délka života neznamena, že dodatečné roky budou stráveny ve zdraví nebo nemo-ci) nebo důchodová elasticita.

U výdajů na zdravotní služby se v referenčním scénáři předpokládá, že budoucí zvýšení v průměrné délce života bude z jedné poloviny stráveno v dobrém zdraví a z druhé poloviny v nemoci. Dále se předpokládá, že důchodová elasticita (tedy poměr procentní změny důchodu v ekonomice a výdajů na zdravotní služby) bude konvergovat z hodnoty 1,1 v roce 2010 k hodnotě 1,0 v roce 2060. Stejný předpoklad o prodlužující se délce života a zdraví je použit ve scénáři pro dlouhodobou péči. Výsledkem je nárůst výdajů na zdravotní péči ze 6,9 % na 8,5 % v roce 2060. Ty jsou tak vedle penzijních výdajů druhým největším determinantem růstu sociálních výdajů.

Tabulka 3.13: Ostatní dlouhodobé výdaje 2010–2060

(v % HDP)

	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Zdravotní služby	6,9	7,3	7,8	8,1	8,4	8,5
Dlouhodobá péče	0,8	0,9	1,1	1,2	1,3	1,5
Vzdělávání	3,4	3,4	3,6	3,3	3,4	3,7
Dávky v nezaměstnanosti	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2

Zdroj: EK (2012).

4 Zavedení dobrovolného fondového penzijního pilíře a jeho dopady na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí

4.1 Základní rysy reformy

Reforma penzijního systému spočívá v zavedení důchodového spoření. Parlament ČR reformu schválil v listopadu roku 2011 a důchodové spoření má začít fungovat od počátku roku 2013.

Zákon zavádí (fondové) důchodové spoření s dobrovolným vstupem pro osoby mladší 35 let v okamžiku spuštění reformy. Osoby, které budou v okamžiku startu starší 35 let a nepobírají starobní důchod, dostanou na rozhodnutí o vstupu půl roku po spuštění reformy – tedy první pololetí roku 2013. Osoby mladší než 35 let se mohou rozhodnout vstoupit do fondového pilíře až do konce roku, v kterém dosáhnou věku 35 let. Toto opatření je však platné pouze pro ty, kteří budou v době spuštění reformy zaměstnaní (případně osoby samostatně výdělečně činné), nikoliv pro osoby nezaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Těmto bude běžet lhůta šesti měsíců až od okamžiku, kdy se poprvé od spuštění reformy stanou poplatníky důchodového pojištění. Přijaté rozhodnutí každého pojištěnce nebude možné v budoucnu změnit.

Financování důchodového spoření zajistí převedené prostředky účastníků z I. pilíře ve výši 3 p.b. ze souhrnné příspěvkové sazby 28 % (zaměstnanec odvádí 6,5 p.b. a zaměstnavatel 21,5 p.b.). K tomu bude muset každý pojištěnec přidat dodatečné 2 p.b. z vlastních prostředků. Celková příspěvková sazba se tak u účastníků II. fondového pilíře zvýší na 30 %, přičemž 25 p.b. bude odvedeno do stávajícího průběžného systému a zbývajících 5 p.b. do nově vzniklého důchodového spoření.

Ve fázi akumulace budou správu prostředků provádět penzijní společnosti, které povinně nabídnou klientům

čtyři fondy s ohledem na rizikovost: fond státních dluhopisů, konzervativní, vyvážený a dynamický. Výplatní fázi naspořených prostředků z důchodového spoření zajistí účastníkem vybraná životní pojišťovna. Vyplácené dávky bude možné čerpat ve formě buď doživotní anuity (případně jako alternativu se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu 3 roky od úmrtí účastníka osobě, kterou účastník určil ve smlouvě o pojištění důchodu; nemusí jít nutně o stejnou osobu, které náleží pozůstalostní důchod z I. pilíře), nebo anuity vyplácené po dobu 20 let (v případě dřívějšího úmrtí účastníka budou nevyčerpané prostředky předmětem dědictví).

Poplatky penzijním společností explicitně definuje zákon o důchodovém spoření (§32 zákona č. 426/2011 Sb.). Poplatky jsou stanoveny za obhospodařování majetku v penzijních fondech a za zhodnocení prostředků v penzijních fondech (mimo fondu státních dluhopisů).

Účast v systému důchodového spoření bude mít pochopitelně vliv na výši starobního důchodu, ne však na výši ostatních důchodů (invalidního a pozůstalostního). U starobních důchodů bude pro účastníky v systému důchodového spoření při výpočtu starobního důchodu z I. pilíře sníženo procento u procentní výměry důchodu z 1,5 % na 1,2 %, ale pouze za dobu výdělečné činnosti při zapojení do fondového pilíře.

Vznik důchodového spoření bude mít za následek okamžitý pokles příjmů v průběžném I. pilíři, kompenzovaný nižšími výdaji v budoucnu.

4.2 Motivace

Konkrétní dopad reformy není v současné době možné přesně určit, protože každý takový odhad je v zásadě spekulací. Jelikož se účastníci začnou vyvazovat až po spuštění reformy a do značné míry vše závisí na důvěře v reformu, stejně jako např. na informační kampani, nelze v této době kvalifikovaný předpoklad učinit. Níže představujeme námi zvolené citlivostní scénáře na odhad dopadu, jaký by zavedení opt-outu mělo na příjmy a výdaje vládního sektoru. Nejedná se tedy o odhady skutečného vývoje po spuštění reformy.

Je nutné dále dodat, že se nijak nezabýváme odhady budoucí výše vyplácených důchodů. Smyslem této kapitoly je jen a pouze určit náklady pro veřejné finance na základě zvolených předpokladů. Tato analýza zkoumá pouze dopady do financování průběžného I. pilíře a nebere v úvahu adekvátnost penzí pro jednotlivé účastníky, ani nezkoumá výhodnost či nevýhodnost systému. Dále prezentované dlouhodobé projekce je nutné chápat jako trendové, jejichž informační potenciál je ve sledování relativních tendencí dlouhodobého vývoje.

4.3 Modelové řešení a předpoklady

Pro kalkulaci odhadu možných dopadů byl použit mírně upravený model pro dlouhodobé projekce, který Ministerstvo financí standardně používá. V rámci prvního přístupu k odhadům byly provedeny některé úpravy umožňující korigovat příjmy a výdaje průběžného systému s ohledem na očekávané částečné „vyvázání se“ (opt-out) některých osob z I. pilíře.

Velmi nejistou proměnnou je podíl osob, které se v jednotlivých kalendářních letech vyvážou. Chování jedinců je velmi obtížné předpokládat, proto tato veličina do modelu vstupuje exogenně jakožto předpoklad. S největší pravděpodobností bude o rozhodnutí účastnit se II. pilíře rozhodovat výše příjmů jednotlivých osob, proto je i zde modelově zohledněno rozdělení příjmů ve společnosti. Scénáře pravděpodobného vývoje se poté opírají o tuto distribuci při stanovování předpokladů o účasti osob na II. pilíři. Dalším možným druhem předpokladu je úvaha, v jakém věku se lidé o vyvázání se budou rozhodovat. Je tedy možné uvažovat o alternativách pravděpodobnosti rozhodování

o opt-outu v jednotlivých letech věku mezi vstupem na trh práce a 35. rokem věku, který je stanoven jako mezní. V prvním roce (resp. půlroce) po zavedení reformy, je umožněno rozhodnutí všem ekonomicky aktivním osobám.

Pro zachycení celkových dopadů do průběžného státního pilíře je nutné analyzovat vliv jak na příjmy vlivem částečného snížení příspěvků osob do systému, tak i na výdaje, jež by měly v budoucnu klesat tak, jak budou účastníci druhého pilíře postupně kumulovat méně důchodových práv. U prvně jmenované strany bilance bylo nutné doplnit distribuci příjmů v jednotlivých letech, aby bylo možné snížit příspěvky vyvazujících se osob v příslušných skupinách o 3 p.b. z příspěvkové sazby. Výdajová strana je pak v modelu zpracována relativně podrobně – v členění na jednotlivé důchody, pohlaví a jednotky věku – což umožňuje detailní přístup k analýze. Stejně jako u příjmů zde hraje roli distribuce důchodů jednotlivých věkových skupin.

4.4 Citlivostní scénáře

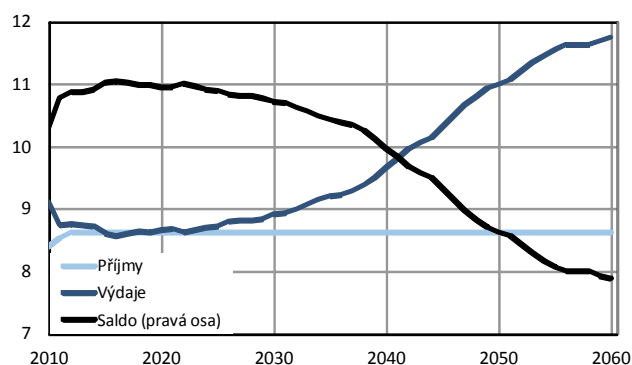
S ohledem na výše uvedené, byly citlivostní scénáře zvoleny zcela arbitrárně. Z tohoto důvodu zde jako výchozí bod celé analýzy (baseline) prezentujeme scénář, kdy se z průběžného systému nevyváže nikdo. Tento výchozí scénář (scénář „no-policy-change“) je totožný se scénářem prezentovaným v kapitole 3.4 a v posledních dlouhodobých projekcích MF ČR.

Výchozí scénář je pochopitelně extrémní variantou s nulovým dopadem oproti současnému stavu. Scénář na protipólu pak vychází rovněž z extrémního předpokladu, že opt-out zvolí všichni účastníci na trhu práce bez ohledu na jejich příjem (scénář „100% opt-out“, Obrázek 4.2).

Logika výsledků uvedeného scénáře je v zásadě aplikovatelná i na následující scénáře opt-outu s rozdílem intenzity dopadu.

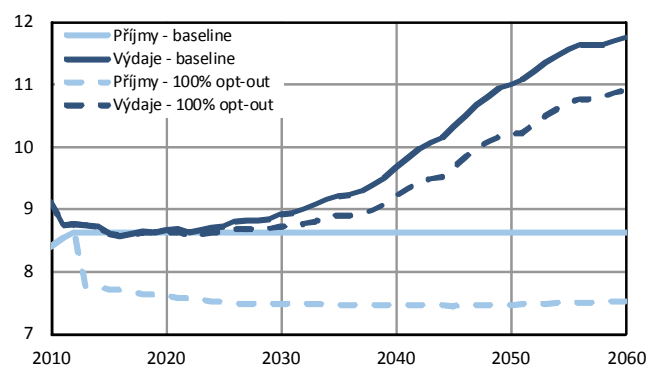
V dalším scénáři vycházíme z „reálnějšího“ předpokladu, že vyvazování se bude výhodné pro lidi od určité výše příjmu. To samozřejmě závisí na délce pojištění a také na očekávaních jednotlivých účastníků o budoucí výnosnosti penzijních fondů. S tímto ohledem jsme zvolili dva scénáře. V prvním z nich (scénář „průměrná mzda“, Obrázek 4.3) by se vyvázali všichni lidé s příjmem na úrovni průměrné mzdy nebo vyšší. Ve druhém scénáři (scénář „nejbohatší“, Obrázek 4.4) předpokládáme opt-out u osob, které svým příjmem patří do nejvyšších příjmových skupin (osoby s příjmem nad dvojnásobkem průměrné mzdy).

Obrázek 4.1: „No-policy-change“ scénář
(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

Obrázek 4.2: Scénář „100% opt-out“
(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

I zde dochází k podobným jevům jako u předchozího scénáře plného vyvázání, ovšem rozdíly jsou oproti základnímu scénáři menší. To je pochopitelně dáno jednak menším podílem vyvázaných osob a na druhé straně setrváním osob s nižší než průměrnou mzdou pouze v průběžném veřejném pilíři.

Ještě mírnější dopady má scénář „Nejbohatší“ (Obrázek 4.4), kde jsou to pouze skupiny osob s příjmem nad dvojnásobkem průměrné mzdy, které opt-out zvolí. Příjmy jsou za tohoto předpokladu trvale nižší o něco více než půl procentní bod (po počátečním výraznějším propadu), výdaje se poté sníží o zhruba stejný podíl, ale až v samém závěru horizontu projekce.

Problematickou veličinou v celém procesu rozhodování o vyvázání se jsou vzorce chování osob mladších 35 let, jež se musí o vstupu do spořicího fondového pilíře rozhodnout právě nejpozději v tomto věku. Celou záležitost lze řešit přiřazením určité pravděpodobnosti každému věku o tom, zda se jedinec vůbec bude rozhodovat o vyvázání se (přičemž pravděpodobnost by byla rovna jedné ve věku 35 let).

Výchozím scénářem v tomto ohledu volíme variantu, kdy se osoby o opt-outu rozhodují s rostoucí intenzi-

tou s blížícím se 35. rokem věku (pravděpodobnost rozhodování tedy lineárně roste od nuly do jedné mezi 15. a 35. rokem věku). Jako alternativní scénář slouží rozhodování pouze v nejzazším možném věku, tedy ve 35 letech. Pravděpodobnost je tak pro osoby mezi 15 a 34 lety nulová a ve věku 35 let je rovna jedné.

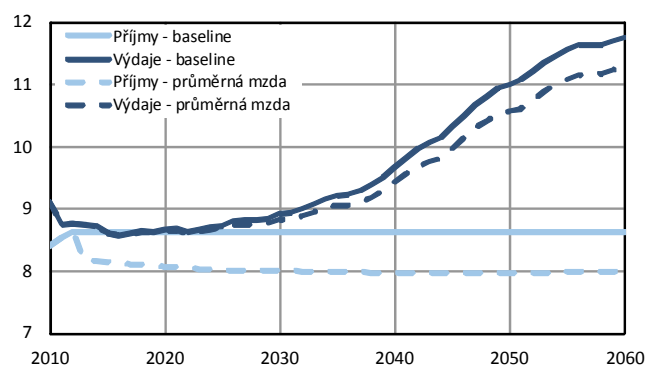
Z výsledků je patrné, že čím dříve se budou lidé částečně vyvazovat z I. pilíře, tím méně příjmů do systému poplyne a tím bude v dlouhém konci projekce méně vyplaceno na výdajích na starobní důchody.

Pro přehledné srovnání předchozích, více či méně extrémních scénářů, je možné zkalkulovat saldo systému, tak jako na Obrázku 4.6. Scénáře s opt-outem mají společný počáteční propad, který je tím výraznější, čím více lidí bude I. pilíř částečně se svými příspěvky opouštět. V delším horizontu pak dochází k relativnímu snižování rozdílu oproti základnímu scénáři s ohledem na nižší naakumulovaná důchodová práva.

Ve výsledku tedy platí, že opt-out zpočátku deficitu systému prohlubuje díky okamžitému výpadku příjmů. V delším horizontu, spolu s odchodem generací účastnících se opt-outu do důchodu, se postupně dostaví úspora na výdajích.

Obrázek 4.3: Scénář „průměrná mzda“

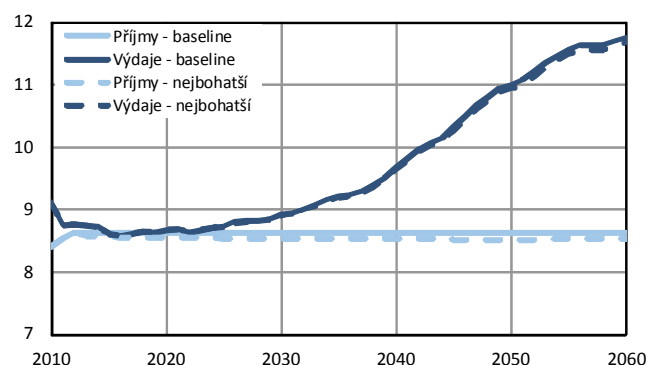
(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

Obrázek 4.4: Scénář „nejbohatší“

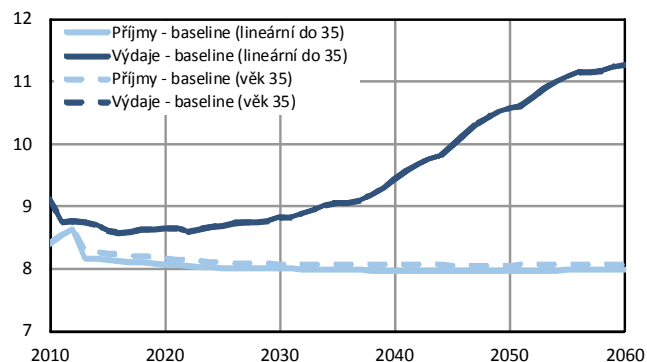
(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

Obrázek 4.5: Pravděpodobnost rozhodování

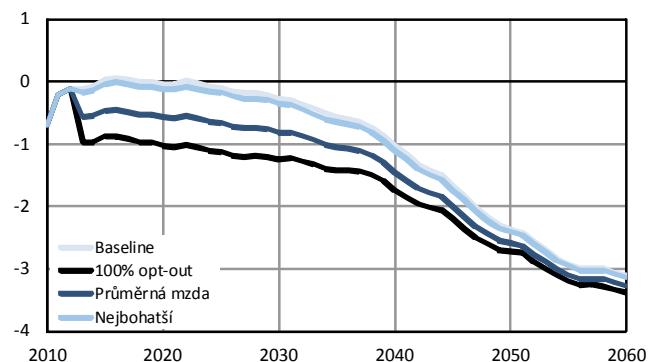
(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

Obrázek 4.6: Saldo systému při jednotlivých variantách

(v % HDP)

Zdroj: MF ČR.

5 Zdroje

- ČSÚ (2012a): Sektor vládních institucí, vládní deficit a dluh. Praha, Český statistický úřad, 2.4.2012 [cit. 1.10.2012], <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/notifikace_vladniho_deficitu_a_dluhu_20120402>.
- ČSÚ (2012b): Sektor vládních institucí, vládní deficit a dluh. Praha, Český statistický úřad, 1.10.2012 [cit. 1.10.2012], <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/notifikace_vladniho_deficitu_a_dluhu_20121001>.
- ECB (2012): Interest Rate Statistics. Evropská centrální banka, říjen 2012 [cit. 7.11.2012], <<http://www.ecb.europa.eu/stats/money/long/html/index.en.html>>.
- EK (2012): The 2012 Ageing Report: Economic and Budgetary Projections for the 27 EU Member States (2010-2060). Brusel, květen 2012, European Economy No. 2.
- Eurostat (2012a): Eurostat Database. Lucemburk, Eurostat, říjen 2012 [cit. 22.10.2012], <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database>.
- Eurostat (2012b): Provision of Deficit and Debt Data for 2011 – Second Notification. Lucemburk, Eurostat, 22. října 2012 [cit. 22.10.2012], <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-22102012-AP/EN/2-22102012-AP-EN.PDF>.
- MF ČR (2011a): Fiskální výhled ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, květen 2011 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-05_pdf.pdf>.
- MF ČR (2011b): Fiskální výhled ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, listopad 2011 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2011-11_pdf.pdf>.
- MF ČR (2012a): Konvergenční program ČR (2012). Praha, Ministerstvo financí ČR, duben 2012 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Konvergenčni-program-CR_2012-04_pdf.pdf>.
- MF ČR (2012b): Fiskální výhled ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, květen 2012 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/FiskalniVyhled_2012-05.pdf>.
- MF ČR (2012c): Makroekonomická predikce ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, červenec 2012 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Makroekonomicka-predikce_2012-Q3.pdf>.
- MF ČR (2012d): Makroekonomická predikce ČR. Praha, Ministerstvo financí ČR, říjen 2012 [cit. 8.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Makroekonomicka-predikce_2012-Q4.pdf>.
- MF ČR (2012e): Metodická příručka Fiskálního výhledu ČR (aktualizace květen 2012). Praha, Ministerstvo financí ČR, květen 2012 [cit. 16.11.2012], <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Metodicka_priloha.pdf>.
- MF ČR (2012f): Fiskální strategie ve světle nové makroekonomické predikce. Praha, Ministerstvo financí ČR, červenec 2012.
- MMF (2012): Czech Republic: 2012 Article IV Consultation - Staff Report: Staff Supplements; Public Information Notice on the Executive Board Discussion; and Statement by the Executive Director for Czech Republic. Mezinárodní měnový fond, 18. května 2012. Country Report No. 12/115: <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=25924.0>.
- Návrh zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2012, 29.7.2011.
- OECD (2012): OECD Economic Outlook. OECD Publishing, Vol. 2012/1, květen 2012 [cit. 5.11.2012], <http://dx.doi.org/10.1787/eco_outlook-v2012-1-en>.
- Rada EU (2009): Council recommendation to the Czech Republic with a view to bringing an end to the situation of an excessive government deficit. Rada EU, Brusel, 30. listopadu 2009, No. 15755/09, [cit. 8.11.2012], <http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/pdf/30_edps/104-07_council/2009-12-02_cz_126-7_council_en.pdf>.
- Rada EU (2011): Council recommendation on the National Reform Programme 2011 of the Czech Republic and delivering a Council opinion on the updated Convergence Programme of the Czech Republic, 2011-2014. Rada EU, Brusel, 12. července 2011, No. 11389/2/11, [cit. 8.11.2012], <http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/20_scps/2011/04_council/cz_2011-07-12_council_recommendation_en.pdf>.
- Rada EU (2012): Council recommendation on the National Reform Programme 2012 of the Czech Republic and delivering a Council opinion on the Convergence Programme of the Czech Republic, 2012-2015. Rada EU, Brusel, 10.

července 2012, No. 11248/22, [cit. 8.11.2012], <http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/pdf/20_scps/2012/04_council/cz_2012-07-10_council_recommendation_en.pdf>.

Rezoluce Evropské rady o Paktu stability a růstu. Amsterdam, 17. června 1997.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/29/ES ze dne 23. dubna 2009, kterou se mění směrnice 2003/87/ES s cílem zlepšit a rozšířit systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství.

Státní závěrečný účet ČR za rok 2010.

Usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 14. prosince 2011 č. 918/2011 k návrhu střednědobých výdajových rámců na léta 2013 a 2014.

Usnesení vlády ČR ze dne 11. dubna 2012 č. 275 k přípravě státního rozpočtu na léta 2013 až 2015 a k návrhu střednědobých výdajových rámců na léta 2013 až 2015.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/2011 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2012.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi.

A Tabulková příloha – metodika GFS 2001

Tabulka A.1: Konsolidované veřejné rozpočty – příjmy

(v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkové příjmy	1190	1248	1391	1478	1384	1423	1430
Příjmy z provozní činnosti	1176	1233	1377	1461	1355	1401	1418
Daně	626	638	716	743	660	691	706
Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	287	279	318	331	255	261	257
Placené fyzickými osobami	142	137	151	143	128	131	134
Placené společnostmi a ostatními podniky	145	142	166	188	127	130	123
Daně z majetku	13	13	16	16	14	16	20
Daně ze zboží a služeb	325	346	382	396	391	413	428
Daň z přidané hodnoty ¹	202	213	230	249	248	264	269
Spotřební daně	111	120	139	133	131	138	147
Sociální příspěvky	446	473	522	548	510	517	533
Příspěvky na sociální zabezpečení	431	457	505	530	496	503	519
Příspěvky zaměstnanců	147	113	123	130	114	117	120
Příspěvky zaměstnavatelů	255	316	346	365	338	349	359
Příspěvky OSVČ nebo nezaměstnaných	27	27	33	33	39	35	37
Ostatní sociální příspěvky	15	16	17	18	14	14	14
Dotace	32	36	47	60	80	85	74
Od mezinárodních organizací	32	36	47	60	79	85	73
Běžné	24	20	23	27	33	36	40
Kapitálové	7	16	24	34	46	48	33
Ostatní příjmy	73	86	92	110	106	108	105
Příjmy z vlastnictví	18	22	23	34	34	35	30
Úroky	5	6	7	10	7	7	3
Dividendy	7	10	10	16	19	20	19
Prodej zboží a služeb	32	37	41	43	43	44	48
Prodej realizovaný na tržním principu	17	20	19	19	20	20	22
Správní poplatky	15	16	21	24	23	24	25
Pokuty, penále a propadnutí	4	5	5	4	5	5	4
Dobrovolné transfery jiné než dotace	13	12	13	12	15	16	13
Ostatní příjmy jinde nezařazené	6	10	9	17	9	8	11
Prodej nefinančních aktiv	14	15	14	17	29	22	12
Fixní aktiva	8	9	7	10	9	10	6
Nevyráběná aktiva	6	6	7	8	19	12	6

Pozn.: 1) DPH je v souladu s metodikou GFS 2001 snížena o odvod do rozpočtu EU.

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.2: Konsolidované veřejné rozpočty – příjmy*(v % HDP)*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkové příjmy	38,2	37,2	38,0	38,4	37,0	37,7	37,5
Příjmy z provozní činnosti	37,7	36,8	37,6	38,0	36,2	37,1	37,2
Daně	20,1	19,0	19,5	19,3	17,7	18,3	18,5
Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	9,2	8,3	8,7	8,6	6,8	6,9	6,8
Placené fyzickými osobami	4,6	4,1	4,1	3,7	3,4	3,5	3,5
Placené společnostmi a ostatními podniky	4,6	4,2	4,5	4,9	3,4	3,4	3,2
Daně z majetku	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Daně ze zboží a služeb	10,4	10,3	10,4	10,3	10,5	11,0	11,2
Daň z přidané hodnoty ¹	6,5	6,4	6,3	6,5	6,6	7,0	7,1
Spotřební daně	3,5	3,6	3,8	3,5	3,5	3,7	3,8
Sociální příspěvky	14,3	14,1	14,3	14,2	13,6	13,7	14,0
Příspěvky na sociální zabezpečení	13,8	13,6	13,8	13,8	13,3	13,3	13,6
Příspěvky zaměstnanců	4,7	3,4	3,4	3,4	3,0	3,1	3,2
Příspěvky zaměstnavatelů	8,2	9,4	9,4	9,5	9,1	9,3	9,4
Příspěvky OSVČ nebo nezaměstnaných	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	1,0
Ostatní sociální příspěvky	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Dotace	1,0	1,1	1,3	1,6	2,1	2,2	1,9
Od mezinárodních organizací	1,0	1,1	1,3	1,6	2,1	2,2	1,9
Běžné	0,8	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0	1,1
Kapitálové	0,2	0,5	0,7	0,9	1,2	1,3	0,9
Ostatní příjmy	2,3	2,6	2,5	2,8	2,8	2,9	2,8
Příjmy z vlastnictví	0,6	0,7	0,6	0,9	0,9	0,9	0,8
Úroky	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1
Dividendy	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5
Prodej zboží a služeb	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3
Prodej realizovaný na tržním principu	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Správní poplatky	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7
Pokuty, penále a propadnutí	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Dobrovolné transfery jiné než dotace	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3
Ostatní příjmy jinde nezařazené	0,2	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3
Prodej nefinančních aktiv	0,4	0,5	0,4	0,4	0,8	0,6	0,3
Fixní aktiva	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,1
Nevyráběná aktiva	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,3	0,2

Pozn.: 1) DPH je v souladu s metodikou GFS 2001 snížena o odvod do rozpočtu EU.

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.3: Konsolidované veřejné rozpočty – výdaje*(v mld. Kč)*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkové výdaje	1 294	1 389	1 436	1 517	1 631	1 602	1 601
Výdaje na provozní činnost	1 212	1 290	1 346	1 421	1 513	1 495	1 508
Náhrady zaměstnancům	121	128	136	141	147	146	136
Mzdy a platy	91	96	102	106	111	111	103
Sociální příspěvky	30	31	34	35	35	35	33
Skutečné sociální příspěvky	30	31	34	35	35	35	33
Užití zboží a služeb	114	126	125	133	148	142	129
Úroky	25	34	37	45	50	42	48
Běžné transfery	235	254	266	273	302	300	308
Veřejným společností	166	180	187	206	206	205	205
Soukromým společností	69	74	79	66	96	95	103
Dotace	24	24	27	29	30	31	34
Mezinárodním organizacím	24	24	27	29	30	31	34
Běžné	24	24	27	29	30	31	34
Sociální dávky	503	544	588	618	664	671	687
Dávky sociálního zabezpečení	503	544	588	618	664	671	687
Ostatní výdaje	190	181	168	182	173	164	166
Ostatní výdaje jinde nezařazené	190	181	168	182	173	164	166
Ostatní běžné výdaje	24	29	25	31	32	34	31
Ostatní kapitálové výdaje	166	153	143	151	141	130	135
Nákup nefinančních aktiv	81	99	90	96	118	107	93
Fixní aktiva	79	96	87	93	116	105	92
Nevyráběná aktiva	3	3	2	3	2	2	1

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.4: Konsolidované veřejné rozpočty – výdaje*(v % HDP)*

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkové výdaje	41,5	41,4	39,2	39,4	43,6	42,4	42,0
Výdaje na provozní činnost	38,9	38,5	36,7	36,9	40,5	39,6	39,6
Náhrady zaměstnancům	3,9	3,8	3,7	3,7	3,9	3,9	3,6
Mzdy a platy	2,9	2,9	2,8	2,8	3,0	2,9	2,7
Sociální příspěvky	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Skutečné sociální příspěvky	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Užití zboží a služeb	3,7	3,7	3,4	3,5	4,0	3,8	3,4
Úroky	0,8	1,0	1,0	1,2	1,3	1,1	1,3
Běžné transfery	7,5	7,6	7,3	7,1	8,1	7,9	8,1
Veřejným společností	5,3	5,4	5,1	5,4	5,5	5,4	5,4
Soukromým společností	2,2	2,2	2,2	1,7	2,6	2,5	2,7
Dotace	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9
Mezinárodním organizacím	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9
Běžné	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9
Sociální dávky	16,1	16,2	16,0	16,1	17,8	17,8	18,0
Dávky sociálního zabezpečení	16,1	16,2	16,0	16,1	17,7	17,8	18,0
Ostatní výdaje	6,1	5,4	4,6	4,7	4,6	4,3	4,4
Ostatní výdaje jinde nezařazené	6,1	5,4	4,6	4,7	4,6	4,3	4,4
Ostatní běžné výdaje	0,8	0,9	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8
Ostatní kapitálové výdaje	5,3	4,6	3,9	3,9	3,8	3,4	3,5
Nákup nefinančních aktiv	2,6	3,0	2,5	2,5	3,2	2,8	2,4
Fixní aktiva	2,5	2,9	2,4	2,4	3,1	2,8	2,4
Nevyráběná aktiva	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.5: Konsolidované veřejné rozpočty – saldo

(v mld. Kč, v % HDP)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>							
Saldo	-104	-141	-44	-39	-248	-180	-171
Saldo pro fiskální cílení	-56	-101	-38	-37	-230	-151	-131
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	-36	-57	31	40	-158	-94	-90
Saldo primární bilance	-78	-107	-7	6	-198	-137	-124
<i>% HDP</i>							
Saldo	-3,3	-4,2	-1,2	-1,0	-6,6	-4,8	-4,5
Saldo pro fiskální cílení	-1,8	-3,0	-1,1	-1,0	-6,1	-4,0	-3,5
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	-1,2	-1,7	0,9	1,0	-4,2	-2,5	-2,4
Saldo primární bilance	-2,5	-3,2	-0,2	0,1	-5,3	-3,6	-3,2

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.6: Struktura salda veřejných rozpočtů

(v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Státní rozpočet ¹	-64	-138	-63	-78	-221	-176	-157
Mimorozpočtové fondy celkem	-47	-1	-10	12	5	3	-8
Veřejné zdravotní pojištění	0	3	17	11	-6	-7	-5
Územní samosprávné celky	7	-4	11	16	-25	0	-1
Saldo	-104	-141	-44	-39	-248	-180	-171

Pozn.: 1) Včetně operací Národního fondu a bývalého Fondu národního majetku a čistého dopadu vyloučení převodů z/do rezervních fondů, v letech 2005–2007 včetně úhrady ztráty ČKA ze státních dluhopisů.

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.7: Struktura salda pro fiskální cílení

(v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Státní rozpočet ¹	-17	-98	-55	-75	-206	-140	-114
Mimorozpočtové fondy celkem	-47	-1	-10	12	5	2	-8
Veřejné zdravotní pojištění	0	3	17	11	-6	-7	-5
Územní samosprávné celky	7	-4	9	15	-22	-7	-5
Saldo pro fiskální cílení	-56	-101	-38	-37	-230	-151	-131

Pozn.: 1) Včetně operací Národního fondu a bývalého Fondu národního majetku a čistého dopadu vyloučení převodů z/do rezervních fondů, v letech 2005–2007 včetně úhrady ztráty ČKA ze státních dluhopisů.

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.8: Konsolidované veřejné rozpočty – zdroje a užití

(v mld. Kč)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PENĚŽNÍ TOKY Z PROVOZNÍ ČINNOSTI:							
Příjmy z provozní činnosti	1 176	1 233	1 377	1 461	1 355	1 401	1 418
Daně	626	638	716	743	660	691	706
Sociální příspěvky	446	473	522	548	510	517	533
Dotace	32	36	47	60	80	85	74
Ostatní příjmy	73	86	92	110	106	108	105
Výdaje na provozní činnost	1 212	1 290	1 346	1 421	1 513	1 495	1 508
Náhrady zaměstnancům	121	128	136	141	147	146	136
Užití zboží a služeb	114	126	125	133	148	142	129
Úroky	25	34	37	45	50	42	48
Běžné transfery	235	254	266	273	302	300	308
Dotace	24	24	27	29	30	31	34
Sociální dávky	503	544	588	618	664	671	687
Ostatní výdaje	190	181	168	182	173	164	166
Čistý peněžní tok z provozní činnosti	-36	-57	31	40	-158	-94	-90
PENĚŽNÍ TOKY Z INVESTIC DO NEFINANČNÍCH AKTIV:							
Nákupy nefinančních aktiv	81	99	90	96	118	107	93
Fixní aktiva	79	96	87	93	116	105	92
Strategické zásoby	0	0	0	0	0	0	0
Cennosti	0	0	0	0	0	0	0
Nevyráběná aktiva	3	3	2	3	2	2	1
Prodeje nefinančních aktiv	14	15	14	17	29	22	12
Fixní aktiva	8	9	7	10	9	10	6
Strategické zásoby	0	0	0	0	0	0	0
Cennosti	0	0	0	0	0	0	0
Nevyráběná aktiva	6	6	7	8	19	12	6
Čistý peněžní tok z investic do nefinančních aktiv	67	84	76	79	90	86	82
Peněžní přebytek / schodek	-104	-141	-44	-39	-248	-180	-171

Zdroj: MF ČR.

Tabulka A.9: Konsolidované veřejné rozpočty – vládní dluh

(v mld. Kč, v % HDP)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>							
Hrubý konsolidovaný dluh veřejných rozpočtů	762	878	973	1 071	1 258	1 426	1 565
Státní dluh konsolidovaný	684	794	882	980	1 160	1 324	1 461
Dluh mimorozpočtových fondů	2	1	4	1	1	3	2
Dluh veřejného zdravotního pojištění	0	0	0	0	0	0	0
Dluh územně samosprávných celků	82	89	91	95	100	102	105
<i>% HDP</i>							
Hrubý konsolidovaný dluh veřejných rozpočtů	24,5	26,2	26,6	27,8	33,6	37,8	41,1
Státní dluh konsolidovaný	22,0	23,7	24,1	25,5	31,0	35,1	38,4
Dluh mimorozpočtových fondů	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Dluh veřejného zdravotního pojištění	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dluh územně samosprávných celků	2,6	2,7	2,5	2,5	2,7	2,7	2,7

Zdroj: MF ČR.

B Tabulková příloha – metodika ESA 95

Údaje za vládní příjmy a výdaje jsou konsolidovány na příslušné úrovni. Konsolidace představuje vyloučení vzájemných toků úroků, běžných a kapitálových transferů v rámci jednoho subsektoru i mezi jednotlivými subsektory vládního sektoru.

Tabulka B.1: Příjmy sektoru vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Celkové příjmy	1003	1164	1185	1239	1328	1476	1499	1462	1481	1528
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	224	247	268	276	296	330	308	272	262	275
Sociální příspěvky ¹⁾	398	421	453	482	525	577	599	560	578	592
Daně z výroby a dovozu ²⁾	266	285	326	343	353	395	407	415	423	440
Kapitálové daně ³⁾	1	1	1	1	1	0	0	0	0	4
Důchody z vlastnictví	29	23	22	21	25	27	30	31	31	28
Úroky	21	16	13	12	12	15	11	9	8	6
Ostatní důchody z vlastnictví	8	7	9	9	13	13	19	22	23	22
Tržby ⁴⁾	68	78	78	80	82	95	103	104	99	103
Ostatní běžné transfery a dotace	14	18	28	26	26	24	22	27	33	32
Investiční dotace	1	3	3	5	14	15	27	50	53	51
Ostatní kapitálové transfery	2	88	7	5	5	13	3	3	3	3
<i>růst v %</i>										
Celkové příjmy	6,9	16,1	1,8	4,6	7,2	11,2	1,5	-2,4	1,3	3,2
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	10,2	10,2	8,3	3,1	7,3	11,5	-6,9	-11,7	-3,4	4,7
Sociální příspěvky ¹⁾	8,5	5,9	7,4	6,5	8,8	9,9	3,9	-6,6	3,2	2,5
Daně z výroby a dovozu ²⁾	3,5	7,2	14,4	5,2	3,0	11,9	2,9	2,0	1,9	4,2
Kapitálové daně ³⁾	8,9	15,6	-28,1	18,5	9,2	-42,4	-44,8	-8,2	-3,4	1849,3
Důchody z vlastnictví	9,6	-18,8	-6,2	-5,9	23,1	7,2	11,9	3,2	-2,2	-7,7
Úroky	35,6	-23,6	-19,4	-7,5	3,4	18,3	-24,5	-17,5	-14,7	-16,3
Ostatní důchody z vlastnictví	-27,6	-6,1	22,7	-3,6	50,2	-3,3	53,9	15,0	2,9	-4,8
Tržby ⁴⁾	5,4	13,5	0,5	2,7	2,5	15,9	8,2	1,2	-5,2	3,9
Ostatní běžné transfery a dotace	7,6	27,7	53,2	-7,1	-2,7	-7,8	-8,2	26,0	20,7	-1,9
Investiční dotace	71,8	201,5	10,1	62,8	187,1	1,0	86,1	84,7	5,0	-4,1
Ostatní kapitálové transfery	-62,2	4160,8	-92,3	-21,8	2,3	147,0	-78,0	-3,0	5,7	-5,9
<i>% HDP</i>										
Celkové příjmy	39,1	43,3	40,4	39,8	39,6	40,3	38,9	39,1	39,2	40,1
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	8,7	9,2	9,1	8,9	8,8	9,0	8,0	7,3	7,0	7,2
Sociální příspěvky ¹⁾	15,5	15,7	15,5	15,5	15,7	15,7	15,6	15,0	15,3	15,6
Daně z výroby a dovozu ²⁾	10,3	10,6	11,1	11,0	10,5	10,8	10,6	11,1	11,2	11,6
Kapitálové daně ³⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Důchody z vlastnictví	1,1	0,9	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7
Úroky	0,8	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2
Ostatní důchody z vlastnictví	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,5	0,6	0,6	0,6
Tržby ⁴⁾	2,7	2,9	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	2,8	2,6	2,7
Ostatní běžné transfery a dotace	0,6	0,7	1,0	0,8	0,8	0,6	0,6	0,7	0,9	0,8
Investiční dotace	0,0	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	0,7	1,3	1,4	1,3
Ostatní kapitálové transfery	0,1	3,3	0,2	0,2	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1

Pozn.: 1) Povinné i dobrovolné platby zaměstnavatelů (ve prospěch svých zaměstnanců), zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a samoplátců orgánům sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám.

2) Povinné platby, které výrobní jednotky musí platit státu a které se týkají výrobní činnosti či dovozu a/nebo použití výrobních faktorů (např. DPH, spotřební daně aj.).

3) Nepravidelné platby ve prospěch vládních institucí z hodnoty majetku, aktiv nebo čistého jmění jednotky (např. daň darovací, dědická).

4) Jedná se o součet tržní produkce, produkce pro vlastní konečné užití a plateb za ostatní netržní služby sektoru vládních institucí.

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.2: Daňové příjmy sektoru vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Daně a příspěvky celkem	889	954	1047	1102	1175	1303	1314	1246	1263	1312
Běžné daně z důchodů a jiné	224	247	268	276	296	330	308	272	262	275
jednotlivců nebo domácností	115	125	136	138	139	156	142	136	132	143
společností	107	119	129	135	154	171	162	132	127	129
z výher z loterií nebo sázek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní běžné daně	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3
Příspěvky na sociální zabezpečení	398	421	453	482	525	577	599	560	578	592
Skutečné příspěvky	398	421	452	482	524	576	599	559	577	592
zaměstnavatelů	256	271	290	309	332	364	380	350	368	378
zaměstnanců	90	95	101	108	117	128	133	112	117	120
OSVČ a nezaměstnaných	52	56	61	65	75	85	86	97	93	94
Imputované sociální příspěvky	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Daně z výroby a dovozu	266	285	326	343	353	395	407	415	423	440
Daně z produktů ¹⁾	253	271	313	330	340	381	392	401	406	424
DPH	155	164	202	211	209	227	255	254	259	265
Spotřební daně	80	88	99	111	121	143	126	137	138	150
Ostatní daně z produktů ²⁾	18	20	11	9	10	12	12	9	9	9
Jiné daně z výroby ³⁾	13	13	13	13	13	14	14	14	16	16
Kapitálové daně	1	1	1	1	1	0	0	0	0	4
<i>růst v %</i>										
Daně a příspěvky celkem	7,4	7,4	9,7	5,2	6,6	10,9	0,8	-5,1	1,3	3,9
Běžné daně z důchodů a jiné	10,2	10,2	8,3	3,1	7,3	11,5	-6,9	-11,7	-3,4	4,7
jednotlivců nebo domácností	9	9	9	1	1	12	-9	-4	-3	8
společností	13	11	8	5	14	11	-5	-18	-4	1
z výher z loterií nebo sázek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní běžné daně	-31,9	12,1	-7,1	17,4	5,0	4,8	0,2	3,1	0,8	-3,5
Sociální příspěvky	8,5	5,9	7,4	6,5	8,8	9,9	3,9	-6,6	3,2	2,5
Skutečné příspěvky	8,5	5,9	7,4	6,5	8,9	9,9	3,9	-6,7	3,3	2,5
zaměstnavatelů	8,4	5,8	7,0	6,5	7,7	9,4	4,5	-7,9	5,1	2,7
zaměstnanců	8,4	5,9	6,8	6,9	7,6	9,5	4,4	-15,8	4,2	2,8
OSVČ a nezaměstnaných	9,1	6,2	10,4	5,6	16,5	12,6	0,7	13,0	-4,1	1,4
Imputované sociální příspěvky	2,4	17,5	36,6	-1,5	2,0	-26,2	-4,7	190,5	-27,5	23,2
Daně z výroby a dovozu	3,5	7,2	14,4	5,2	3,0	11,9	2,9	2,0	1,9	4,2
Daně z produktů ¹⁾	3,6	7,4	15,2	5,5	2,9	12,2	3,0	2,1	1,4	4,4
DPH	3,9	5,9	23,0	4,2	-0,8	8,6	12,3	-0,3	1,9	2,5
Spotřební daně	3,6	10,0	13,4	11,4	9,4	17,9	-11,5	8,8	0,9	8,2
Ostatní daně z produktů ²⁾	0,5	8,4	-41,6	-22,4	11,5	17,8	-0,5	-20,0	-3,8	0,1
Jiné daně z výroby ³⁾	2,0	3,4	-1,7	-1,7	4,2	5,2	-1,1	1,3	14,7	0,7
Kapitálové daně	8,9	15,6	-28,1	18,5	9,2	-42,4	-44,8	-8,2	-3,4	1849,3

Pozn.: 1) Daně placené z jednotky vyrobeného nebo do transakce vstupujícího výrobku nebo služby.

2) Jedná se například o dovozní cla, poplatky z dovážených zemědělských produktů, daně z finančních a kapitálových transakcí, poplatky ze zábavních činností, daně z loterií, her a sázek a jiné.

3) Daně požadované od podniků z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti, nezávisle na množství a hodnotě jimi vyrobeného nebo prodaného zboží nebo služeb (např. daň z nemovitostí, silniční daň, poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových).

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.3: Daňové příjmy sektoru vládních institucí

(v % HDP)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Daně celkem a sociální příspěvky celkem	34,6	35,5	35,7	35,4	35,0	35,6	34,1	33,3	33,5	34,5
Běžné daně z důchodů a jiné	8,7	9,2	9,1	8,9	8,8	9,0	8,0	7,3	7,0	7,2
jednotlivců nebo domácností	4,5	4,7	4,7	4,4	4,2	4,3	3,7	3,6	3,5	3,7
společností	4,2	4,4	4,4	4,3	4,6	4,7	4,2	3,5	3,4	3,4
z výher z loterií nebo sázek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní běžné daně	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Příspěvky na sociální zabezpečení	15,5	15,7	15,5	15,5	15,7	15,7	15,6	15,0	15,3	15,6
Skutečné příspěvky	15,5	15,7	15,4	15,5	15,6	15,7	15,6	14,9	15,3	15,5
zaměstnavatelů	10,0	10,1	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,4	9,7	9,9
zaměstnanců	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,0	3,1	3,2
OSVČ a nezaměstnaných	2,0	2,1	2,1	2,1	2,3	2,3	2,2	2,6	2,5	2,5
Imputované sociální příspěvky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Daně z výroby a dovozu	10,3	10,6	11,1	11,0	10,5	10,8	10,6	11,1	11,2	11,6
Daně z produktů ¹⁾	9,8	10,1	10,7	10,6	10,1	10,4	10,2	10,7	10,8	11,1
DPH	6,0	6,1	6,9	6,8	6,2	6,2	6,6	6,8	6,9	7,0
Spotřební daně	3,1	3,3	3,4	3,5	3,6	3,9	3,3	3,7	3,7	3,9
Ostatní daně z produktů ²⁾	0,7	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Jiné daně z výroby ³⁾	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kapitálové daně	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

Pozn.: 1) Daně placené z jednotky vyrobeného nebo do transakce vstupujícího výrobku nebo služby.

2) Jedná se například o dovozní cla, poplatky z dovážených zemědělských produktů, daně z finančních a kapitálových transakcí, poplatky ze zábavních činností, daně z loterií, her a sázek a jiné.

3) Daně požadované od podniků z důvodu jejich zapojení do výrobní činnosti, nezávisle na množství a hodnotě jimi vyrobeného nebo prodaného zboží nebo služeb (např. daň z nemovitostí, silniční daň, poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových).

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.4: Příjmy subsektoru ústředních vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Celkové příjmy	702	835	830	845	900	1006	1013	970	986	1026
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	160	177	192	184	198	221	204	180	175	183
Sociální příspěvky	263	277	300	319	343	376	392	352	365	374
Daně z výroby a dovozu	223	239	270	272	283	319	320	328	332	348
Kapitálové daně	1	1	1	1	1	0	0	0	0	4
Důchod z vlastnictví	22	17	14	14	18	19	22	24	24	22
Tržby	24	28	28	29	30	38	40	38	41	43
Ostatní příjmy	10	97	25	27	28	32	35	48	50	51
<i>růst v %</i>										
Celkové příjmy	3,9	19,0	-0,6	1,7	6,6	11,7	0,7	-4,2	1,7	4,0
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	5,8	10,4	8,6	-4,2	7,7	11,9	-7,8	-11,8	-3,0	4,9
Sociální příspěvky	7,8	5,5	8,3	6,2	7,5	9,8	4,3	-10,4	3,7	2,7
Daně z výroby a dovozu	1,4	7,1	13,1	0,7	3,8	12,8	0,2	2,6	1,4	4,7
Kapitálové daně	8,9	15,0	-28,7	18,8	10,0	-42,6	-45,7	-10,4	-2,7	1922,5
Důchod z vlastnictví	-0,8	-23,3	-14,8	-1,2	30,6	5,9	10,8	9,8	0,6	-9,6
Tržby	4,3	15,5	-0,4	2,9	3,8	26,4	6,0	-4,4	6,8	6,3
Ostatní příjmy	-34,8	918,3	-73,8	4,3	7,2	10,9	10,3	38,3	4,1	2,3

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.5: Příjmy subsektoru místních vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Celkové příjmy	269	328	348	352	376	410	416	431	429	422
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	64	70	76	92	98	109	103	92	88	92
Sociální příspěvky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daně z výroby a dovozu	42	46	56	71	70	76	87	87	90	92
Kapitálové daně	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Důchod z vlastnictví	7	6	7	6	7	7	7	7	6	6
Tržby	44	50	50	51	52	57	63	66	58	59
Ostatní příjmy	111	157	160	132	148	160	155	179	186	172
<i>růst v %</i>										
Celkové příjmy	13,7	22,3	6,1	1,2	6,7	9,0	1,5	3,6	-0,5	-1,6
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	23,2	9,7	7,7	21,8	6,6	10,7	-5,0	-11,4	-4,2	4,4
Sociální příspěvky	-40,0	4,2	20,0	21,7	61,6	-43,2	-79,1	2428,6	-20,6	36,7
Daně z výroby a dovozu	16,3	7,3	21,7	27,3	-0,3	8,2	13,8	0,1	3,7	2,3
Kapitálové daně	-	-	80,0	0,0	-55,6	0,0	50,0	83,3	-18,2	77,8
Důchod z vlastnictví	79,0	-3,1	17,4	-15,5	5,6	6,3	5,8	-10,8	-4,7	-0,2
Tržby	6,7	12,6	1,0	2,6	1,8	10,0	9,6	4,7	-12,1	2,2
Ostatní příjmy	8,4	40,5	1,9	-17,4	12,4	8,0	-3,1	15,6	3,9	-7,6

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.6: Příjmy subsektoru fondů sociálního zabezpečení

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Celkové příjmy	136	146	159	170	185	203	211	211	216	221
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociální příspěvky	135	144	153	163	182	200	207	208	213	218
Daně z výroby a dovozu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitálové daně	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Důchod z vlastnictví	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0
Tržby	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní příjmy	1	2	6	6	2	2	2	2	2	3
<i>růst v %</i>										
Celkové příjmy	9,1	7,2	8,8	6,7	9,0	10,1	3,6	0,2	2,1	2,4
Běžné daně z důchodů, jmění a jiné	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sociální příspěvky	9,9	6,7	5,9	7,1	11,4	10,0	3,2	0,4	2,6	2,2
Daně z výroby a dovozu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitálové daně	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Důchod z vlastnictví	-31,0	-32,7	-8,6	22,1	30,0	75,3	111,3	-23,9	-46,2	-13,4
Tržby	-65,4	-25,4	40,0	6,4	-2,7	-4,1	-14,4	-2,5	-1,7	-7,9
Ostatní příjmy	-37,0	132,0	258,1	-4,1	-59,8	3,2	3,5	-5,0	-14,5	29,2

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.7: Výdaje sektoru vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Výdaje celkem	1171	1344	1268	1340	1407	1503	1584	1680	1662	1653
Náhrady zaměstnancům	192	214	222	238	252	269	280	293	286	280
Mezispotřeba	173	196	193	206	211	219	228	238	235	224
Sociální dávky jiné než naturální ¹⁾	333	345	359	375	408	456	477	509	518	527
Naturální sociální transfery	145	153	163	170	174	187	199	219	222	228
Důchody z vlastnictví	30	28	32	34	35	40	40	48	51	53
Úroky	29	28	32	34	35	40	39	47	51	53
Ostatní důchody z vlastnictví	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dotace	56	67	57	53	60	61	62	75	71	80
Tvorba hrubého fixního kapitálu	79	182	123	132	150	153	176	192	164	140
Kapitálové transfery ²⁾	138	124	86	152	119	79	104	90	92	87
Investiční dotace ³⁾	38	37	37	36	38	37	36	34	33	37
Ostatní kapitálové transfery	100	88	50	116	81	42	68	56	59	50
Ostatní výdaje	26	35	31	-20	-4	40	18	16	23	35
Výdaje na konečnou spotřebu	557	610	630	667	694	726	759	809	807	793
Kolektivní spotřeba ⁴⁾	276	310	302	336	349	363	380	399	398	381
Individuální spotřeba	281	300	328	331	345	363	380	410	409	412
<i>růst v %</i>										
Výdaje celkem	8,9	14,8	-5,7	5,7	5,0	6,8	5,3	6,1	-1,1	-0,5
Náhrady zaměstnancům	10,8	11,8	3,7	7,1	6,1	6,4	4,1	4,7	-2,5	-2,1
Mezispotřeba	13,2	12,9	-1,4	6,5	2,9	3,4	4,2	4,6	-1,4	-4,6
Sociální dávky jiné než naturální ¹⁾	6,8	3,8	4,1	4,5	8,7	11,8	4,5	6,8	1,7	1,8
Naturální sociální transfery	13,9	5,5	6,7	4,0	2,1	7,8	6,1	10,3	1,5	2,3
Důchody z vlastnictví	23,9	-4,5	12,3	7,7	3,8	12,8	-0,9	20,2	7,6	2,9
Úroky	23,9	-4,5	12,3	7,7	3,7	12,8	-0,9	20,2	7,7	2,9
Ostatní důchody z vlastnictví	50,0	-25,4	12,8	-3,8	41,2	9,7	26,6	11,0	-45,9	16,7
Dotace	-13,1	19,7	-14,3	-7,4	13,4	1,0	2,4	20,0	-4,5	11,9
Tvorba hrubého fixního kapitálu	6,4	131,4	-32,2	7,4	13,6	1,6	15,2	8,9	-14,5	-14,6
Kapitálové transfery ²⁾	1,7	-9,9	-30,3	76,0	-21,6	-34,2	32,8	-13,8	2,2	-5,2
Investiční dotace ³⁾	31,9	-3,0	1,1	-3,5	7,4	-3,4	-2,0	-5,7	-3,8	12,0
Ostatní kapitálové transfery	-6,3	-12,5	-43,4	135,1	-30,4	-48,7	63,7	-18,2	5,9	-14,8
Výdaje na konečnou spotřebu	11,9	9,5	3,3	5,9	4,0	4,6	4,6	6,6	-0,2	-1,8
Kolektivní spotřeba ⁴⁾	13,4	12,3	-2,3	11,2	3,9	3,8	4,7	5,0	-0,2	-4,3
Individuální spotřeba	10,4	6,8	9,1	1,1	4,1	5,3	4,5	8,1	-0,2	0,7

Pozn.: 1) Sociální dávky, které mají sloužit domácnostem k pokrytí nákladů či ztrát plynoucích z existence nebo vzniku určitých rizik nebo potřeb. Jedná se především o dávky vyplacené v případě stáří, invalidity, nemoci, mateřství, nezaměstnanosti, pracovního úrazu, nemoci z povolání, náhlé sociální potřeby apod.

2) Transakce rozdělování kapitálu, které neovlivňují velikost běžného důchodu poživitele ani plátce takové transakce, ale velikost jejich čistého jmění. Mohou probíhat v peněžní i naturální formě.

3) Kapitálové transfery v peněžní i naturální podobě, které vládní instituce poskytují k celkovému nebo částečnému financování tvorby hrubého fixního kapitálu.

4) Hodnota kolektivních služeb poskytovaných celé společnosti nebo jejich specifickým skupinám, tj. výdaje na veřejné služby, obranu, bezpečnost, justici, ochranu zdraví, životní prostředí, vědu a výzkum, rozvoj infrastruktury a hospodářství.

Zdroj: ČSÚ (2012b), MF ČR.

Tabulka B.8: Výdaje sektoru vládních institucí

(v % HDP)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Výdaje celkem	45,6	50,0	43,3	43,0	42,0	41,0	41,1	44,9	44,0	43,4
Náhrady zaměstnancům	7,5	8,0	7,6	7,6	7,5	7,3	7,3	7,8	7,6	7,3
Mezispotřeba	6,8	7,3	6,6	6,6	6,3	6,0	5,9	6,4	6,2	5,9
Sociální dávky jiné než naturální	13,0	12,8	12,3	12,0	12,2	12,5	12,4	13,6	13,7	13,8
Naturální sociální dávky	5,7	5,7	5,6	5,5	5,2	5,1	5,2	5,9	5,9	6,0
Důchody z vlastnictví	1,2	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,3	1,4	1,4
Úroky	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,3	1,4	1,4
Ostatní důchody z vlastnictví	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dotace	2,2	2,5	2,0	1,7	1,8	1,7	1,6	2,0	1,9	2,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	3,1	6,8	4,2	4,3	4,5	4,2	4,6	5,1	4,3	3,7
Kapitálové transfery	5,4	4,6	3,0	4,9	3,6	2,1	2,7	2,4	2,4	2,3
Investiční dotace	1,5	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0
Ostatní kapitálové transfery	3,9	3,3	1,7	3,7	2,4	1,1	1,8	1,5	1,6	1,3
Ostatní výdaje	1,0	1,3	1,1	-0,7	-0,1	1,1	0,5	0,4	0,6	0,9
Výdaje na konečnou spotřebu	21,7	22,7	21,5	21,4	20,7	19,8	19,7	21,6	21,4	20,8
Kolektivní spotřeba	10,7	11,5	10,3	10,8	10,4	9,9	9,9	10,7	10,5	10,0
Individuální spotřeba	11,0	11,2	11,2	10,6	10,3	9,9	9,9	11,0	10,8	10,8

Zdroj: ČSÚ (2012b), MF ČR.

Tabulka B.9: Výdaje subsektoru ústředních vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Výdaje celkem	853	997	907	944	982	1061	1103	1155	1139	1129
Náhrady zaměstnancům	108	109	111	121	128	137	143	150	146	139
Mezispotřeba	87	97	94	104	101	107	108	113	111	103
Sociální dávky jiné než naturální	322	333	347	363	395	437	454	485	492	501
Naturální sociální dávky	6	5	4	3	3	2	2	3	4	5
Úroky	28	26	29	32	33	37	36	45	50	51
Dotace	38	38	31	24	29	30	30	37	28	36
Tvorba hrubého fixního kapitálu	34	128	62	77	81	87	97	96	74	56
Kapitálové transfery	130	118	88	148	117	74	102	93	92	90
Ostatní výdaje	99	143	140	72	95	150	131	134	143	148
<i>růst v %</i>										
Výdaje celkem	6,7	16,9	-9,0	4,1	4,0	8,1	3,9	4,7	-1,3	-0,9
Náhrady zaměstnancům	10,9	0,4	1,9	9,1	6,1	6,7	4,2	5,0	-2,3	-5,2
Mezispotřeba	16,4	11,9	-3,7	11,5	-3,2	6,4	0,6	4,4	-1,7	-6,9
Sociální dávky jiné než naturální	6,6	3,4	4,2	4,5	8,7	10,6	3,9	6,8	1,4	2,0
Naturální sociální dávky	105,1	-20,2	-12,5	-22,8	-7,2	-23,9	-18,2	36,6	53,3	20,0
Úroky	26,2	-6,0	11,1	11,1	3,4	12,4	-2,2	23,8	9,9	3,1
Dotace	-21,1	-0,2	-17,5	-23,4	22,2	2,2	0,2	23,1	-24,7	32,4
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-2,4	278,1	-51,5	24,0	4,9	7,8	10,9	-1,3	-22,2	-25,2
Kapitálové transfery	-1,1	-9,1	-25,4	67,8	-21,1	-36,7	38,1	-8,9	-1,4	-1,9
Ostatní výdaje	15,8	43,4	-1,7	-48,9	32,7	57,4	-12,4	2,3	6,6	3,5

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.10: Výdaje subsektoru místních vládních institucí

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Výdaje celkem	280	342	352	354	385	397	421	453	448	436
Náhrady zaměstnancům	81	103	109	114	121	129	133	139	135	137
Mezispotřeba	85	97	98	99	109	109	118	123	121	118
Sociální dávky jiné než naturální	10	12	12	12	13	20	23	24	26	26
Naturální sociální dávky	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3
Úroky	2	2	3	2	2	3	3	2	2	2
Dotace	18	29	26	29	31	31	33	38	44	43
Tvorba hrubého fixního kapitálu	44	53	60	54	69	65	79	95	89	84
Kapitálové transfery	29	33	33	28	26	28	20	16	17	12
Ostatní výdaje	10	11	10	11	11	10	10	12	12	12
<i>růst v %</i>										
Výdaje celkem	13,4	22,2	3,0	0,4	9,0	3,0	6,0	7,5	-1,0	-2,6
Náhrady zaměstnancům	10,6	27,3	5,7	5,1	6,1	6,1	3,8	4,3	-2,7	1,3
Mezispotřeba	10,4	13,7	0,8	1,7	9,5	0,6	7,4	4,3	-1,4	-2,1
Sociální dávky jiné než naturální	13,4	15,6	0,6	3,8	7,3	47,7	17,4	6,8	7,3	-2,5
Naturální sociální dávky	15,6	69,9	4,5	2,4	8,9	19,0	-11,3	0,2	-16,4	11,1
Úroky	-0,8	18,0	28,3	-26,5	8,2	15,8	17,7	-21,8	-33,2	-4,3
Dotace	9,6	60,7	-10,2	11,6	6,3	-0,1	4,4	17,1	14,9	-1,1
Tvorba hrubého fixního kapitálu	13,5	21,2	13,7	-9,8	26,6	-5,7	20,7	21,1	-6,7	-5,7
Kapitálové transfery	19,9	14,9	-1,0	-14,2	-5,8	5,0	-27,5	-21,2	9,3	-33,0
Ostatní výdaje	78,5	8,9	-11,3	19,6	-7,0	-9,7	1,4	23,8	-2,8	7,1

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.11: Výdaje subsektoru fondů sociálního zabezpečení

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Výdaje celkem	143	151	162	170	173	187	201	222	224	228
Náhrady zaměstnancům	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4
Mezispotřeba	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3
Sociální dávky jiné než naturální	-	-	-	0	0	-	0	0	0	0
Naturální sociální dávky	137	146	156	164	168	181	194	213	216	220
Úroky	0	0	0	0	-	0	0	0	-	0
Dotace	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tvorba hrubého fixního kapitálu	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1
Kapitálové transfery	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní výdaje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
<i>růst v %</i>										
Výdaje celkem	11,6	5,8	7,2	5,0	1,9	8,3	7,1	10,5	1,2	1,5
Náhrady zaměstnancům	11,1	5,4	2,7	5,7	5,3	6,5	12,0	9,6	-0,2	-2,3
Mezispotřeba	3,7	22,9	1,4	8,0	-13,3	10,5	22,2	26,1	10,0	-21,6
Sociální dávky jiné než naturální	-	-	-	-	100,0	-	-	600,0	0,0	-28,6
Naturální sociální dávky	11,6	6,0	7,4	4,8	2,2	8,3	6,8	10,2	1,1	1,9
Úroky	-53,8	-33,3	-25,0	-66,7	-	-	-50,0	0,0	-	-
Dotace	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tvorba hrubého fixního kapitálu	54,6	-30,5	11,1	19,1	-41,7	-0,4	64,4	48,4	-15,7	-14,1
Kapitálové transfery	-	-18,6	74,3	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní výdaje	-17,8	-70,6	-35,4	571,4	27,7	23,9	-15,5	7,7	14,8	25,3

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.12: Saldo sektoru vládních institucí podle subsektorů

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Sektor vládních institucí	-168	-180	-83	-101	-80	-27	-86	-218	-183	-125
Ústřední vládní instituce	-150	-162	-77	-100	-82	-56	-91	-186	-155	-104
Místní vládní instituce	-11	-14	-4	-1	-9	13	-5	-22	-19	-15
Fondy sociálního zabezpečení	-6	-5	-3	0	12	16	10	-11	-9	-7
<i>v % HDP</i>										
Sektor vládních institucí	-6,5	-6,7	-2,8	-3,2	-2,4	-0,7	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3
Ústřední vládní instituce	-5,8	-6,0	-2,6	-3,2	-2,4	-1,5	-2,4	-5,0	-4,1	-2,7
Místní vládní instituce	-0,4	-0,5	-0,1	0,0	-0,3	0,4	-0,1	-0,6	-0,5	-0,4
Fondy sociálního zabezpečení	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,4	0,4	0,3	-0,3	-0,2	-0,2

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.13: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>mld. Kč</i>										
Dluh sektoru vládních institucí	695	768	848	885	948	1023	1104	1286	1437	1568
Oběživo a vklady	24	4	3	1	0	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	427	528	634	698	789	871	951	1111	1260	1388
Půjčky	243	236	211	187	159	152	153	175	176	180
Dluh ústředních vládních institucí	653	719	783	813	867	939	1016	1189	1342	1470
Oběživo a vklady	24	4	3	1	0	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	415	517	612	675	766	848	929	1096	1246	1375
Půjčky	213	197	169	137	101	90	87	94	96	95
Dluh místních vládních institucí	50	59	72	79	87	88	92	99	97	99
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	12	12	23	24	23	23	23	16	16	14
Půjčky	38	47	49	55	64	65	69	82	81	85
Dluh fondů sociálního zabezpečení	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Půjčky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>růst v %</i>										
Dluh sektoru vládních institucí	18,8	10,6	10,4	4,4	7,1	7,9	7,9	16,4	11,7	9,1
Oběživo a vklady	240,9	-83,8	-28,6	-78,3	-96,3	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	20,5	23,6	19,9	10,2	12,9	10,5	9,2	16,8	13,4	10,2
Půjčky	9,0	-3,0	-10,5	-11,6	-14,5	-4,4	0,4	14,1	1,0	1,9
Dluh ústředních vládních institucí	18,1	10,0	8,9	3,8	6,6	8,3	8,2	17,1	12,9	9,5
Oběživo a vklady	240,9	-83,8	-28,6	-78,3	-96,3	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	19,4	24,6	18,2	10,3	13,5	10,7	9,5	18,0	13,7	10,4
Půjčky	7,7	-7,5	-14,6	-18,5	-26,6	-10,4	-4,2	7,9	3,1	-1,0
Dluh místních vládních institucí	23,4	18,1	22,1	9,8	9,5	2,1	3,9	7,4	-2,1	2,4
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	72,4	-3,4	90,7	5,8	-3,5	0,6	0,0	-30,4	-2,1	-11,5
Půjčky	13,0	25,1	4,8	11,7	15,1	2,6	5,3	20,2	-2,1	5,1
Dluh fondů sociálního zabezpečení	-19,8	-19,8	-25,7	17,5	-30,5	-69,1	62,7	-56,3	-42,9	225,0
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Půjčky	-19,8	-19,8	-25,7	17,5	-30,5	-69,1	62,7	-56,3	-42,9	225,0

Pozn.: Vládní dluh je definován následujícími finančními instrumenty: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti s vyloučením finančních derivátů a úvěry (půjčky). Vládní dluh je vyjádřen v nominální hodnotě, která je považována za ekvivalent jmenovité hodnoty (face value). Vládní dluh je konsolidován, tzn. dluh v držení jiných subjektů v subsektoru, resp. sektoru vládních institucí, je vyloučen.

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.14: Dluh sektoru vládních institucí podle finančních instrumentů*(v % HDP)*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dluh sektoru vládních institucí	27,1	28,6	28,9	28,4	28,3	27,9	28,7	34,4	38,1	41,2
Oběživo a vklady	1,0	0,1	0,1	0,0	0,0	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	16,6	19,7	21,6	22,4	23,5	23,8	24,7	29,7	33,4	36,5
Půjčky	9,5	8,8	7,2	6,0	4,8	4,2	4,0	4,7	4,7	4,7
Dluh ústředních vládních institucí	25,4	26,7	26,7	26,1	25,9	25,6	26,4	31,8	35,6	38,6
Oběživo a vklady	1,0	0,1	0,1	0,0	0,0	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	16,2	19,2	20,9	21,7	22,8	23,2	24,1	29,3	33,0	36,1
Půjčky	8,3	7,3	5,8	4,4	3,0	2,5	2,3	2,5	2,6	2,5
Dluh místních vládních institucí	1,9	2,2	2,5	2,5	2,6	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	0,5	0,4	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4
Půjčky	1,5	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	2,2	2,1	2,2
Dluh fondů sociálního zabezpečení	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oběživo a vklady	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cenné papíry jiné než účasti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Půjčky	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Pozn.: Vládní dluh je definován následujícími finančními instrumenty: oběživo a depozita, emitované cenné papíry jiné než účasti s vyloučením finančních derivátů a úvěry (půjčky). Vládní dluh je vyjádřen v nominální hodnotě, která je považována za ekvivalent jmenovité hodnoty (face value).

Vládní dluh je konsolidován, tzn. dluh v držení jiných subjektů v subsektoru, resp. sektoru vládních institucí, je vyloučen.

Zdroj: ČSÚ (2012b).

Tabulka B.15: Saldo a dluh vládního sektoru zemí EU (2008–2012)
(v % HDP)

	Saldo					Dluh				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
EU27	-2,4	-6,9	-6,5	-4,4	-3,6	62,2	74,6	80,0	82,5	87,0
EA17¹	-2,1	-6,3	-6,2	-4,1	-3,3	70,2	80,0	85,4	87,3	93,1
Belgie	-1,0	-5,5	-3,8	-3,7	-2,8	89,2	95,7	95,5	97,8	100,2
Bulharsko	1,7	-4,3	-3,1	-2,0	-1,3	13,7	14,6	16,2	16,3	19,7
Česká republika	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	-5,0	28,7	34,4	38,1	41,2	45,5
Dánsko	3,2	-2,7	-2,5	-1,8	-3,8	33,4	40,6	42,9	46,6	45,4
Estonsko	-2,9	-2,0	0,2	1,1	-1,2	4,5	7,2	6,7	6,1	10,7
Finsko	4,4	-2,5	-2,5	-0,6	-1,7	33,9	43,5	48,6	49,0	53,0
Francie	-3,3	-7,5	-7,1	-5,2	-4,5	68,2	79,2	82,3	86,0	89,9
Irsko	-7,4	-13,9	-30,9	-13,4	-8,4	44,5	64,9	92,2	106,4	118,0
Itálie	-2,7	-5,4	-4,5	-3,9	-2,6	106,1	116,4	119,2	120,7	126,4
Kypr	0,9	-6,1	-5,3	-6,3	-4,7	48,9	58,5	61,3	71,1	84,9
Litva	-3,3	-9,4	-7,2	-5,5	-2,9	15,5	29,3	37,9	38,5	42,0
Lotyšsko	-4,2	-9,8	-8,1	-3,4	-1,8	19,8	36,7	44,5	42,2	42,4
Lucembursko	3,2	-0,8	-0,8	-0,3	-2,0	14,4	15,3	19,2	18,3	21,4
Maďarsko	-3,7	-4,6	-4,4	4,3	-2,7	73,0	79,8	81,8	81,4	78,3
Malta	-4,6	-3,9	-3,6	-2,7	-2,3	62,0	67,7	68,3	70,9	70,9
Německo	-0,1	-3,1	-4,1	-0,8	-0,5	66,8	74,5	82,5	80,5	82,2
Nizozemsko	0,5	-5,6	-5,1	-4,5	-3,8	58,5	60,8	63,1	65,5	71,5
Polsko	-3,7	-7,4	-7,9	-5,0	-3,4	47,1	50,9	54,8	56,4	55,5
Portugalsko	-3,6	-10,1	-9,8	-4,4	-5,0	71,7	83,2	93,5	108,1	119,1
Rakousko	-0,9	-4,1	-4,5	-2,5	-3,1	63,8	69,2	72,0	72,4	74,7
Rumunsko	-5,7	-9,0	-6,8	-5,5	-2,8	13,4	23,6	30,5	33,4	34,3
Řecko	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	-6,9	112,9	129,7	148,3	170,6	174,9
Slovensko	-2,1	-8,0	-7,7	-4,9	-5,3	27,9	35,6	41,0	43,3	53,0
Slovinsko	-1,9	-6,0	-5,7	-6,4	-4,2	22,0	35,0	38,6	46,9	53,8
Španělsko	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4	-7,3	40,2	53,9	61,5	69,3	85,3
Švédsko	2,2	-0,7	0,3	0,4	-0,1	38,8	42,6	39,5	38,4	37,7
Spojené království²	-7,0	-11,5	-9,6	-7,7	-5,9	56,1	74,1	79,8	86,0	89,0

Pozn.: 1) 17 současných zemí eurozóny – Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.

2) Data za finanční rok (1. duben roku t až 31. březen roku t+1), která jsou směrodatná pro postup při nadměrném schodku.

Zdroj: Eurostat (2012a, 2012b). Údaje pro Spojené království za rok 2012 vycházejí z jeho Notifikace. Rok 2012 pro ČR predikce MF ČR.

Tabulka B.16: Transakce vládního sektoru zemí EU (2011)
(v % HDP)

	Příjmy	Výdaje	Náhrady zaměstnan.	Peněžitě sociální dávky	Spotřeba ¹	Investice ²	Úroky placené
EU27	44,7	49,1	10,8	16,7	21,7	2,5	2,9
EA17³	45,4	49,5	10,6	17,4	21,6	2,3	3,0
Belgie	49,4	53,3	12,6	17,2	24,4	1,7	3,4
Bulharsko	33,6	35,6	9,0	11,9	15,8	3,4	0,6
Česká republika	39,8	43,0	7,3	13,7	20,6	3,6	1,4
Dánsko	56,1	58,0	18,5	17,2	28,6	2,2	1,9
Estonsko	39,4	38,3	11,1	11,7	19,5	4,2	0,1
Finsko	53,9	54,8	14,2	18,0	24,3	2,5	1,4
Francie	50,8	56,0	13,2	19,5	24,5	3,1	2,6
Irsko	34,9	48,1	12,0	15,0	18,6	2,5	3,3
Itálie	46,1	49,9	10,7	19,3	20,5	2,0	4,8
Kypr	39,8	46,1	16,1	14,6	20,1	3,5	2,4
Litva	31,9	37,4	10,3	11,2	18,7	4,4	1,8
Lotyšsko	35,0	38,4	9,5	10,6	17,3	4,2	1,5
Lucembursko	41,6	42,0	8,0	15,1	16,4	3,8	0,5
Maďarsko	53,9	49,6	10,2	15,5	20,8	3,0	4,2
Malta	39,6	42,3	13,4	12,9	20,7	2,5	3,1
Německo	44,5	45,3	7,7	16,4	19,3	1,6	2,5
Nizozemsko	45,4	49,8	9,8	11,8	27,9	3,4	2,0
Polsko	38,5	43,6	9,8	14,1	18,0	5,7	2,7
Portugalsko	45,0	49,4	11,4	17,3	20,1	2,6	4,0
Rakousko	48,0	50,5	9,4	19,0	18,9	1,0	2,6
Rumunsko	32,3	37,9	7,6	11,5	14,5	5,2	1,6
Řecko	42,3	51,8	12,4	22,6	17,4	1,6	7,2
Slovensko	33,2	38,2	7,1	13,5	18,0	2,3	1,6
Slovinsko	44,3	50,7	12,8	17,6	20,8	3,6	1,9
Španělsko	35,7	45,2	11,6	15,4	20,9	2,9	2,5
Švédsko	51,3	51,1	14,0	14,0	26,4	3,4	1,2
Spojené království⁴	40,7	48,5	11,2	15,1	22,0	2,2	3,2

Pozn.: 1) Kolektivní a individuální spotřeba vládního sektoru.
2) Tvorba hrubého fixního kapitálu.
3) 17 současných zemí eurozóny – Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko.
4) Údaje za kalendářní rok.
Zdroj: Eurostat (2012a).

C Seznamy tematických kapitol a boxů předchozích Fiskálních výhledů ČR

Seznam tematických kapitol Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma kapitoly
Duben 2007	Fiskální pravidla
Říjen 2007	Vybrané aspekty systému státních záruk realizovaného v České republice v letech 1993 až 2006
Květen 2008	Rovná daň v praxi
Říjen 2008	Fiskální dopady přílivu prostředků z fondů Evropské unie
Květen 2009	Koncept akruálních daní a metoda jejich výpočtu v České republice
Říjen 2009	Dlouhodobé fiskální projekce
Říjen 2010	Vybrané principy partnerství veřejného a soukromého sektoru a jeho dopady na hospodaření vládního sektoru
Listopad 2011	Příčiny evropské dluhové krize a její důsledky pro české veřejné finance
Listopad 2012	Zavedení dobrovolného fondového penzijního pilíře a jeho dopady na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí

Seznam tematických boxů Fiskálních výhledů ČR

Publikováno	Téma boxu
Duben 2007	Box 1: Metodika peněžních toků Box 2: Produkce sektoru vládních institucí Box 3: Výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí Box 4: Vztah mezi deficitem a dluhem (tzv. stock-flow adjustment) Box 5: Metodika národních účtů ESA 95 Box 6: Rozdíly mezi metodikou fiskálního cílení (rozpočtový výhled, výdajové rámce) a metodikou národních účtů ESA 95 (maastrichtská kritéria, Konvergenční program)
Říjen 2007	Box 1: Zachycení garancí v systému národních účtů ESA 95 Box 2: Zaznamenávání státních garancí v rámci mezinárodního statistického standardu GFSM 2001 Box 3: Nejvýznamnější nestandardní státní garance
Květen 2008	Box 1: Vyhodnocení chyby predikce vládního salda v roce 2007
Květen 2009	Box 1: Přehled opatření Národního protikrizového plánu vlády s dopady na veřejné rozpočty v roce 2009 (založeno na roční bázi) Box 2: Dekompozice salda Box 3: Rozdíly mezi hotovostní a akruální výší DPH
Říjen 2009	Box 1: Dopady protikrizových opatření Box 2: Úsporná opatření pro rok 2010
Říjen 2010	Box 1: Metodika (přechod z GFS 1986 na GFS 2001) Box 2: Opatření ke snížení schodků hospodaření sektoru vlády v metodice ESA 95, vztaženo k střednědobému výhledu z roku 2009 Box 3: Návrh důchodové reformy
Květen 2011	Box 1: Rozhodnutí Ústavního soudu ČR a veřejné finance
Listopad 2011	Box 1: Vybrané změny v metodických přístupech statistiky vládního sektoru Box 2: Vypořádání majetkových vztahů státu a církví
Květen 2012	Box 1: Úrazové pojištění – současný stav věci Box 2: Pakt stability a růstu versus Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v HMU
Listopad 2012	Box 1: Čerpání prostředků z EU a dopady na saldo veřejných financí Box 2: Evropský systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

